

Lehtijuttuja Kuhmolaisteatterista

20. huhtikuuta 2020

Sisältö

1	1961 Nuorisoseuran kevätjuhla	4
2	1963 Nuorisoseuran suvijuhla	5
3	1964 Tukkijoella	8
4	1965 Kun ruusut kukkivat	9
5	1966 Seitsemän veljestä	10
6	1967 Ei näytelmää	10
7	1968 Seitsemän veljestä	11
8	1969 Härkähäät	12
9	1970 Härkähäät	13
10	1971 Härkähäät	14
11	1972 Kettuvaari	16
12	1972 Kettuvaari	18
13	1974 Vartioitu kylä	19
14	1974 Vartioitu kylä	21
15	1975 Vartioitu kylä	22
16	1976 Peräkylän Profeetta	27
17	1976 Peräkylän Profeetta	28
18	1977 Kylän viimeinen nainen	29
19	1978 Vartioitu kylä 1944 -elokuva	32
20	1978 Kylän viimeinen nainen	34
21	1979 Viekää tuhkakain pesästä	36
22	1980 Kun ruusut kukkivat	37
23	1981 Vetelys	38
24	1982 Putkinotko	40
25	1983 Ruoska ja rakkaus	41

26	1984	Ikiliikkuja	43
27	1985	Härkähäät	45
28	1986	Opri ja Oleksi	47
29	1987	Tervetuloa	48
30	1988	Runar ja Kyllikki	50
31	1988	Runar ja Kyllikki, toinen juttu	51
32	1989	Runar ja Kyllikki	52
33	1990	Nuori mylläri	53
34	1991	Vaahteramäen Eemeli	54
35	1992	Mimmi Paavaliina	57
36	1993	Peter Pan	58
37	1993	Peter Pan	59
38	1994	Kätkäläinen	60
39	1994	Kätkäläinen	61
40	1995	Simpauttaja, Kaleva	63
41	1995	Simpauttaja, Kuhmolainen	64
42	1999	Mies, joka ei osannut sanoa ei	65
43	1999	Mies, joka ei osannut sanoa ei	67
44	2002	Mooseksen penninpyöritys	69
45		Kuhmon historia	71
46		Historiikki	73
	46.1	Historiaa	73
	46.2	Näytelmät	73
	46.3	Sisällä esitetyt näytelmät	74
	46.4	Tapoja	75
	46.5	Lapsiteatteri	75
	46.6	Koulutus	76
	46.7	Nuorisoseura	76
	46.8	Taloudesta	77
	46.9	Avustukset	77
	46.10	Toiminnasta muuta	77
	46.11	Edustus	78
	46.12	Hallinto	78
	46.13	Talous	78
	46.14	Muuta	78
	46.15	Ansiomerkit ja huomionsoitukset	78
	46.16	Lopuksi	78
47	1986	Lehtijuttu Kauko Huuskosta	79
48		Havukka-ahon ajattelija	81

49 2000-luvun näytelmiä	86
49.1 2012 Robin Hood	86
49.2 2014 Kiljusen herrasväki	87
49.3 2015 Rajaralli	89
49.4 2019 Remontti	90
49.5 2019 Remontti, isänpäivän esitys	93
50 Henkilöitä	94
50.1 Onni Kärki ja Liisa Kärki	94

1 1961 Nuorisoseuran kevätjuhla

Onnistunut kevätjuhla Nuorisoseuralla¹

Kuhmon Nuorisoseura järjesti viime lauantaksi ensimmäisen juhlansa, joka pidettiin Korpilinnassa kevättempauksen merkeissä. Tilaisuudessa, jossa yleisöä oli niukanlaisesti, puhui neuvoja Kaisa Tolonen Kajaanista. Huolimatta lyhyestä harjoitteluajasta onnistuivat nuorisoseuralaiset viemään hyvin ohjelmansa, jota illan mittaan olikin erittäin runsaasti, ja juhlasta muodostui näin ollen onnistunut «tempaus». Valitettavasti vain muutama varttuneempi henkilö oli saapunut seuraamaan nuoren seuran aikaansaannoksia. Tosin tällöin vallinneella huonolla säälläkin oli oma osuutensa.

Juhlan aluksi laulettiin yhteisesti Nuorisoseuran marssi, jonka jälkeen lausui tervehdyssanat Martti Sipponen, joka kertoi näissä lähestyvistä keväästä, jolloin maamieskin muokkaa toive-

hikkain mielin peltojaan, ja jolloin me odotamme saapuvalta suvelta sitä, mitä suvi ei tuonut. Kuhmon Nuorisoseura on samoin kylvänyt nyt ensimmäisenä keväänään siemenet ihmisten sydämiin ja vasta tulevaisuus näyttää kuinka ne itävät. Työ, jota Nuorisoseura suorittaa, on myöskin kotiseututyötä, joka pyrkii kokoamaan riveihinsä nuoret näiden yhteiskuntarajoja katsomatta.

Pirjo Kääriäinen esitti lausuntaa, jonka jälkeen Raija Heikkinen ja Oskari Piirainen lauloivat Miks' leivo lennät Suomehen.

Illan kuuluttajana toiminut neiti Meeri Huovinen esitti niin ikään lausuntaa ja opettajakvartetti laului.

Puhujana tilaisuudessa oli neuvoja Kaisa Tolonen, joka juhlapuheensa alussa muisteli nuorisoseurojen alkutaipeita, jolloin mm. maamme vanhin seura Kauhavan Nuorisoseura järjesti iltaman, jossa oli vain 4 ohjelmanume-

roa.

Puhuja mainitsi mm., että ns. lätähattukausi on mennyt kevyesti ohitse ja nuoret pyrkivät viettämään vapaa-aikojaan yhä enenevässä määrin hyvien harrastusten parissa. Työ on tälle kansalle ravintoa, joskin ei ole samantekevää, kuinka se viettää vapaa-aikojaan. Useinkaan vanhemmat eivät tahdo ymmärtää nuoria, joiden sydämissä ilo ja suru ovat useinkin lähellä toisiaan, ja myös nuoren ihmisen elämä voi olla raskasta.

–Kunpa vastaperustettu Kuhmon Nuorisoseura toisi sen jäsenilleen siunausta, niin että nämä voisivat sanoa myöhemmin: kahdesti minä kiitän, että olen kerran saanut olla nuori, mainitsi puhuja lo-puksi.

Illan ohjelmassa oli vielä nuorisoseuralaisten esittämiä piirileikkejä ja yleisöleikkejä, sekä kilpailuja, joita viimeksi mainittuja johti neiti Huovinen.

---

¹1961-05-05-Kuhmolainen

2 1963 Nuorisoseuran suvijuhla

Kainuun nuorisoseurat yhteisillä suvijuhlillaan Kuhmos- sa²

Uiton rannassa Kuhmon Nuorisoseuran näyttelijöiden esittämä Topiaksen 3-osainen » Rykmentin murheenkryyni» keräsi 1.200 maksanutta, joista vain osa nähdään kuvassa, kuten huomata saattaa.

Haalea sää ja ajoittain ryöppyvät sadekuurot, joiden joukossa liki sormenpään kokoisia rakeita, muodostivat ulkoiset kehykset viime lauantaina ja sunnuntaina Kuhmossa vietetyille Kainuun nuorisoseurojen Suvijuhlille. Kylmyydestä huolimatta oli kuitenkin runsas nuorisojoukko eri puolilta Kainuuta uskaltanut lähtemään juhlaputukseen Kuhmon kirkonkylään, joka ensimmäistä kertaa oli juhlien näyttämönä. Vain urheilukentällä pidetty päiväjuhla ja Uiton rannassa esitetty näytelmä saatiin viedä tyydyttävissä olosuhteissa.

Lauantain tilaisuudet alkoivat koulun pihalla suoritettulla lipunnostolla, jonka jälkeen saman koulun juhlasalissa pidetyssä avausjuhlassa laulettiin

Nuorisoseuralaismarssi, ja tervehdyspuheessaan lai??? Neuvoja **Kaisa Tolonen** kosken kertomusta 70 vuoden takaa, ajasta, jolloin koski kävi Kuhmon perukassa. Tuolloin hän totesi nähneensä, ettei täällä ole niitä herttaisia suuren leiviskän emäntiä, jotka kotipuolensa leipäkylissä ovat takeena maan lihavuudesta, vaan hän tapasi täällä laihaa ja jäntevän kansan, jonka jokainen piirre puhui kovasta taistelusta, ja jonka katseeseen on leimaantunut surumielinen vakavuus.

Tervehdyspuheen jälkeen esitetyssä monipuolisesta ohjelmasta mainittakoon opettaja **Pekka Kivisen** pianolla soittamat osat Schubertin valssi-sarjasta, Ahovaaran Kalevan Nuorten esittämät sikermät Kantelettaresta se-

kä Sumsan Ns:n näyttelemä » Suur-Jussilan isännän kompleksit» .

Sunnuntain varsinaiset tilaisuudet alkoivat kirkossa pidetyllä jumalanpalveluksella, jossa liturgian ja saarnan piti lääninrovasti **Veikko Huttunen**. Jumalanpalveluksessa, johon oli saapunut nuorisoseuralaisten ohella runsaasti kirkkokansaa, avusti Kuhmon kirkko-kuoro kanttori **Kalle Humalajärven** johdolla.

Saarnansa lähtökohdaksi lääninrovasti Huttunen oli ottanut ne Luukkaan evankeliumin 16. luvun jakeet, joissa kerrotaan vertaus rikkaasta miehestä ja köyhästä Lasaruksesta. Usein tämä vertaus on käsitetty väärin, sillä on katsottu, että köyhä pääsee yksinomaan köyhyytensä ansiosta taivasten valtakun-

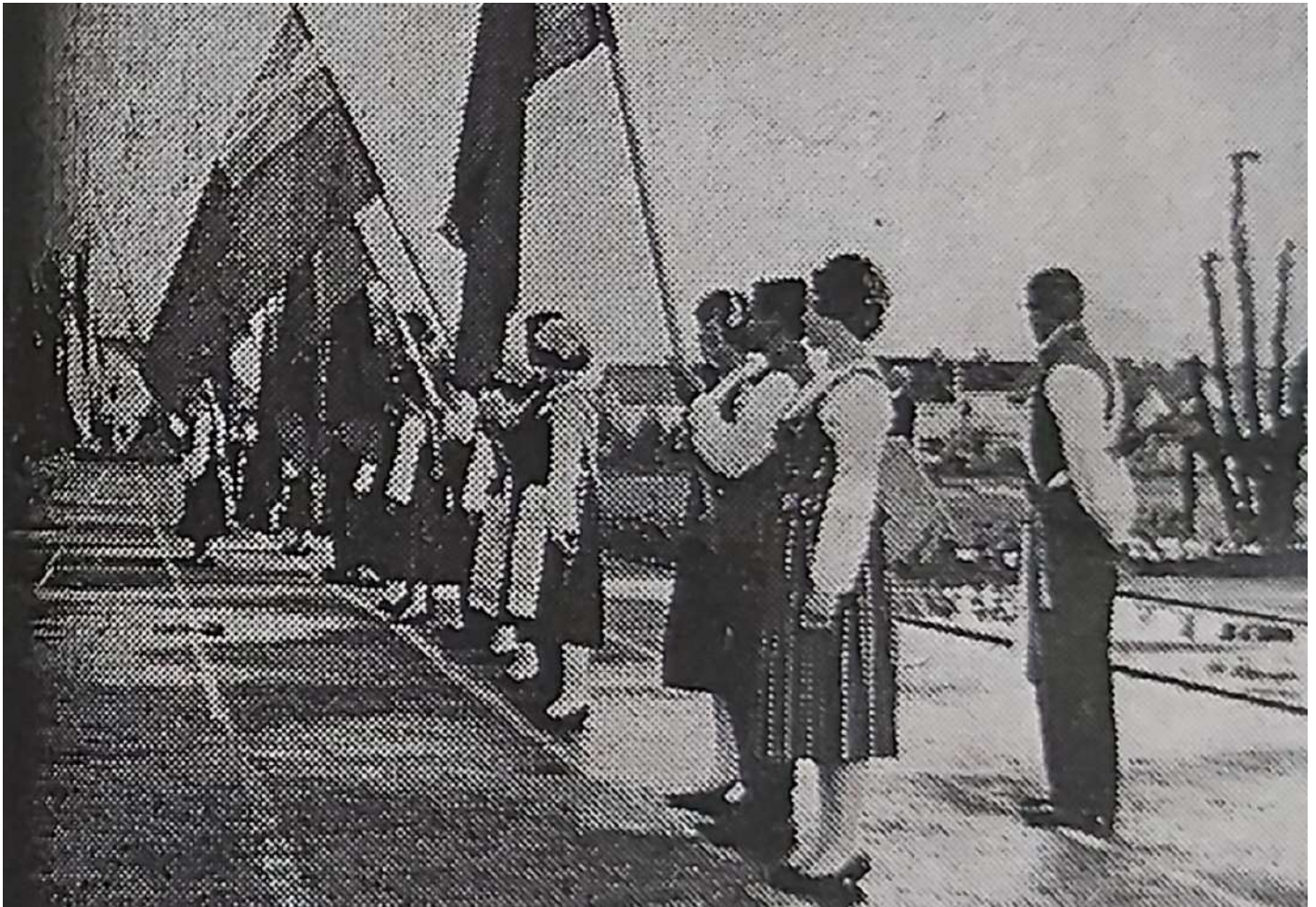
²1963-06-21-Kuhmolainen

taan ja rikas joutuu kadotukseen yksinomaan rikkautensa takia. Näin ei kuitenkaan ole, vaan Raamatusta löytyy tähän selvä vastaus. Edelleen kosketti lääninrovasti Huttunen saarnassaan jyrkkiä vastakohtia, joita löytyy myös

tämän päivän maailmassa.

Jumalanpalveluksen jälkeen oli kunniakäynnit ja seppeltenlaskut Vaupussodan ja molemmissa viime sodissa kaatuneitten sankarihaudoilla. Täällä puhui opettaja **Reino Kääriäinen**.

nen. Urheilukentällä pidetyn Suvijuhlan aloitti lippukulkueen tulo kentälle, jonka jälkeen liput [jatk.siv.3] järjestivät katsomon eteen antaen värikkään näyn kansallispukuisine kantajineen. Opettaja **Artturi Karjalainen**

Kainuun nuorisoseurojen liput ryhmittyneenä urheilukentällä pidetyssä päiväjuhlassa.

Kahden uuden lipun, toinen Aho-vaaran, vihkijuhla juhla jatkui tämän jälkeen yhteisesti laulettuna Nälkämaan laululla.

Tervehdyssanoissaan kunnanjohtaja **Tauno Rautiainen** muisteli nuorisoseuratoimintaa maassamme mainiten sen lukuisine opintokerhoineen erittäin vilkasta siitä huolimatta, että nykyäikää on kutsuttu ihanteita vailla olevaksi. Hän toivoi, että työ saavuttaisi paikansa ja kantaisi hedelmää täällä Kuhmossa, jossa reilua työtä on tehty – ei aikoja oteta huomioon – muutama vuosi. Tämän jälkeen Kainulan puhallinkvartetti esitti nuorisonejohtaja **Heikki Korhosen** johdolla laulut » Pyhäaamun rauha» ja » Karjalalan kunnaila» .

Kunnanjohtaja Tauno Rautiainen.

On sanottu, että nuorisoliike on ai-

kansa elänyttä ja että nykyajan elämänrytmi ei sitä kaipaa. Nämä ihmiset eivät kuitenkaan ole ajatelleet ?? pitemmälle, sillä niin kauan kuin on ihmisiä, on nuorisoseuratyötäkin olemassa tavalla tai toisella, sanoi kansakoulujen tarkastaja **Toivo Mäkinen** pitämässään avajaispuheessaan. Puhuja käsiteli myös ihanteettomuutta, mihin syytä on etsittävä mm. siitä, että ihminen luulee niiden harmaiden aivosolujensa avulla ratkaisevan maailmanjälkeiset kysymykset, ja että tieto on valtaa – näyttää pelottavalta tämän päivän maailmassa. Hurskaus rinnastetaan useinkin taikauskoon ja suuret saavutukset pelkästään hyvään onneen. Vaatimuksia ja oikeuksia osaamme esittää, mutta velvollisuuksia pakenemme, mai-

nitsi juhlapuhuja. Samoin hän kosketeli onnea ja turvallisuutta, joita ihminen ei ole pyrkimyksistään huolimatta saavuttanut. Olemma pyrkineet kuu-hun, mutta jos olisimme pyrkineet askeleenkin lähimmäistämme kohden, olisimme jo lähempänä onnea», sanoi vielä puhuja.

Puheen päätyttyä piti metsäteknikko **Eeti Huusko** historiikin nuorisoseuratyöstä Kuhmosta. Hän kertoi ensimmäisen seuran perustetun Kuhmoon vuonna 1906. Ensimmäiset tilaisuudet järjestettiin Tuupalassa, jossa kuitenkin ahtaat tilat vaikeuttivat seuran toimintaa, johon kuului mm. näyttelmien ja kuvaelmien, joita viime mainittuja valaistiin bengaalivaloin, harrastaminen. Niin ikään urheilu oli ohjelmassa, mm. voimistelua harrastettiin Tuupalan pirtissä, jonne oli varta vasten pystytetty rekkitanko.

Seuralla oli tällöin hallinnassaan valtava työkenttä, mm. se joutui puuttumaan kaupankäyntiin, sillä vuoteen 1912 saakka olivat Kuhmossa kaupat auki myös sunnuntaisin. Vetoomuksen johdosta sunnuntaikauppa saatiin loppumaan ja mm. silloiseen kirkkoher-ra **K.A. Pfaleriin** tämä teki suuren vaikutuksen.

Myöhemmin seura ryhtyi puuhaamaan omaa taloa yhdessä V.P.K:n kanssa, mutta kuten usein vastaavissa tilanteissa käy, niin nytkin kahden isännän hallitessa taloa oli seuran jäätävä toiseksi ja näin ollen sen toiminta lamaantui v. 1914. Samoin kävi myös V.P.K:n, ja talo palveli rukoushuoneena vuoteen 1952, jolloin se purettiin tulevan liiketalon tieltä.

Vaikkakin toiminta muodostui suhteellisen lyhyeksi, antoi se paljon silloisille jäsenilleen, mai [jäi vähän kesken]

Metsäteknikko Eeti Huusko.

3 1964 Tukkijoella

”TUKKIJOELLA” sai hyvän yleisömenestyksen³

Valtakunnallisten XVI Tukkilaiskisojen yhteydessä Kuhmon Nuorisoseuran näyttelijät esittivät **Teuvo Pakkalan** nelinäytöksisen huvinäytelmän Tukkijoella, joka kokosi Uitonrantaan molempina iltoina, lauantaina ja sunnuntaina, täpötäydet katsomot. Sattuvampaa näytelmää olisi saanut etsiä, ja kuitenkin sen esittäminen näin tukkilaiskisojen yhteydessä johtui puhtaasta sattumasta.

Nyt tämä näytelmä antoi itse kissoille tavallaan uutta viehätystä – kuk-

kiihan tukkilaisromantiikka tässä piakkoin 65 vuotta täyttävässä näytelmässä parhaimmillaan reippaine tukkilaisineen ja tukkilaisaiheisine lauluineen.

Vaativassa Tolarin osassa nähtiin **Jussi Koivusilta**, joka vei osansa jälleen liikoja jännittämättä. Annina oli **Pirkko Pääkkönen**, Turkkana **Tapio Ikäheimo**, Huotarina **Reino Kääriäinen**, Pietolana **Antti Alatalo** ja kaupustelija-Maijana **Irma Leväsalmi**. Katrin, Pietolan tyttären osan vei **Sirkka Kangas**, luhun Rättärin **Aar-**

ne Sopanen, Pölhö-Kustaan **Mauri Piirainen**, Poro-Pirkon **Rauha Meriläinen**, Pahnna-Maijan **Hilkka Walin** ja Leenan **Taina Malinen**.

Tähän näytelmään on kirjailija Pakkala saanut aiheen Kainuusta, jossa hänen tiedetään olleen tukkitöissä koulurahoja ansaitakseen. Teatterinjohtaja **Mauri Liiti** oli tehnyt tositarkkaa työtä ohjatessaan näytelmän, joka viehätti jälleen katsojia ties monennenkerran. – I.

---

³1964-Kuhmolainen?

4 1965 Kun ruusut kukkivat

”Kun ruusut kukkivat” Kuhmossa ⁴

Kuhmon Nuorisoseuran kaksitoistahenkinen näyttelijäryhmä harjoittelee parhaillaan jo toukokuussa vireillepantua Maiju Lassilan huvinäytelmää «Kun ruusut kukkivat». Näytelmäkap-

pale on kirjoitettu Pohjois-Karjalan ja Kainuun rajamailta ja soveltuu näin ollen hyvin juuri kuhmolaistenkin esitettäväksi. Näytelmän ohjaajana toimii Veikko Ohinmaa Kajaanin Työväen

Teatterista ja nimiosaa, Mamman Liisaa esittää Sirkka Falin. Näytelmän ensiesitys tapahtuu 10.7. Tönölänharjun maastossa, jonne näytelmää varten on rakennettu mm. hirsimökki

Kuhmon Nuorisoseuran näyttelijät esittivät viime lauantaina ja sunnuntaina Tönölänharjun huvikeskuksessa Maiju Lassilan 3-os. huvinäytelmän «Kun ruusut kukkivat». Näytelmän oli ohjannut Veikko Ohinmaa. Yleisöä oli molemmissa esityksissä «tuvan täydeltä» ja tullaan näytelmää esittämään vielä uudelleen syksyn kuluessa.

⁴1965-07-02-Kuhmolainen

5 1966 Seitsemän veljestä

Ja kuullekoon nyt toiset kuinka hongisto remuaa:⁵

Sanoo Jukolan Juhani

Kiven seitsemän veljeksien ensi-ilta lähestyy Kuhmon Kesäteatterissa.

Seitsemän Suomen kansalle rakasta itsepäistä veljestä tulevat mekastamaan, iloitsemaan ja murehtimaan Kuhmon kesäteatterissa tänä kesänä. Kainuun ainoat kesäteatterilaiset aloittivat lukuharjoituksensa jo huhtikuun puolivälissä ja heti lumien sulettua jatkettiin menoa kesäteatterin paikalla ja kova on aina silloin huuto, juoksu ja temmellys tuolla hongistoss', jonne tänä kesänä saadaan istumapaikat n. 1000 katsojalle. Näytelmän ohjaajana on Jussi Koivusilta ja näyttelijöinä Kuhmon nuorisoseuralaiset.

Esitettävän näytelmän sovitus on Erkki Uotilan ntekemä, sama, joka kesäisin nähdään maankuuluilla Kivi-juhlilla Nurmijärven Taaborin vuorella. Tapahtumat alkavat veljesten keskustellessa Männistön muurin Venlasta, likasta, jota Juhani, veljeksistä vanhin, sanoo armottomasti rakastavansa. Eikä vain Juhani, vaan koko veljessarja. Seuraavat kosiminen ja pettyminen, koulunmeno ja sieltä karkaaminen, ilvei-

ly ja huikea huuto Rajamäen rykmentin kanssa Sonninmäellä, tappelu toukokaisten kanssa ja vihdoin pako Impivaaralle, missä metsä penikoitaan. . .

Ruskeana Valkona, Perälahden Oton kukko ja Päivi Peiposen kissa. Näyttelijät eivät saa minkäänlaista palkkaa suorituksistaan. Näytelmä on heille yhteinen, innostava harrastus, jonka turvin on luotu Kuhmoon sellaista, mitä ei löydy muualta Kainuusta.

Veljesten hauskoja edesottamuksia on tänä kesänä mahdollisuus seurata vielä ainakin neljä kertaa. Seuraavat näytännöt ovat 7.7., 11.7., 3.8. ja 11.8. Viime sunnuntain katsojista lienee ollut lähes puolet sellaisia, jotka olivat nähneet esityksen aikaisemminkin. Yhtä riemastuttava se on joka kerta.

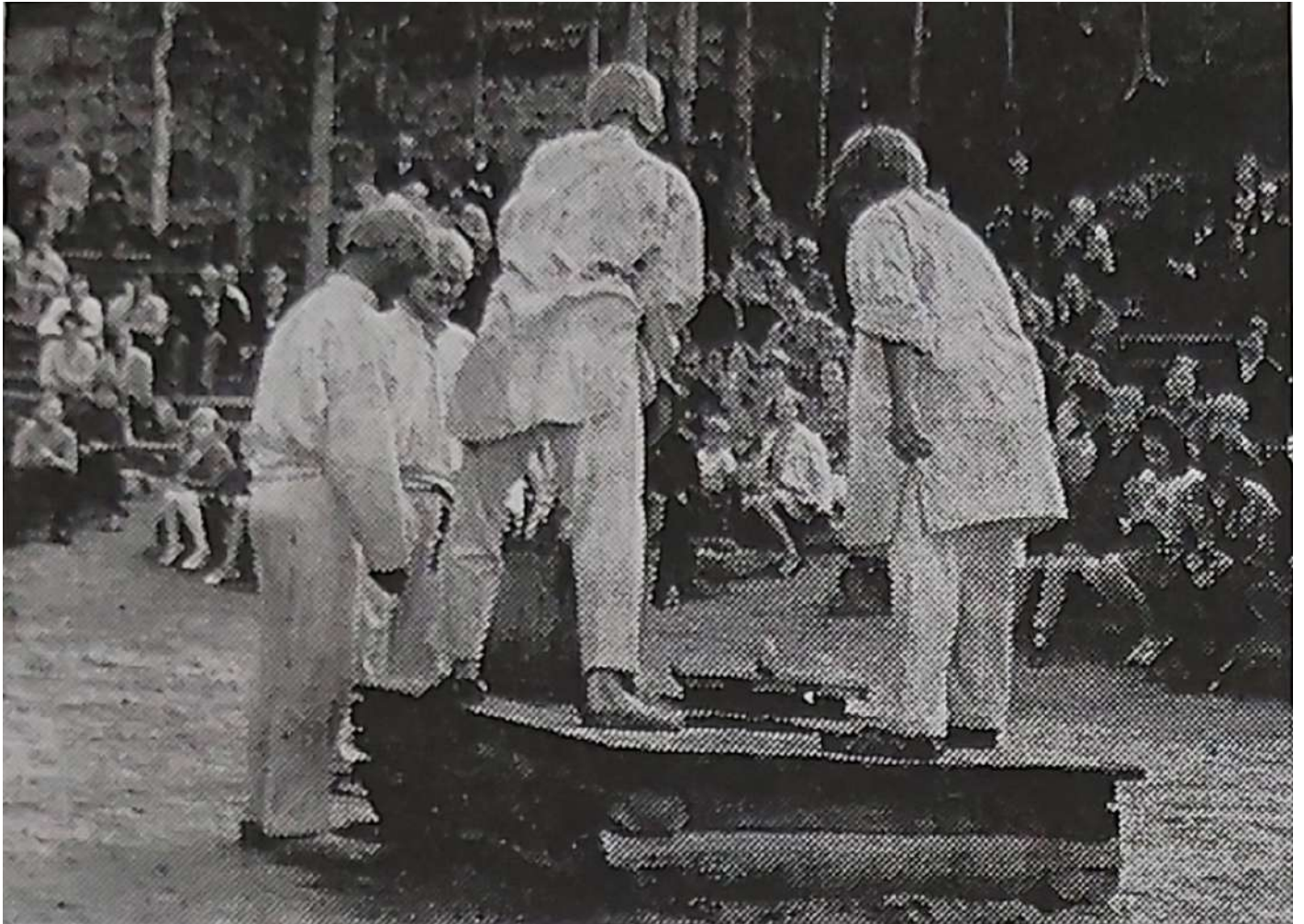
» Kajahdelkoot Jukolan seinähirret pääkallojen haljetessa!» – Ankara riita nousee veljesten kesken ja on syytäkin: kaikki seitsemän ovat rakastuneet kauniiseen Venlaan. Juhani ja Eero eivät kestä tilannetta halkoihin tarttumatta. Riehakasta kohtausta harjoitellaan Kuhmon kesäteatterissa.

6 1967 Ei näytelmää

⁵1966-07-??-Kuhmolainen [nimittäin 1968 harjoittelu aloitettiin ”huhtikuun alkupuolella”. 1966 harjoittelu aloitettiin ”huhtikuun puolivälissä”. Ei voi olla kyseessä myöhempi 1968-juttu.]

Veljekset teuhaavat Tönölänharjulla⁶

Kainuun ainoan kesäteatterin toiminta alkoi Kuhmossa

Veljeksiä Jukolan kaivolla Tönölän harjun rinteissä. Kuhmon Kesäteatteri esittää Aleksis Kiven näytelmää jo toista kesää. Kuhmossa toimii tänäkin kesänä Kainuun ainoa kesäteatteri.

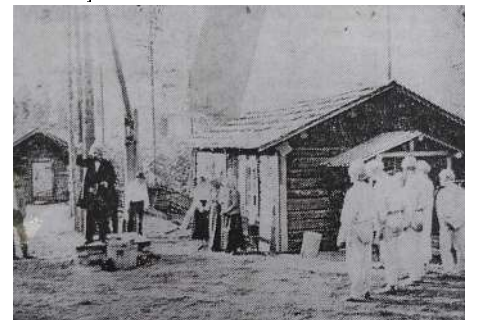
Seitsemän veljestä aloittivat taas teuhailunsa Tönölänharjun tantereilla, kun Kuhmon Kesäteatterin näytäntökausi alkoi viime sunnuntaina. Tanner tömisi ja männikkö raikui. Kuhmolaisen erikoislaatuinen kesäteatteri, joka on saanut laajaa huomiota pitäjän rajojen ulkopuolellakin, oli kerännyt ensimmäiseen tämän kesän näytäntöönsä yli kolme sataa katsojaa. Näytelmän on ohjannut Jussi Koivusilta.

Kuhmon Kesäteatteri esitti Seitsemän veljestä ensimmäisen kerran kaksi vuotta sitten. Tämän kesän näytännöistä vastaa suurin piirtein sama joukko. Veljeksistä ovat vaihtuneet vain Timo, jota nyt esittää Mauno Kähkönen,

ja Lauri, jona on tänä kesänä Viljo Mälinen, Rajamäen rykmenttiin on vaihtunut Liisa ja Onni Kärki ja Kolistimen ukoksi Kauko Huusko. Juhaniina on edelleen Aarne Sopanen, Aapona Pentti Romppainen, Tuomaana Tauno Immonen, Simeonina Antero Kokkonen ja Eerona Mauri Piirainen. Lukkarin tehtäviä hoitaa edelleen Eelis Ahonen. Mukana ovat edustettuina kuhmolaiset johtajasta apulaiseen.

Tämän kesäkauden näytösten harjoittelu aloitettiin jo huhtikuun alkupuolella. Harjoituskertoja on kertynyt useita kymmeniä. Paikan päällä ehdittiinkin harjoitella jo parikymmentä kertaa ennen ensi-iltaa.

Näytelmässä on tavalla tai toilla [4. sivulle]

[Uusi kuva tulossa.] Seikkailut ovat takana ja veljekset ovat palanneet Jukolaan. Naapureiden kesken pidettiin sovinto... kylän lukkari voimallisesti saarnasi.

⁶1968-07-05-Kuhmolainen

Härkähäät-näytelmä Kuhmosta kuhmolaisille⁷

Kauttaaltaan kuhmolaisen Härkähäät-näytelmän ensi-ilta pidettiin lauantaina 28.6. Kuhmon kesäteatterissa. Näyttelijät, ohjaaja, käsikirjoituksen tekijä, aihepiiri ja lavasteet ovat kaikki samasta pitäjästä, joten saattoi

aivan oikein odottaakin yleisön kiinnostuvan esityksestä. Ensi-illassa oli katseliijoita n. 250 ja kahden esityskerran jälkeen arvioidaan kahdeksansadan henkilön nähneen esityksen.

Kuten eri yhteyksissä on käynyt

ilmi, näytelmä perustuu tosiasioihin: sonniosuuskunnan perustamisen ja varojen hankkimisen somnin ostoa varten näytelmän kuvaamalla tavoilla on kerrottu tapahtuneen Kuhmossa.

Vienankarjalaiset häät on keskeytetty, raittiusmies (Yrjö Haverinen) ja valokuvaaja (Reino Kääriäinen) saavat kiivaan lähdön Juuson ja Heikin käsipuolella. Karjalaismiestä esittävän opettaja Päiviö Heteojan (Aarne Sopenen) pettyneet tunteet kiehuvat niin ikään kuumina.

⁷1969-07-03-torstai-Kuhmolainen (tai samalla viikolla aiemmin. Nimitään 28.6. on jo tapahtunut ja lauan-tai 5.7. on edessäpäin.)

Pirskeet kuhmolaiseen tyyliin: Härkähäät ⁸

Tämän kesän aikana lasketaan runsaan kahden tuhannen katsojan nähneen Härkähäät. Tämän näytelmän ensiesitys 21.6. seuraamassa yli viisisataa henkeä. – Kuvassa on meneillään näytelmän keskeiset karjalaiset häät, joiden aikana kohtalo astuu peliin nimismiehen hahmossa ja paukauttaa nyrkillään kasaan koko hulpean vihkiäistunnelman.

Viime kesänä tutuksi tullut, aivan paikkakuntalainen Unto Heikuran kirjoittama näytelmä «Härkähäät» pyöri tänäkin kesänä Tönölän kankaalla teatterin estradilla. Mukana ovat näyttelijät ja joukko avustajia.

Näytelmää on muokattu entisestä jonkun verran, joitakin tapahtumia on muutettu niin, että todenmukaisuuteen ja juonen kannalta tärkeänä liittyvät vienankarjalaiset häät – ne varsinaiset härkähäät – erottuivat selvästi muusta yhteydestä, paljon helpommin näytelmäksi ymmärrettäväksi. Tämä tekee esityksen seuraamisen huomattavasti helpommaksi kuin esim. viime vuonna, kun moni jäi kummailemaan, mistä milloinkin oli kysymys ja mitä varten yleisöön alkoi yhtäkkiä virrata kankaalta ihmisiä. [Hyvä idea, ihmi-

set mukaan häiden viettoon katsomosta. Hyvä idea 60-vuotisjuhlille.] «Härkähäät» on herättänyt huomiota myös Kuhmon ulkopuolella. Kesäteatterilla on esi... töjä saapua lähipitäjistä... Härkähäitä mukavempaakin on tulossa alkamaan kesän esityk-...

Härkähäät onkin vahvasti paikallisväriltään ja tiukasti sijoittuu Kuhmoon sekä kieleltään ja huumoriltaan että tapahtumiltaan ja taustaltaan, ei tässä ulkopaikkakuntalaisuuksia seurata ja ymmärtää näytelmän sisältöä ja sanomaa, mikäli sellaista on – kertoo ohjaaja Jussi Koivusilta. [Kuva lehdestä on hieman suttuinen.] Satunnaisia huulia ja yksittäisiä viittauksia tunteisiin Kuhmolaisiin henkilöihin jne. esiintyy Härkähäissä sentään melko vähän. Keskeisimpänä teemanahan näy-

telmässä on suomalaisen kyläyhteisön elämä ja tämä kyläyhteisö, sijaitseva missä tahansa Suomessa, on perusrakenteeltaan suuresti samankaltainen. Joka puolella maata, jokaisessa suppeassa yhteistyössä esiintyvät samat inhimillisen käyttäytymisen ja yhteiselämän muodot naimisasioineen, juoruineen, lakien kiertämisineen, sonni- tai muine osuuskuntineen. Näin ollen tuskin on huolta siitä, että kuhmolainen elämänmuoto jäisi vieraaksi ulkopaikkakuntalaiselle, lukuun ottamatta ehkä tiheään asuttujen kaupunkien asukkaita, joille Peyton Placen tyyppiset kuohuvat melodraamat ovat luoneet täysin valheellisen ja epäaidon kuvan kylä- tai pikkukaupunkiyhteisön elämänmenosta. Niille, jotka [Jatkuu siv. 6]

⁸ 1970-07-02-Kuhmolainen

Kuhmolaiset Härkähäät – elävää teatteria⁹

Härkähäiden keskeisin ja askarruttavin probleema on keino, jolla hankittaisiin rahat kylän yhteisen sonnin oston. Kansakoulunopettaja, sivistynyt ja henkevä kansankynttilä tahtoo siinä sivussa myös vienankarjalaista kansanperinnettä ja ehdottaa esitettäväksi tämän perinteen mukaisia häitä, jotka saadaankin aikaan. Mutta korven kekseliäitten velikultien Juuson ja Heikin mielestä tämä ei yksin riitä, vaan he keksivät tuot-tavamman keinon: pontikankeiton. Tämä johtaa sitten vaikeaan ristiriitatilanteeseen korpiraamatun ja pas-kantärkeiden lakipykälien kesken, julkiseen skandaaliin ja monien vaiheitten jälkeen onnelliseen loppuun.

Vaikka Kuhmossa ei varsinaista laitosteatteeria olekaan, on kuhmolainen teatteriperinne varsin vanha. Koska syrjäinen korpipitäjä on usein jäänyt osattomaksi vierailevien teatterintekijöiden palveluksista, on jouduttu turvautumaan omiin luoviin kykyihin ja näyttelijänlahjoihin, tekemään teatteria itse. Kun virike on lähtenyt kuhmolaisien itsensä luovuudesta, on teatteri luonnollisesti ollut lähellä ns. tavallista kansaa ja palvellut ensisijaisesti sen tarpeita. Tämän takia Kainuulaisteatteri ei ole paikka, jonne mennään kovat kaulassa ja jäykällä juhlamielellä. Se on paikka ja tapahtuma, joka eletään mukana ja jossa viihdytään.

Unto Heikuran kirjoittama ja Jussi

Koivusillan ohjaama «Härkähäät» on nyt jo kolmatta kesää kuhmolaisien teatterintekijöiden ohjelmistossa. Kesäteatterin nimi on vaihdettu nyt Kainuulaisteatteriksi, jotta näytelmä ei jäisi ahtaasti paikalliseksi, vaan saisi enemmän yleiskainuulaista luonnetta ja olisi helpommin myös vieraspaikkakuntalaisten ymmärrettävissä. Tämän näytelmän tapahtumilla on paikallinen todellisuus pohja: «Härkähäiden» ilmapiiiri ja asenteet ja ajattelutapa ovat tyypillisiä kainuulaisiksi tunnistettavissa. Ainakin vanhan polven paikkakuntalaiselle lienee näytelmän elämämuoto tuttu, tunnettaneen myös se tapahtumasarja, joka on antanut aiheen näytelmään.

Näytelmän perusteena on ristiriita, sokean lainkuuliaisuuden ja korpikylän taloudellisten realiteettien välillä. Päähenkilö Juuso heittäytyy yritteliääksi ja saadakseen kokoon omaan sonniosuuteensa tarvittavat rahat alkaa keittää pontikkaa – hän siis kiertää lakia täysin hyväksyttävien päämäärien saavuttamiseksi, noudattaa yhteisen, kirjoittamattoman «korpiraamatun» ohjeita. Mutta yritteliäisyyden palkaksi asiaan sekaantuvat «kierourella elävät virkaherrat» paskantärkine lakipykälöineen ja saavat Juuson katkeroituneena toteamaan: «Sitä jos jottae teällä yrittää, ni heti ollaa nurkajuurissa kurkuilemassa: teällä sitä perukan pöljät keittäät pontikkaa!»

⁹1971-Kuhmolaisen matkailuliite

Mutta perimmältään «Härkähäät «on leppoisa kansankomedia, osallistumaton ja harmiton. Näytelmässä esiintyjä tuskin voi nimittää näyttelijöiksi sanan varsinaisessa merkityksessä. Esiintyjät eivät suoranaisesti «esitä «roolihenkilöitä, he pikemminkin elävät näytelmää ja ovat oma itsensä. Näyttelemisen sijasta voidaan paremmin puhua eläytymisestä, mikä on mahdollista vain siinä tapauksessa, että näytelmän syntyyn ja esittämiseen vaikuttavat henkilöt tuntevat henkilökohtaisesti näytelmän ympäristön, aihepiirin ja roolihenkilöiden luonteenpiirteet, asenteet ja ajatuksenjuoksun. Samalla tavalla ei näytelmää seuraavista oikein voi käyttää nimitystä «yleisö », sillä «Härkähäiden «katselijat eivät ole ainoastaan tapahtumien passiivisia sivustaseuraaajia, vaan osallistuvat välittömyydellään ja vapautuneisuudellaan yhdessä «näyttelijöiden «kanssa viihtyisän tunnelman luomiseen. Kun esiintyjät ovat tuttuja kainuulaisia, kun

yleisö on tuttua kainuulaista, kun näytelmän aihepiiri on tuttu kainuulainen ja tapahtumien ympäristö tuttu kainuulainen luonto, ei mikään voi estää tuttavallisen ja läheisen, aidon ja luonnollisen ilmapiirin syntymistä.

Koska Kainuulaisteatteri ei ole laite-teatteri, ovat näytelmän esiintyjätkin mukana virkistävän harrastuksen vuoksi. Pääsymaksutulot ovat huvenneet esityspaikkoihin ja -välineisiin sekä muihin juokseviin menoihin. Näyttelijöiden armottomin ja ymmärtäväisin ja kiitollisin arvostelija on kuhmolainen yleisö, ja vain yleisölle on Kainuulaisteatteri vastuussa ohjelmistostaan. Ja näin sanovat näyttelijät itse omasta teatteristaan: «Teatterimme on elävä, uudistuva teatteri. Pysytäksemme näytelmämme ajan hermolla olemme lisänneet sinne sanat «Costa Rica «ja «mustikkajogurtti ». Osuutemme koko ajan riehuvaan seksikeskusteluun on Lyytin toteamus ns. pyllynpyöryksestä: «Soattaa olla syn-

tiehi! «Seksin osuutta olemme näytelmässä lisänneet; tässä suhteessa olemme antaneet kaupallisuudelle hieman periksi. Teatterillemme olisi kauhistus pysähtyä paikalleen ja toistaa entistä, niin mielellämme kuin sen tekisimmekin! «Härkähäiden keskeisin ja as-karruttavin probleema on keino, jolla hankittaisiin rahat kylän yhteisen sonnin oston. Kansakoulunopettaja, sivistynyt ja henkevä kansankynttilä tahtoo siinä sivussa myös vienankarjalais-ta kansanperinnettä ja ehdottaa esitet-täväksi tämän perinteen mukaisia häitä, jotka saadaankin aikaan. Mutta korven kekseliäitten velikultien Juuson ja Heikin mielestä tämä ei yksin riitä, vaan he keksivät tuottavamman kei-non: pontikankeiton. Tämä johtaa sit-ten vaikeaan ristiriitatilanteeseen kor-piraamatun ja paskantärkeiden lakipy-kälien kesken, julkiseen skandaaliin ja monien vaiheitten jälkeen onnelliseen loppuun.

11 1972 Kettuvaari

Tuhannet katselijat nähneet jo näytelmän

«Kettuvaari «lunastanut «Härkähäiden «odotukset¹⁰

Rääväsuiset miehenroikaleet ovat puheillaan loukanneet vanhapiika-Impin koskemattomuutta ja saavat siitä hyvästä reilun roiskauksen pyykkivettä niskaansa. Tämä ja monia muita yhtä railakkaita kohtauksia mahtuu «Kettuvaarin «juonen kulkuun.

Mitä se on, kun ihmiset kirkolla hurakehtavat, jotta maailmanloppu se on, jonka ensi tiistaina tuleman pitää? Kun mökkiläiset herranpelossaan myyvät tilojaan, koska saarnamies on sanonut, että autuaita ovat sekä hengellisesti että maallisesti köyhät? Mitä se on, kun todetaan naulan lyömisen pyöreään pölkkyyn olevan vaikeata ja akkamehtään suunnistamisen varsin fraseerattua hommaa? – Mitäpä muuta kuin kuhmolaisista elämänmenoja ja elämän-

viisautta Unto E. Heikuran «Kettuvaarin «kuvaamana.

Unto Heikuran toinen näytelmä liikkuu samoilla vesillä ja saloteilla kuin sitä edeltänyt «Härkähäätkin«. On talo perukassa, siinä vanhaisäntä, nuori isäntä vävynä talossa, vävyllä vekselikierre ja viinaan menevä lipeväkielinen kumppani. On hulttiopoika maailmalla, perheensä pettänyt ja kaupunkilaistuva, jolla alkaa jo olla kaupunkilaisen vinkeet ja sormet salaperäisel-

lä tavalla mukana tuomiopäiväpuheiden peittämissä hämärissä liiketouhussa. On mehevää puheenpartta ja yksityistä filosofointia, joka liikkuu pääasiassa kolmen kuuluisan suomalaisen v-kirjaimen; viinan, virsikirjan ja erään nimeltä mainitsemattoman sukuviiivan ympärillä. On rähinää ja lemmenkujerrusta, juonittelua ja suoraa välienselvittelyä – sanalla sanoen: Kuhmon perukoitten elämää niin hykerryttävän aidossa muodossa, että sen aidommaksi

¹⁰1972-07-13-Kuhmolainen

ei juuri tule.

Ensimmäisenä saa «Kettuvaarista sen käsityksen, että se on mittojen mukaan kirjoitettu niin kuhmolaiselle yleisölle ja näyttelijöille kuin kuhmolaisien tarpeisiinkin sopivaksi. Ja näytelmä todella istuu yleisön naurusta hytkyvillä harteilla ja hymykuopissa – sen voi todeta missä tahansa «Kettuvaarin «näytännössä. Jos haluaa nau-

raa ja viettää riipaisevan hupaisan kaksituntisen, tarjoaa näytelmä siihen erinomaisen mahdollisuuden. Mutta jos haluaa nähdä ja tajuta naurunpyrskähdysten peittämät yhteiskunnalliset ristiriidat ja yksityisen keinottelun häikäilemättömyyden, löytää «Kettuvaarista «riemastuttavan ivallisia oivalluksia. Huomaa, miten Kuhmo todella on huijarin luvattua maata, olivatpa sitten

kyseessä kellokauppiaat, kiinteistöväliittäjät tai uskonnon varjolla sukuviihan ja setelitukkujen perässä juoksevat saarnamiehet

Jo kieli sinänsä tekee näytelmän hauskaksi. Lisäksi tulevat monet vauhdikkaat kohtaukset, kommel- jatkuu sivulla 3. . .

12 1972 Kettuvaari

Kelpaa jo vähän röyhistelläkin » Kettuvaari» ampui itsensä tuhansien sydämiin

11

Kuhmon Kesäteatterissa esitetty Unto E. Heikuran » Kettuvaari» ylitti reilusti niin kirjailijan, näyttelijöiden kuin yleisönkin hurjimmat odotukset. Yhtäältä numerollisesti Kettuvaari keräsi kahdeksassa näytännössä luokseen kaikkiaan 5900 katsojaa – » Härkähäitä» seurasi kolmena kesänä noin 6500 henkeä. Toisaalta tasollisesti: näytelmää pitivät muutamat Härkähäitä helpompana seurata, vauhdikkaampana, ja nokkelampia ratkaisuja sisältävänä. Ja kolmaalta yleisöpohjan laajuuden suhteen: Kettuvaariin ihastuivat yhtä välittömästi kaiken sortiset katselijat Kuhmon perukoilta Helsingin kulttuurikeskuksiin ja älymystöpiireihin.

Sen sijaan suurin osa yleisöstä – ja varsinkin ne, jotka eivät Kettuvaaria ennättäneet nähdä, ihmettelivät, miksi näytelmän esitykset supistettiin kahdeksaan kertaan kahden viikon ajalle. Uusintänäytäntöä vaativia ääniä kuuluu kaikkialta, mutta ainakin tässä vai-

heessa näyttelijät ja järjestäjät pysyvät lujina. – Minusta tämä systeemi, että näytelmää esitetään parin-kolmen viikon ajan kesässä, on ehdottoman hyvä, arveli Antero Kokkonen. – Kyllä kaikkien täytyy tunnustaa, että jokainen meistä näyttelijöistä on ollut kesäteatterissa kiinni monen viime kuukauden ajan. Menipä tämän jälkeen oikealle lomalle, tai töihin, niin lomalta se joka tapauksessa tuntuu, ja ansaitulta.

Tulevaisuus mielessä jo nyt

Vähitellen on kesäteatterilaisten ryhdyttävä ajattelemaan ensi kesää, ja ohjaaja Jussi Koivusillan kertoman mukaan ensi vuodenvaihteen tienoilla olisi jo oltava suunnitelmia vuoden 1974 kesästäkin. Kesäteatterin katsomo on osoittautunut jo liian pieneksi: sitä on ensimmäiseksi laajennettava. Jokseenkin varmaa näet on, että yleisömäärät jatkavat nousuaan vuosi vuodelta, kun aikaisempien näytelmien saama maine

leviää ja vakiintuu. – Talvinäyttämö olisi saatava, tuumi Koivusilta. – Eihän tämä tässä ole mitään muuta kuin pus-kateatteri! Tulevaisuudesta tässä vaiheessa sen verran, että kirjailija tekee [jatkuu sivulla 2]

Kettuvaarin viimeisen näytännön väliajalla valmistautuivat oivat näyttelijät Liisa Kärki, Irma Holopainen ja Taimi Haikonen viimeiseen taistoon levollisesti, tyytyväisinä urakan loppuun saamisesta.

¹¹1972-??-Kuhmolainen

13 1974 Vartioitu kylä

1974 Vartioitu kylä¹²

* Alik. Kumpulainen: Tässä on ihmisistä kysymys.

Stm. Kervinen: No kenestä on kysymys silloin, kun miehelle pannaan kivääri kouraan ja sanotaan että ammu nyt, huudetaan oikein sotaäänellä, että siihen vaan varvi keskelle rintaa ja verta kentälle.

Kenestä silloin on kysymys, sanopa!

Alik. Kumpulainen: Valantehneestä sotilaasta.

Stm. Kervinen: No mikä minä sitten olen?

Alik. Kumpulainen: Paskapulikka kärryn rattaissa etkä muuta. Sinulla on sentään ase, jolla voit puolus-tautua, mutta näillä siviileillä ei ole mitään. Ovat syyttä suotta sodan jaloissa.

[Näytelmän juliste.]

Mm. vierellä olevat sanat on viime vuosina näytelmäkirjailijana mainetta niittänyt opettaja Unto E. Heikura asettanut roolihenkilöittensä suihin parhaillaan viimeisteltävänä olevassa uudessa näytelmäsään »Vartioitu kylä». Kuhmolaisteatterin esityksen ohjaa Jussi Koivusilta ja näytelmän

ensi-ilta on Kelon maastossa sijaitsevassa kesäteatterissa 29.6. Kaikkiaan kertyy Vartioidulle kylälle kahdeksan esi-tyskertaa näytäntökauden päättyessä sunnuntaina 14.7. Vartioitu kylä pitää sisällään kaksi näytöstä, joissa on yhteensä yhdeksän kuvaelmaa. Kyseessä on kertomus rajaseutukylän elämästä sotakesänä 1944.

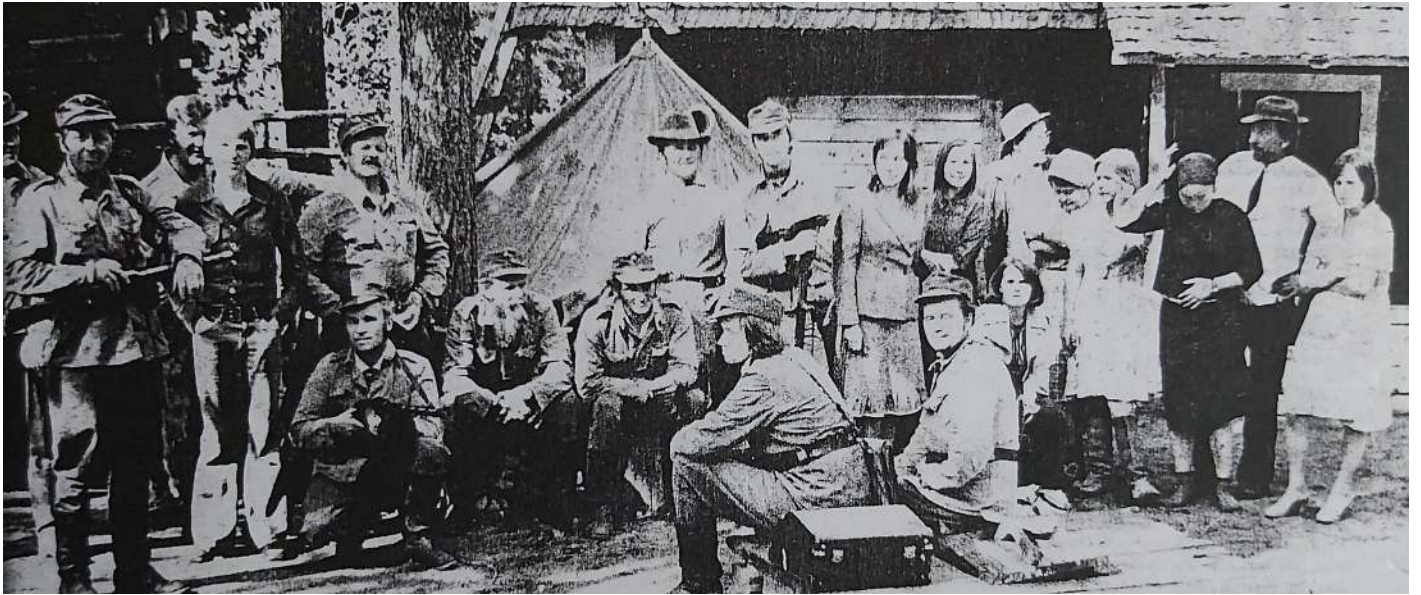
Tällä näytelmällä Kuhmolaisteatteri jatkaa viime vuosina omaksutulla linjallaan. Nytkin on näytelmän ainekset Härkähäiden ja Kettuvaarin tapaan koottu kuhmolaisista aiheista. Kuhmolaisteatterin on tässä suhteessa kiittäminen sitä, että sillä on käytettävissään Unto E. Heikuran tapainen kirjoittaja, sillä muutoin jouduttaisiin aiheet valitsemaan jo kuiviin ammenneista vähäisistä kesäteatteriin soveltuvista näytelmistä. Omaleimaisuus onkin eräs Kuhmolaisteatterin parhaista valteista.

Vartioidun kylän tapahtumat liikkuvat sodan loppuvaiheissa vuonna 1944. Kertomus on rajakylän elämästä näinä ankeina aikoina, jolloin verenkarvas taivas kaartui yllä merkiten tykis-

tön tuli-iskuja, sekä pa-lavia asumuk-sia ja metsiä. Tänä aikana elettiin korp-pien keskellä partisaanivaaran kourissa. Näytelmän tar-koituksena ei ole mis-sään vaiheessa ihannoida sotaa. Ilois-sakin hetkissä kuvastuu läpi sodan an-karuus ja puute. Se jos mikä kertoo so-taa kokemattomalle sukupolvelle aja-tuksen sodan mielettömyydestä. Sodan kokenut sukupolvi muistaa nämä asiat omakohtaisena läksynä.

Näytelmistä yleensä on sanottu, et-tä ne ovat viini, joka paranee van-hetessaan. Vartioidussa kylässä esi-kypsyttely on kuitenkin viety varsin pitkälle, kuten viimeisissä harjoituksis-sa saattoi todeta. Kuhmolaisteatterilla on tänäkin vuonna täysipainoista ker-rottavaa niin kuhmolaisille kuin paik-kakunnalla vieraileville matkustavaisil-lekin. Tuntuu siltä, että Vartioidun kylän vuoksi kannattaisi jälkeempäin katumatta tehdä pi-tempikin mutka matkaansa. Näin varmasti tapahtuu-kin monen kohdalla, kunhan sanoma Kuhmolaisteatte-rin tämänkertaisesta esityksestä menee perille.

¹²1974-06-27-Kuhmolainen

Vartioidussa kylässä esiintyy jo useissa aikaisemmissa näytelmissä rutiinia hankkinut kuhmolainen näyttelijäkaarti. Kuvasta pitäisi löytyä Mauno Kähkönen, Irma Leväsalmi, Veikko Huotari, Tapio Merentie, Elina Pääkkönen, Kauko Huusko, Ulla Tapaninen, Kaarina Kähkönen, Eila Pikkarainen, Lasse Åberg, Antero Kokkonen, Pentti Romppanen, Kalevi Karhu, Heikki Piirainen, Toivo Kinnunen, Kalevi Väisänen, Yrjö Haverinen, Matti Rahikainen, Mirja Pikkarainen, Taimi Haikonen, Matti Häkli ja Risto Viljainen. Mukana perhekuvasa on myös näytelmän ohjaaja Jussi Koivusilta.

Vartioitu kylä¹³

Turhaan ei Kuhmolaisteatteri harjoitellut Vartioitua kyläänsä, sillä esityskauden päätyttyä voitiin todeta yleisömäärän kivunneen uuteen yllätyslukemaan. Parhaaseen aikaan laskettiin katsomossa olleen 1.500 maksanutta katsojaa. Tällä menolla päästiin sitten yhteensä 7.500 katsojaan. Ensi kesän ohjelma on vielä jossain määrin avoinna. Todennäköisimmältä näyttää, että Vartioitu kylä lämmitetään uudestaan. Vaikka maallikko ei saumakohdissa hidastelua huomannutkaan, niin ohjaajana toimineen Jussi Koivusillan mukaan näytelmää tullaan näiltä osin vauhdittamaan. On myös esitelty kaavailuja, että seuraava näytelmä tulisi etsimään aiheensa kirkonkylältä. Ilmeisen oikeaan osunut ajatus, sillä niin aikaisemmin esitettyjen Härkähäiden ja Kettuvaarin kuin nyt nähdyn Vartioidun kylänkin aihepiiri on löydetty syrjäkyliltä. Kaikki edellä mainitut ovat olleet Unto E. Heikuran käsialaa.

---

¹³1974-Kuhmolainen

Kylänväki ja vartijat palasivat kesäteatteriin¹⁴

Vartioitu kylä on palannut kesäteatterin maisemiin lähes viimekesäisessä muodossaan. Pakon sanelemana Teppo Korhonen on joutunut ottamaan Lasse Åbergin osan kersantti Tolvasena (kuvassa kontallaan). Maahan lyötyä kersanttia ovat virvoittelemassa Kaisa (Ulla Tapaninen), tukikohdan sotilaat Korhonen (Kalevi Väisänen), Kervinen (Pentti Romppanen) ja Kumpulainen (Antero Kokkonen), sekä Anna (Kaarina Kähkönen) ja Heikki (Kauko Huusko). Takana seuraa tilanteen kehittymistä Mari (Taimi Haikonen).

Tappelun nujakan ja laukausten äänten lomaan sinkoilevat vuorosanat sodan mielettömyydestä kuuluvat jälleen Kelon maastossa. Ne kertovat, että Unto E. Heikuran kirjoittama ja Jussi Koivusillan ohjaama Vartioitu kylä on yltänyt toiseen esityskauteensa. Viime kesänä jo totesimme, että näytelmä on Kuhmolaisteatterin täysosuma. Sitä se on edelleenkin – nyt jossain määrin tiivistettynä ja rutinoituna esityksenä. On ollut talvi aikaa pohtia pieniä pa-

rannuksia, joita toki aina löytyy. Ehkä rutiiniin luotettiin liikaakin, sillä repliikit eivät tahtoneet muistua mieliin. Samaisella rutiinilla tilanteista kuitenkin luisteltiin ohii ja yli, keksittiin uutta jne. Elokuvaan verrattuna näytelmä onkin siitä verraton, että kahta täysin samalaista esitystä ei ole olemassakaan.

Aivan näytäntökauden kynnyksellä tullut tieto siitä, että viime kesänä erinomaisesti kersantti Tolvasen osan esittänyt Lasse Åberg ei sairauden vuok-

si voi osaa esittää, herätti kieltämättä epäilyjä miten näytelmän nyt käy. Kävi mielessä ajatus, ettei osaan voi löytyä toista yhtä hyvää tyyppiä. Kolmisen viikkoa ennen esitystä ryhdyttiin sivurooliin tullutta Teppo Korhosta präsäämään kersantti Tolvasen osaan. Ja niin lopulta kävi, että näytelmän tullessa yleisöesitykseen oli kersantti Tolvanen luontevana

[?Jatkuu sivulla 7?]

¹⁴1975-Kuhmolainen

Kuhmolaisteatteri etevimmillään Yhtenäinen ja ehyt Vartioitu kylä¹⁵

Vartioitu kylä on palannut kesäteatterin maisemiin lähes viimekesäisessä muodossaan. Pakon sanelemana Teppo Korhonen on joutunut ottamaan Lasse Åbergin osan kersantti Tolvasena (kuvassa kontallaan). Maahan lyötyä kersanttia ovat virvoittelemassa Kaisa (Ulla Tapaninen), tukikohdan sotilaat Korhonen (Kalevi Väisänen), Kervinen (Pentti Romppanen) ja Kumpulainen (Antero Kokkonen), sekä Anna (Kaarina Kähkönen) ja Heikki (Kauko Huusko). Takana seuraa tilanteen kehittymistä Mari (Taimi Haikonen).

Viisi vuotta, kesästä 1970 olen seurannut Kuhmolaisteatterin kehitystä, joka on koko ajan ollut nousussa. Härkähäät olivat kuvaelmallista hilpeästi hersyvää tilannekomiikkaa. Kettuvaarin nauru röhähti jo syvemältä. Vartioitu kylä edustaa nyt Kuhmolaisteatterin esitysten huippua: lähes uhkarohkeasti se rikkoo tyyppillisen kesäteatterin ja kotiseutunäytelmän rajat ja yltää etevimmillään yleisinhimillisen mittavaksi.

Vartioidussa kylässä Unto Heikura on tavoittanut perukkalaisytyypistään merkittäviä yksilöllisiä sävyjä ja vivahteita. Tulivaaran Kalle ja erityisesti Hilja ovat ilmielävää ihmiskuvausta. Vartioitu kylä on myös Heikuran ehyin ja toimivin näytelmä.

Vaikka heinäkorjuuajan 1944 tapahtumista Kuhmossa, joista tuon aikaiset sanomalehdet vaikenivat, on kulunut kolmisenkymmentä vuotta, aihe on yhäkin arka. Heikuran ote on hienovarainen, se ei revi haavoja auki, vaikka tuokin nuo tapahtumat julki koko järkyttävyydessään. Tässäkin yhteydessä on syytä mainita, että Vartioitu kylä ei kuvaa jotakin määrättyä kylää ja tunnettua desanttiyhökäystä, vaan henkilöt ja tapahtumat ovat keksittyjä.

Sotakin on perukkalaisille »herrojen kotkotuksia», kiusa, jonka kanssa on jotenkin tultava toimeen. Tulivaaran Kallen se saa alkukantaisen itsepäisesti takertumaan kotimökkiinsä: »Kottoa minä en lähe». Akkojen ja poikasten ja parin ukonturjakkeen asuttamaan kylään lähetetyt sotilaat ovat hekin realistejä, sotaan intoilematta suhtautuvia.

Ainoa poikkeus on sotamies Kervinen, joka joutuu kaikkien hampaisiin ja sortuu lopulta omaan kouhouteensa.

Vaikka Vartioitu kylä on sodanäytelmä ja tuo esiin sodan iljettävimmän puolen, viattomien siviilihenkilöiden tappamisen, siihen ei sisälly vihaa eikä kaunaa. Desantit, Tamara ja Kylönen, joista olisi ehkä ollut houkutus tehdä yksioikoisia roistoja, ovat yhtä ihmismäisiä kuin muutkin: itse asiassa he kuuluvat näytelmän mielenkiintoisimpiin henkilöihin.

Vartioidun kylän loppu on järkyttävä, shokkimainen. Parituntisen hilpeän ja hellyttävänkin tapahtumavyöryn jälkeen katsojilta vedetään yht'äkkiä jalat alta. Näytelmä päättyy verilöylyyn, kertakaikkisesti katkaisten. Surmansa saavat niin Tulivaaran Kalle ja Hilja kuin tutut desantitkin. Ruudin savun vielä leijuessa kylän lapset kirmaavat ruumiitten viereen kumartamaan: elämän on kuitenkin jatkuttava. Aplodit ovat yleensä vaisut – sanoma on mennyt perille.

Jussi Koivusillan ohjaus on viime kesästä terävöitynyt, yksityiskohtat ovat nyt valmiiksi hiottu ja kokonaisuus on saanut uutta selkeyttä. Kivasti jää yhäkin muutamia kohtia katsojien arvattavaksi, mielikuvitukselle on tilaa. Näyttelijöihin on Koivusilta onnistunut saamaan määrätietoisuutta ja saamaan yhteistyökykyä, jotka tekevät Vartioidusta kylästä Kuhmolaisteatterin ehyimmän esityksen.

Kun viime kesänä näyttelijäjoukosta erottui puolikymmentä näyttävää roolisuoritusta, tänä kesänä taso on

yhtenäisempi ja varmempi. Erityisesti nuorten »kyläläisten» kehitys vanhojen konkareiden rinnalle on ilahduttavaa.

Mauno Kähkönen Tulivaaran Kallena on pätevä jorrikkä, josta ei puutu herkkiäkään vivahteita. Irma Leväsälmen eläytyminen Hilja-emännän tunteikkaaseen, kaiken ymmärtävän rajan akan rooliin on sydämeen käyvän aitoa. Kauko Huuskon Heikki-isäntä on ennestään tuttua huuskomaisen jäljittelemätöntä työtä. Ulla Tapanisen Kaisa on romakka, ilmielävä perukkalaisakka. Ulla on niin lahjakas, että näyttlee vaikka katiskaa. Hänen siirtyessään ammattilaiseksi Kajaanin kaupunginteatterin esitykset saavat kuhmolaiselta kannalta uutta mielenkiintoa.

Teppo Korhosen kersantti Tolvanen on asiallinen ja jämäkkä. Pentti Romppanen saa merkittävän paljon irti kauhosta sotamies Kervisestä, joka helposti lässähtäisi farssihahmoksi. Antero Kokkonen alikersantti Kumpulainen jäkättää savoa niin, että vanhan sudeetin korvalle hyvää tekee. Veikko Huotarin salskea Jaakko on tyylikäs suoritus ja Tapio Merentie Alpona on roimasti kehittynyt viime kesästä. Kylän naisista jää mieleen Taimi Haikosen kipakka Mari.

Eila Pikkarainen desanttityttö Tamara on sielukas ja hillitty, erittäin hieno näyttelijäsuoritus. Kalevi Väisänen desantti Kyllösenä onnistuu myös viimekesäistä paremmin.

Teksti: Heikki Porkola Kuvat: Auvo Sauramäki

¹⁵ 1975-Kuhmolainen

KUHMOILAISTEATTERI 8.6. - 13.7.-75

VARTIOITU KYLÄ

ONTO E. HEIKKANEN KIRJOITTAMA JA JUSSI KOIVUSILLAN OHJAAAMA
 NAYTELMA RAJASEUTUKYLAN ELÄMÄSTÄ SOTAKAENA 1944 KAH-
 DESSA NÄYTÖKSESSÄ

KUHMON KESÄTEATTERISSA

22.6.	SUNNUNTAINA	klo 14.00
28.6.	LAUANTAINA	klo 17.30
29.6.	SUNNUNTAINA	klo 14.00
2.7.	KESKIVIHKONA	klo 18.30
5.7.	LAUANTAINA	klo 17.30
6.7.	SUNNUNTAINA	klo 14.00
9.7.	KESKIVIHKONA	klo 18.30
12.7.	LAUANTAINA	klo 17.30
13.7.	SUNNUNTAINA	klo 14.00

Kuvataiteilija, A. K. Boman, piirsi taustaa esitykselle ja sen logon-työnemille

22.6. sunnuntaina klo 14.00
28.6. lauantaina klo 17.30
29.6. sunnuntaina klo 14.00
2.7. keskiviikkona klo 18.30
5.7. lauantaina klo 17.30
6.7. sunnuntaina klo 14.00
9.7. keskiviikkona klo 18.30
12.7. lauantaina klo 17.30
13.7. sunnuntaina klo 14.00

Kuhmolaisteatteri 8.6.-13.7.1975

Vartioitu kylä

Unto E. Heikuran kirjoittama ja Jussi Koivusillan ohjaama näytelmä rajaseutukylän elämästä sotakesänä 1944 kahdessa näytöksessä.

Kuhmon kesäteatterissa

Linja-autokuljetus, A. Kyllönen, puoli tuntia ennen esitysten alkua linja-autoasemalta.

Peräkylän Profeetta Kuhmossa¹⁶

Tänä kesänä ei Kuhmon kesäteatterissa esitetä aitoa kuhmolaista näytelmää, vaikka esittäjät ovatkin kuhmolaisia. Tatu Pekkarisen huvinäytelmät Peräkylän Profeetta tavataan yksitoista kertaa Kuhmon kesäteatterissa. Teatterin ylimääräisiin näytöksiin on jo tässä vaiheessa suostuttu[?]. Lisäksi on suunnitteilla näytösvierailu Nurmekseen, jonne kuhmolaista teatteriporukkaa on kovasti pyydytty.

Peräkylän Profeetan, kolmiosaisen kansankomedian ohjaa Jussi Koivusilta. Ernesti Juntukaisen, Peräkylän Profeetan osan vetää Mauno Kähkönen. Hän pitää roolia melko vaikeana. Profeetan luonne kun tuntuu olevan niin erilainen kuin hänen. Mauno Kähkönen on ollut Kuhmolaisteatterissa mukana jo seitsemän/yhdeksän kesää ja harrastus tuntuu joka kesä mieluisammalta. Aabrahami Hurumyökkylän, tossun alle jääneen isännän osan on saanut vanha teatteriveteraani Kauko Huusko, jonka tavoitteena on sata kuhmolaisteatteriesitystä. Tähän mennessä hän on ollut mukana 84 näytöksessä. [taisi tulla täyteen 200-300?]

Aino Pulkkinen esittää Aabrahamin vaimoa Karoliinaa. Karoliina on topakana vaimoihmisenä ottanut hegemoniat haltuunsa. Aabrahamin ja Karoliinan tytärtä Pirkkoa esittää Eija Huusko, joka on ensikertalainen kuhmolais-teatterissa samoin kuin Kaisan, juo-

ruakan roolia vetävä Arja Pulkkinenkin. Arja Pulkkinen kertoi olleensa aina kiinnostunut näyttelemisestä ja olevansa nyt iloinen tästä harrastusmahdollisuudesta. Rooliinsa hän on oikein tyytyväinen. Mukavampaa roolia olisi saanut hakea pitkään, sanoi Arja.

Josephine Pakarista, entistä tanssijatarta esittää Kaarina Kähkönen, joka on ehtinyt olla jo useampia vuosia mukana teatterihommissa.

Veikko Huotari vetää Edwardor Canttorin, sirkuksen koomikon osaa. Teppo Korhonen esittää Pelle Vuoriota, nuorta kantoria. Teppo Korhonen tuli kuhmolaisteatteriin mukaan Vartioidun Kylän yhteydessä. Harrastettuaan teatteria puolitoista vuotta hän ei ole vielä ehtinyt kyllästyä.

Yrjö Haverinen on Peräkylän Profeetassa rovestina. Yrjö Haverinen on ollut mukana kesäteatterissa viisi kesää. Yrjön mielestä Peräkylän Profeetta on kuin «vanhaa kaljaa uudessa leilissä». Kuitenkin hän uskoo, että se on hyvin kansaan menevää; siksi hyvin se on kirjoitettu.

Kuhmon kesäteatteriryhmä on kuin normaali perhe: välillä riidellään ja siten taas sovitaan. Jussi Koivusillan mukaan tilanne on kolmen viime vuoden aikana muuttunut siten, että halukkaita kesäteatteriin olisi enemmänkin kuin heitä voidaan käyttää. – Koska kesäteatteritoiminta keskittyy oikeastaan

vain kesäaikaan, on helpompi käyttää vanhaa porukkaa, sanoi Jussi Koivusilta. – Kaikki ovat jo niin tuttuja, että heitä voi huoletta neuvoa. Sillä vaikka kaikki ovat etevä, ei kukaan ole niin etevä, etteikö olisi jotain korjaamisen varaa.

Kesäteatteri pyörii harrastelijavoimin; palkaksi teatterille uhratuista tunteista tehdään yhteisiä retkiä. Tänä kesänä on tarkoitus lähteä Tampereelle teatterikesään.

Ensi kesäksi Kuhmon kesäteatterilaiset saavat ikioman näytelmänsä Unto Heikuralta. Mutta tänä kesänä on esitysvuorossa Peräkylän Profeetta.

Peräkylän Sanomia ovat tutkinnassa Aino Pulkkinen, Kauko Huusko, Arja Pulkkinen, Eija Huusko, Teppo Korhonen ja Yrjö Haverinen. Takana kurkottelevat Mauno Kähkönen ja Jussi Koivusilta. Kaarina Kähkönen ja Veikko Huotari eivät ole kuvassa mukana.

¹⁶1976-??-Kuhmolainen

Peräkylän Profeetta ei sateesta säikähtänyt¹⁷

Suurimman vastuun Peräkylän Profeetan onnistumisessa kantoi-
vat Aaprami Hurumyökkylä – Kauko Huusko, Karoliina – Aino Pulkinen ja Ernesti Juntunen – Mauno Kähkönen, joista viimeksi mainittu on ojentamassa kihloja Pirkolle – Eija Huuskolle. Tämänkesäisen Kuhmolaisteatterin näytelmän onnistuneesta ohjauksesta vastaa Jussi Koivusilta. Jo viime kesänä tultiin huomaamaan, että niin pitkää poutaa ei olekaan, etteikö se katkeaisi Kuhmolaisteatterin esityksen alkaessa. Samaan tahtiin alkoivat pilvet kasaantua taivaalle myös Peräkylän Profeetan ensimmäisen esityksen lähestyessä. Uhkasta huolimatta lähes 500 katsojaa oli saapunut seuraamaan, kuinka tyylikkäästi Kuhmolaisteatteri esitti välipalaksi valitun Tatu Pekkarisen kirjoittaman kolminäytöksisen kansankomedian. Tuskin oli näytelmä saatu alulle, kun jo vettä valui katsomon ja näyttämön ylle solkenaan. Tämä on teatterilaisten eniten pelkäämiä hetkiä. Silloin, jos koskaan punnitaan esityksen ominaispaino. Kuhmolaisteatteri kuitenkin voitti tämän erän,

kuten niin monet aikaisemmatkin. Yleisö istui tiiviisti paikoillaan mukaan varattujen sadevarusteiden saadessa käyttöä. Muutama optimistikin katsomosta löytyi, mutta nämäkin ilman sateensuojia saapuneet hakeutuivat turvaan näyttämörakenteiden seinustoille. Tämän parempaa arvostelua yleisö ei enää voi omalle teatterilleen antaa. Ohjaaja Jussi Koivusiltakin saattoi olla tyytyväinen.

Peräkylän Profeetassa on valtaosa niistä komedian aineksista, joiden on kautta aikojen tiedetty naurattavan suomalaisia. Näytelmä on kiertänyt vuosien mittaan useilla näyttämöillä, Kuhmossakin se on esitetty vuosia sitten. Kuhmolaisteatterin tulkinta yltää varmasti parhaiden esitysten rinnalle, näytelmän vanhahtavalle tekstilä eivät kuhmolaisetkaan mitään mahataneet.

Peräkylän kommelluksia ja sattumuksia selviteltäessä vierähti rattoisasti pari tuntia. Ensimmäinen näytös on enimmäkseen johdattelua tuleviin tapahtumiin ja kun vauhtiin päästään, niin toisessa ja kolmannessa näytöksessä onkin jo menoa monenmoista. Alussa oli havaittavissa pientä jännitystä, joka kuitenkin laukesi kohta esityksen päästyä vauhtiin. Yleisö tuskin tätä havaitsi, mutta kulissien toisella puolen useampikin näyttämöltä palatessaan totesi, ettei jännitykselle mitään mahda. Se tulee monien vuosien rutiinista huolimatta. Näytelmän esiintyjät olivatkin kantaosaltaan aikaisempina kesinä kunnostautunutta joukkoa.

Mauno Kähkönen Ernesti Juntusena, kylän viisaimpana ja rikkaimpana talollisena ja Kauko Huusko talollinen Aaprami Hurumyökkylänä tunnetaan jo entuudestaan pätevinä tyyppinä. Iloisena yllätyksenä voidaan todeta Aino Pulkkisen esitys Aapramin

vaimon Karoliinan osassa. Kuinka on mahdollista, että näin topakka naisihminen on viime vuodet voinut olla pois näyttämön palkeilta? Vähintäänkin maininnan arvoiset olivat muittenkin näytelmässä mukana olleiden suoritusset. Pirkon roolin vei Eija Huusko, Pellen Vuoriona nähtiin Teppo Korhonen, Josephine Pakarisena Kaarina Kähkönen, Edwardos Canttorina Veikko Huotari, Kaisana Arja Pulkkinen ja rovastina Yrjö Haverinen.

Kuhmolaisena kuitenkin toivoo, että jälleen ensi kesänä nähtäisiin Kuhmolaisteatterin esittämänä jotain omintakeista. Peräkylän Profeetta tuskin on näytelmä, joka vetää yleisöä kovinkaan laajalti pitäjän ulkopuolelta, kuten voitiin havaita tapahtuvan viimeksi Vartioidussa Kylässä ja aikaisemmin Kettuvaarin ja Härkähäiden aikoihin. Onhan jotain hohtoa siinäkin, että kesäteatterinkin yhteydessä voi kehaista meillä olevan jotain sellaista, mitä ei mistään muualta löydä. Mikäli kuulopuheet paikkansa pitävät, niin Unto Heikura saadaankin jälleen kerran asialle.

Teatterin yleisö ja näyttelijät istuivat samassa veneessä sateen langetessa Kelon maisemaan. Kuvassa on tilanne juuri sateen alkaessa. Yleisö ei kuitenkaan hyljännyt omaa teatteriaan, vaan istui sinnikkäästi paikoillaan loppuun saakka.

¹⁷ 1976-07-01-Kuhmolainen

Naista viedään, mutta kuinka lopulta käykään? ¹⁸

Kuhmolaisteatterin «Kylän viimeinen nainen» sai kantaesityksensä sunnuntaina 3. heinäkuuta. Heti ensimmäisessä näytöksessä oli n. 500 katsojaa, jotka ilmeistä ja mukavista kohauksista päätellen viihtyivät. Maukkaita aforismeja metsästävätkin saivat istua penkeissään alati tarkkaavaisina: totuudet sinkoilivat milloin mistäkin suusta. Asia voidaan sanoa esimerkiksi näin: «Sellainen on ihminen: kun sitä oikein tympäsöö, niin sille kelpaa viinakin!»

Unto E. Heikuran näytelmän «Kylän viimeinen nainen» on ohjannut **Jussi Koivusilta**, joka esittää Mäkkikummun vanhaa isäntää. Lavastuksesta vastaa Kusiaisvaaran leski-isäntä Kalevi eli **Kauko Huusko**. Reeta, Mäkkikummun vanha suurisuinen emäntä on **Irma Leväsalmi** ja Leila, Mäkkikummun leskirouva, kylän viimeinen

nainen ja «emäntä, joka on talon isäntä» on siviilissä **Liisa Korhonen**. Ujoja vanhojapoikia lähitaloista ovat **Yrjö Haverinen** eli Tauno, Karhulan vanhapoika sekä **Tapio Pääkkönen**, eli Mauri, Mörkölän vanhapoika. Tuula, myyjäneiti kylältä tunnetaan **Maarit Kyllösenä** ja Oiva, kaivonporari **Pentti Lampisena**. Ja vielä joukossa on kaksi tärkeää tilanteiden sotkijaa, Kalevin pikkupojat **Matti** ja **Petri**, eli **Matti Tervo** ja **Petri Heikkinen**. Tehosteista vastaavat **Mikko Klemetti** ja **Tapio Pääkkönen**.

«Näytelmän tapahtumat tähän maailman aikaan» tuntuvat liioitellun hupaisilta kaikessa takaisessa totuudessaan. On miesparoilta oltava naisia uupuvissa kylissä jonkin ajan kuluttua: tungokseen asti riittää yöllistä matkaa jaa kunniallisten talojen ulkonurkissa. Sisänurkissa kaikuu milloin epäso-

pu, milloin pidätelty nauru, uhkaukset tai karkotushuudot! Vähäiset naiset kun vielä oppisivat Kusiaisvaaran leski-isännän sanoman: «Ihmisen ei oo hyvä yksinään ketuloija». Leila ainakaan ei hevillä päättään käännä, on oikea «kilpakalu tällä kylällä, ainoon ja viimeinen. Muut ovat älynneet lähteä pois!»

Huumorin avulla tuodaan myös todellisia, jo tänään elämää vaikeuttavia totuuksia esiin. Keskusteluissa sivutaan niin työttömyyttä kuin lainoitustakin.

«Kylän viimeinen nainen» esitetään vielä kahdeksan kertaa Kelolla, viimeinen esityskerta on sunnuntaina 24. heinäkuuta. Siihen mennessä voimistuvat varmasti nekin repliikit, jotka traktorin ääneltä ja tuulen huminalta jäivät kantaesityksessä kuulematta.

¹⁸1977-07-07-Kuhmolainen

Hehhehhee...

Eli pikalähdön saa, kun eksyy väärään sänkyyn. Itse asiassa sänky on oikea – vain emäntä väärä. Asialla Irma Leväsalmi ja Tapio Pääkkönen.

Vartioitu kylä 1944 -elokuvan kuvauksista ¹⁹

Vartioidun kylän jatkoa etusivulta

Vuosi sitten tutustuttiin. Viime viikolla kuvattiin 1930-luvun tapahtumia Vepsän ja Kuumun suunnassa. Kesäkuvaukset aloitettiin juhannuksen jälkeen ja kuvauspaikkoina ovat olleet Ahovaaaran [alkutekstissä ”oikean kylän väärä nimi” Risteli.] suunnassa Kaatio ja Kide sekä Kuumussa Piiraala. Elokuvan tapahtumat ajoittuvat pääasiassa jatkosodan loppuvaiheeseen, kesään 1944.

Elokuvan kustannusarvio liikkuu 1 150 000 markan paikkeilla. Suomen Elokuvasäätiöltä Vartioitu Kylä on saanut 520.000 markkaa, joka on myönnetty lainana. Ohjaaja Timo Linna-salon mukaan yleensä puolet myönnetystä summasta saadaan avustuksena, mutta Vartioidun Kylän kohdalla asia on vielä epäselvä. Mainos-Televisio on myöntänyt 200.000 markkaa, joten elokuva nähdään televisiossa väri-lähe-tyksenä, tosin aikaisintaan vasta parin vuoden päästä. Lisäksi elokuvan tekoon on saatu Filminorin tekninen kalusto ja henkilökunta, mikä sinänsä on pyöreästi arvioituna 300.000 markan arvoista.

Elokuvan päätuottaja on Reppufilmi Oy. Tuotantopäällikkö Jouko Lumme kertoi, että elokuvaa on lähdetty tekemään niin hyvällä teknisellä ryhmäl- lä ja näyttelijäporukalla kuin vaan Suomesta löytyy. Lumpeen mukaan Filminor on aina investoinut korkeatasoisiin laitteisiin ja mm. juuri ennen elokuvan filmauksen aloittamista saatiin kame- raan uusi optiikka, jonka valovoima riit- tää yökuvaukseen. – Vartioitu Kylä on ensimmäinen elokuva Suomessa, jossa yökohtaukset on todella kuvattu yöllä, kertoi tuotantopäällikkö Lumme.

Elokuviissa istuessa harva tajuaa, mikä työpanos elokuvaan on uhrat- tu. Muutaman sekunnin otosta harjoitellaan tunteja, vaihdellaan kuva- kulmia jne. Kuitenkin tuotantopäällik- kö Lumpeen mukaan Vartioidun Ky- län kuvaukset ovat pysyneet aikatau- lussaan. Säätt ovat suosineet tekijöitä ja vain muutamia kohtausjärjestyksen vaihdoksia on jouduttu tekemään.

Pisintä päivää on kuitenkin Kuopion kaupunginteatterista virkavapaal- la oleva lavastaja Pentti Valkeasuo jou- tunut tekemään. – Ei riitä, että elo- kuva on oikeaan aikakauteen sopivaa, vaan että se on myös rikasta, elävää ja aitoa, sanoi tuotantopäällikkö Jouko Lumme. Jotta rakennukset muodostai- sivat oikeat kulissit, on muutamiin jou- duttu rakentamaan pärekatot.

Tuotantopäällikkö Lumme mainit- si, että kuvauspaikaksi ei ajateltukaan muuta kuin Kuhmoa. – Täällä pystym- me käyttämään Kuhmon kesäteatterin ihmisiä, varsinkin Keskitalon Heikiksi on vaikea kuvitella ketään muuta kuin Huuskon Kaukoa ja Tulivaaran isän- näksi puolestaan oikea henkilö on Mau- no Kähkönen.

Ammatti- ja harrastelijänäyttelijöi- tä

Elokuvassa on mukana yhdeksän ammattinäyttelijää. Antti Litja näh- dään kersantti Tolvasena ja Markku Blomqvist on kansanhuollon ostomie- henä, joka on enemmänkin koominen hahmo. Tuula Nyman esittää kylään muualta tullutta leskiemäntää ja Kaija Kangas Keskitalon tytärtä. Paavo Pis- konen ja Markku Huhtamo nähdään so- tamiehinä ja Timo Torikka suomalaisena kaukopartiomiehenä. Raimo Grön- berg joutui venäläisen desantin osaan- sa varten opettelemaan myös hanurin- soiton. Lappeenrannasta tullut Kaarlo Karppanen näyttelee Kärnä-ukkoa, jo- ka aktiivisesti seuraa maailman tapah- tumia ja niistä toisille ahkerasti tiedot- taa, mutta jota kukaan ei ota oikein to- sissaan.

Kuhmolaisia on Kauko Huuskon ja Manu Kähkösen lisäksi mm. Irma Levä- salmi Keskitalon emäntänä, Taimi Hai- konen Marina ja Kauko Hyvärinen so- tamies Lehtona. Myös elokuvan kylä- läisten joukossa esiintyy monia kuhmo- laisia.

Sekä kuvaus- että näyttelijäporuk- ka on majoittuneena ammattikoululle, jossa heillä on rekvisiitta-, puku-, ym.

varastot.

Tosin lähiaikoina he joutuvat muut- tamaan pois ammattikoululta kamari- musiikkifestivaalilaisten tieltä. Tuotan- topäällikkö Lumpeen mukaan eloku- van raakaleikkaus suoritetaan Kuhmos- sa. Kuvaukset päättyvät elokuun alus- sa ja ensi-ilta on suunniteltu lokakuu- hun. – Tosin Suomessa on valmistumas- sa kolme pitkää elokuvaa, joilla kaikilla suunniteltu ensi-ilta ajoittuu lokakuu- hun. Tämä voi vielä aiheuttaa joita- kin muutoksia aikatauluun, koska pe- rökkäiset ensi-illat syövät katsojaluku- määriä, sanoi Lumme.

Eikö täällä soittajaa tarvittu- kin?.... Kuvaa otettaessa oli me- neillään kohtaus, jossa venäläistä desanttia oli pieksetty Keskitalon pirtissä ja hänet oli tuotu ulos.

¹⁹ 1978-07-?? Kuhmolainen

Pihalla desantti vetäisee komean laulun ja tarttuu haitariin. Heinätalkoissa olevat kyläläiset innostuvat jopa pitämään hauskaa soiton tahdissa. Tätä kohtausta varten joutui venäläistä desanttia näyttellyt Raimo Grönberg opettelemaan haitarin soiton. Takana kersantti Tolvanen eli siviilissä Antti Litja. Myös MTV-2 oli tallentamassa tätä kohtausta kotimaisten elokuvien esittelyä varten.

Filminorin tekninen henkilökunta toimii niin aktiivisesti ja luovasti, ettei ohjaaja Timo Linnasalon (etualalla) tarvitse paljonkaan puuttua heidän työhönsä. Pääkuvaajana (vas.) toimii Antti Peippo. Vartioitua Kylää tekemässä olevan ryhmän tilillä on lähes puolet kotimaisista pitkistä elokuvista, joten kokemuksen ja ammattitaidon puutteeseen ei tulevan elokuvan pitäisi ainakaan kaatua.

Kylän viimeinen nainen tulee takaisin²⁰

Kuhmolaisteatteri tuo viimekesäisiltä esityksiltään sangen useille tutuksi tulleen Unto Heikuran kirjoittaman näytelmän Kylän viimeinen nainen takaisin kesäteatteriin. Viime kesänä näytelmä keräsi tarkasti ottaen 5.609 katsojaa. Vaikka yleisöä olikin jo varsin mukavasti, niin monilta se kuitenkin jäi mm. huonois-ta säistä johtuen katsomatta. Ja katsoo tämän näytelmän toiseenkin kertaan, siksi onnistuneen mapalan Kuhmolaisteatterin riemastuttavat tyypit ovat saaneet aikaan. Pikakertauksena todettakoon näytelmän juonen liikkuvan oman aikamme tapahtumissa, lähemmin sanottuna yhteiskunnan syrjäseutuja autioitta-vassa kehityksessä. Maaseudulla, jos ennusteet toteutuvat, on tulevaisuus ankea, sillä vain yksi nainen on enää kolmea miestä kohti. Näihin raameihin, jos mihiin, saa Heikuran kaltainen kirjoittaja aikaan monia meheviä tilanteita. Sitä

paitsi muuallakin on jo opittu luottamaan Heikuraan näytelmäkirjailijana. Jos kellä sattuu asiaa Uudenkaupungin maisemiin, niin kannattaapa ottaa selville esitetääkö siellä juuri silloin Kylän viimeistä naista. Takavuosilta tuttua Kettuvaaria esitetään tänä kesänä ainakin Leppävirralla.

Kuhmolaisteatterin Kylän viimeisen naisen ohjauksesta vastaa viimekesäiseen tapaan Jussi Koivusilta. Myöskin muut roolimiehitykset ovat säilyneet ennallaan. Leilan osassa nähdään Liisa Korhonen, Reetana Irma Leväsalmi, Jussina Jussi Koivusilta, Kalevina Kauko Huusko, Taunona Yrjö Haverinen, Maurina Tapio Pääkkönen, Tuulana Maarit Kyllönen, Oivana Pentti Lampinen, Mattina Matti Tervo ja Petrinä Petri Heikkinen. Lavastuksesta vastaa Kauko Huusko ja tehosteista Mikko Klemetti ja Tapio Pääkkönen. Kauden ensimmäiseen esitykseensä Ky-

län viimeinen nainen tulee 25.6. Sitä seuraavat esitykset tapahtuvat 28.6., 2.7., 5.7., 9.7., 13.7. ja 16.7. Ensi sunnuntaina on yksi näytös, joka alkaa kello 18.30. Muina sunnuntaipäivinä on kaksi esitystä kello 14.00 ja kello 18.30. Arkipäivien näytännöt alkavat kello 18.30.

Tulossa näytelmäkirjoituskilpailu

Edessä olevan näytelmätarpeensa tyydyttämiseksi Kuhmolaisteatteri tulee lähiaikoina julistamaan kirjoituskilpailun, jonka avulla on tarkoitus saada sekä kesänäytäntökaudelle kuin myöskin sisällä talviaikaan esitettäväksi soveltuvia näytelmiä. Kilpailuaika tulee olemaan puoli vuotta. Kärkipään palkinnot on tarkoitus saada niin mittaviksi, että kilpailu kiinnostaisi kirjoittajia mahdollisimman laajalti.

²⁰1978-06-20-Kuhmolainen

Kuhmon Kesäteatterissa tapahtuu kaiken aikaa. Lapset ovat jo saaneet oman näytelmänsä loppusuoralle, kun vanhempi väki harjoittelee täyttä päätä Kylän viimeistä naista esityskuntoon. Niin kiire ei kuitenkaan saa olla, etteikö välillä ehtisi kahvikupposta juomaan. Kauden ensiesitykseen näytelmä tulee sunnuntaina 25.6. Kaiken kaikkiaan tulee esityskertoja olemaan kymmenen. Viime kesänä tämän Unto Heikuran kirjoittaman ja Jussi Koivusillan ohjaaman monia riemastuttavia tilanteita sisältävän näytelmän näki yli 5.500 katsojaa.

21 1979 Viekää tuhkakin pesästä

Kuhmolaisteatterin «Viekää tuhkakin pesästä» : Millä talon arvo mitataan²¹

Janhuska piti vauhtia päällä Marja Tyrnin syntymäpäivillä.

... sai Multikankaan uusi ... täyden katsomon, kun Kuhmolaisteatterin «Viekää tuhkakin pesästä» aloitti esityskautensa sunnuntaina 1.7. Näytelmän ohjaaja jussi Koivusillan tilaama aurinkoinen sää oli houkuttellut paikalle ... Kesäteatterin ystävää. Leena Härmän kirjoittama näytelmä ... tonttikauppojen ympäröimän ... asutusalueen, Kinttumäen asukkaat joutuvat huomaamaan turvallisen maailman... betonielementtien keskeltä.

... kesästä Multikankaalla äänekäs Kiljusen Herrasväki, ... kuhmolais-teatterin ensi-ilta ... virallisen toimintakauden alkupaloiksi tarjoili Kuhmon harmonikkapelimannit leppeää musiikkia ... vain suomalaisen ... sopiikin.

«Viekää tuhkakin pesästä» kertoo paikkakunnan muuttumisesta... monista nykyaikaisista. Kerrostalot levittäytyvät ajaen pois maaseutumaisen asutuksen.

... asukkaat ovat tuudittautuneet odottamaan vanhuuttaan ... ihmeissään, kun kehitys ... maailmaansa. Yhtäkkiä Kinttumäen maat ovat haluttuja. ... Kuluessa rapistuneet pientalot ulkokuuseineen saavat väistyä kehityksen tieltä.

Kinttumäkeläisten talonpoikaisjärki ja yhteishenki jäävät keinottelun ja suurten summien jalkoihin. Tilalle astuu kateus, oman hyödyn tavoittelu, yhteisön turvallinen elämä romahtaa syvenevään umpikujaan.

Vakava-aiheisen näytelmän ilopille-riksi kohoaa Janhuska, jonka mehevällä maalaisjärjellä varustetuissa repliikeissä kärjistyvät entisajan suorasukaisuuden ja nykyajan pykäläviidakon risti-riittäisyys. Janhuskan supisuomalaisen hössöttäjäakan roolin näytteli Marja-Leena Heikkinen tehden samalla kapaleen parhaimman osasuorituksen.

Kauko Huuskon roolihahmossa, Kalle Lehdossa, kuvastuu suomalaisen isäntämiehen usko omien kättensä töihin, vanha mökkirähjä Kinttumäellä

on hänen elämäntyönsä. Pakon edessä romahtaa Kallenkin luottamus, rahan voima on suurempi kuin periaatteiden.

Nykyaikaa edustavat Anu, Maija Tyrnin miniä ja hänen veljensä Erkki. Heidän roolihahmonsaa jäävät kuitenkin vaisuiksi, tonttijuonittelut eivät kuuluneet kuin etupenkkiäisille. Äänen käytössä olisi monien kohdalla toivomisen varaa. Sivuhenkilöistä parhaimman kuvan roolistaan antoi Pentti Lampinen toimitusjohtaja Veikkolaisena. Lipevä liikemaailman kovakasvo osaa keinottelun kiemurat ja putoaa aina jaloilleen.

Näytelmä koostuu monesta kohtauksesta. Ensimmäisellä jaksolla tapahtumat etenivät mukavasti ja [jatkuu sivulla 7, puuttuu tästä]

Multikankaan kesäteatteri oli täynnä viimeistä sijaa myöten Kuhmolaisteatterin ensiesityksessä näytelmästä Viekää tuhkakin pesästä.

²¹1975-Kuhmolainen

Ruusut ja huumori kukkivat Kuhmon kesäteatterissa ²²

Ruusut ja huumori kukkivat Kuhmon kesäteatterissa Maiju Lassilan kirjoittama komedia Kun ruusut kukkivat sai ensi-iltansa Kuhmon kesäteatterissa viime sunnuntaina. Runsaat kaksisataa katsojaa oli saapunut seuraamaan kesäteatterin esitystä. Kiitettävästi suoriutui osastaan pääosan esittäjä Aune Pulkkinen topakkana «Mamman Liisana», jota eivät miesten rehvestelut säikäyttäneet. Tämän vuosisadan alussa kirjoitettu näytelmä otti tuoreella tavalla kantaa tämän päivän tasa-arvokeskusteluun sekä naisen ja miehen asemaan perheen työnjaossa. Näytelmä ei kuitenkaan saarnannut tasa-arvooppia paatoksella vaan terävän huumorin voimalla.

Näytelmän ohjauksesta ja sovituksesta vastasi Kajaanin kaupunginteatterin ohjaaja Hannu Tyhtilä, joka oli onnistunut luomaan näytelmästä kesäteatteriin sopivan toimivan kokonaisuuden.

den.

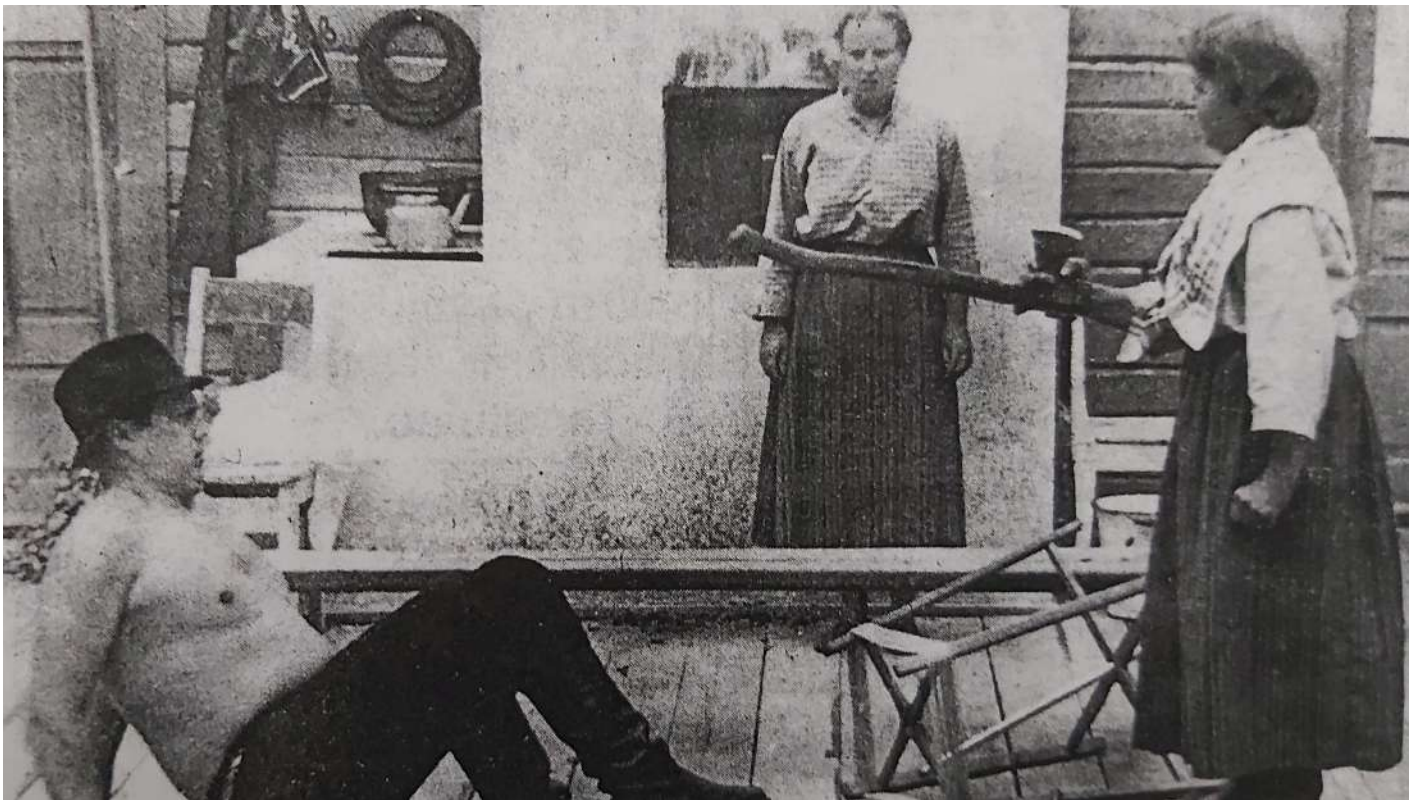
Aune Pulkkinen hienon roolisuo-rituksen lisäksi kannattaa erikoisesti mainita laiska savolaishahmo Antti Hermanni Juukurinen (Mauno Kähkönen) sekä rehvakas härmänmies, Jorkka Maijanpoika Jurtikka (Pentti Lampinen), jotka eläytyivät osaansa hyvin.

Kun ruusut kukkivat kertoo rikkaan talon haltijasta, Mamman Liisasta, joka ei ole oman kylän poikia miehukseen huolinut. Paikkakunnalle saapuneista rautatienrakentajista muodostuu kuitenkin pian joukko kosijoita, joista Mamman Liisa lopulta omansa ottaa ja «lopettaa höyräyttää» tyttönä olon.

Maiju Lassilan Kun ruusut kukkivat on kuulunut Kuhmolaisteatterin ohjelmistoon kerran ennenkin, vuonna 1965, jolloin Veikko Ohinmaa ohjasi näytelmän. Tällä kertaa näytelmän toiminnallisuutta on tietoisesti pyrit-

ty lisäämään. Katselijat saavat seurata Mamman Liisan touhukasta puunhakkausta ja uunin arinan muurausta. Rautatienrakentajat kisailevat kissanhännän vedossa ja välillä kahakoidaan-kin tyttöjen päältä. Hyvä kuri säilyy kuitenkin Mamman Liisan talossa «san- nan, sakramentin sekä pitkän puupatukan voimalla».

Näytelmässä esiintyvät Mamman Liisa (Aune Pulkkinen), Silja (Seija Piirainen), Pekka Eevastiina (Mauri Piirainen), Jorkka Maijanpoika Jurtikka (Pentti Lampinen), Simo Aleksanteri Matikainen (Pertti Huusko), Pekka Polykarpus Riemuton (Kauko Huusko), Mikko Siunattu (Veikko Huotari), Miihkuli Petrinpoika Rehvakka (Leevi Kivioja), Löppö Leena (Tuija Pääkkönen), Kaisa Josefina (Eila Pikkarainen).

Sanan ja sakramentin voimalla ja välillä kirveenkin varrella pitää jöötä Mamman Liisa (Aune Pulkkinen) näytelmässä Kun ruusut kukkivat. Lattialla rähmällään Jorkka härmänpoika (Pentti Lampinen), taustalla ihmettelee Silja (Seija Piirainen).

²²1980-??-??-Kuhmolainen

Kuhmolaisteatterin Vetelys ei ole vätys – vaan yleisön- sä vauhdikas suosikki ²³

Pentti Lampinen yltää Vetelyksen tähänastisista parhaaseen suoritukseensa. Ilmekin sen kertoo, etteivät äidin (Leena Nuortila) houkutukset työhön tai vaimonottoon houkuttele. Mutta kun morsioiksi kaavailtu Tiiu käy pussata moiskauttamassa, niin alkaapa Vetelykseenkin syntyä eloa.

Lähes täysi katsomo oli Multikankaalla sunnuntaina todistamassa Kuhmolaisteatterin uusinta menestystä Hugo Raudseppin komedian ensiesityksessä. Se, että näytelmän teko onnistuu Kuhmolaisteatterilta, ei sinällään ole yllätys. Mutta, että se onnistuu niinkin lyhyessä ajassa kuin Vetelyksen kohdalla tapahtui, on jo maininnan arvoinen suoritus. Vastuuseen voidaan tässä tapauksessa asettaa ohjaajavieras Pertti Hakala Oulun kaupunginteatterista. Hakala teki jo alun alkaen selväksi, että harjoitukset tulevat olemaan tiukoja. Poissaoloja ei yksinkertaisesti hyväksytty. Vaatimus oli myös, että kaikki mukana olevat seurasivat tiiviisti harjoitusten kulkua myös silloin, kun heidän oma roolinsa ei vaatinut näyttämöllä oloa. Näissä olosuhteissa, kovassa

koulussa täysimittaista työpäivää tehdessä Vetelys valmistui määräajassa esityskuntoon. Eikä pelkästään valmistunut, vaan vetelys tuotiin yleisön eteen näyttämöllisesti valmiina kokonaisuutena, jota ei enää tarvitse paikkailla ja parannella esitys esitykseltä. Jos saivat näyttelijät kiitokset lähes kolmensadan hengen katsomolta, niin sai myöskin eläytyvä yleisö näyttelijöiden kiitokset kannustuksesta, jonka avulla näyttelijät pystyivät venymään parhaaseensa ja jopa ylittämään itsensä.

Pentti Lampinen istuu Kustaan, vetelyksen rooliin kuin hansikas käteen. Jos Lampinen pystyy vakaviinkin rooleihin, niin vetelyksenä hänen mukautumiskykynsä näyttää pääsevän erityisesti oikeuksiinsa, mikä sanankäytön lisäksi näkyy myös ilmeissä ja eleissä. Leena Nuortila on myös paikallaan Marina, Perämäen emäntänä ja vetelyksen äitinä. Hänen ja Tanelin (Kauko Huusko) suostuttelut vetelyksen akoitumiselle eivät kuitenkaan tunnu tuottavan tulosta, kun pelkkä vaimon otto ei riitä, vaan pitäisi vielä hankkia lapsikin. Monien vaiheiden jälkeen tilanne kuitenkin lonksahtaa paikoilleen. Suuko saa vetelykseen vauhtia. Tiiu (Seija Piirainen) menee vetelykselle ja Maali (Elina Pääkkönen) saa hänkin oman, eli Joosepin (Veikko Huotari). Matti Tervolla on Eedon, paimenpojan roolissa herkullinen osa, jonka hän hoitelee kaikella kunnialla. Kokonaisuutena Kuhmolaisteatterin esitys on täysipainoinen vauhdikkaan menon kasvaessa loppua kohden. Ja kun loppu on hyvin, niin kaikki on hyvin. Vetelykselle toivottaa mielellään hyvää kesän jatkoa. Ainakin ensimmäisellä yrittämällä myös säiden haltija oli teatterilaisten ja heidän ystäviensä puolella pilviverhon väistyttyä esityspäiväksi sivuun.

Vetelyksen tapaa Multikankaalla toimivasta kesäteatterista keskiviikkoihin ja sunnuntaisiin viimeisen esityksen ollessa 19.7.

Vetelyksen ohjaajana toiminut Pertti Hakala oli paneutunut tehtävänsä huolella, mitä hän myös vaati ohjattaviltaan. Tiukkaan tahtiin Kuhmolaisteatteri saikin näytelmän esityskuntoon – ja kaiken lisäksi varsin nautittavassa muodossa.

Aivan ensikertainen tuttavuus Vetelys ei kuhmolaisille ole, sillä tämä virolaisen Hugo Raudseppin vuonna 1932 julkaissama näytelmä esitettiin Myllypirtin maisemissa 1956. Tämänkertaisen Vetelyksen lavastuksesta huolehti Kauko Huusko. Multikankaan näytämö soveltuu hyvin tämän tyyppiselle näytelmälle. Tosin taustalla olevalle maantiellä liikkuvat autot häiritse-

²³ 1981-07-02-Kuhmolainen

vät varsinkin katsomon yläriveillä keskittymistä, mutta viime kesänä istutetut puut ja pensaat ovat hyvässä kasvussa, joten ongelma tulee poistumaan ajan myötä.

Kelpaa Vetelys vieraillekin

Kuhmon kesäteatterin näytelmät ovat muodostuneet varsin suosituiksi retkeilykohteiksi. Tässä esityksessäkin paikkakunnan ulkopuolelta tullee

ta oli kaiketi useita kymmeniä. Myös kuhmolaiset kauppateknikot saattoivat ilokseen todeta, että Vetelys kelpasi myös paikalle saapuneelle kainuulaisten kauppateknikkojen joukolle. Osaminen todettiin parinkymmenen kauppateknikon ja heidän perheidensä taholta erinomaiseksi.

Näytelmän todettiin olevan tyypillisen kesäteatterinäytelmän – samantapaista nähdään muuallakin. Ongelma

ei kuitenkaan ole yksinomaisesti Kuhmolaisteatterin, sillä sama ajatus vii lahtaa esille muuallakin. Erityisesti kainuulaiset kaipaavat jotain omintakeista, sellaista kuin takavuosien Härkähäät, Kettuvaari ja Vartioitu kylä, joissa oli vahva kuhmolaisleima myös näytelmän tekstissä. Mainitut näytelmät ovat myöhemmin osoittautuneet sellaisiksi, että ne ovat olleet kelpollisia muidenkin teattereiden ohjelmistoon.

Saammeko esitellä Vetelyksen vauhdikkaat näytelmäntekijät: vasemmalta itse Vetelys – Pentti Lampinen, Tiiu – Seija Piirainen, Taneli – Kauko Huusko, Maali – Elina Pääkkönen, Jooseppi – Veikko Huotari, Mari – Leena Nuortila, ja Eedo – Matti Tervo. Näytelmän on ohjannut Pertti Hakala Oulun kaupunginteatterista. Lavastuksesta vastaa Kauko Huusko.

Putkinotko on Kuhmolaisteatterin tämän kesäinen voimannäyte.²⁴

Kuhmolaisteatterin tämänkesäinen näytelmä kertoo Juutas Käkriäisen elämästä Aapeli Muttisen alaisuudessa. Juutas (Kauko Huusko) ja Mauno (Pertti Huusko) keskustelevat kiivaasti, mitä Juutaksen pitäisi elämänsä parantamiseksi tehdä.

Viime sunnuntaina nähtiin Kuhmolaisteatterin ensi-illassa Joel Lehtosen romaaniin pohjautuva Putkinotko. Näytelmä jatkoi Kuhmossa nähtyjen kesäteatteriesitysten onnistunutta linjaa: huumori versosi lupsakkaasti ja yleisöllä oli hauskaa.

Juutas Käkriäisen osassa näytellyt Kauko Huusko sekä Mirja Saari Rosinana selviytyivät loistavasti pitkistä repliikeistään.

Lehtosen romaani keskittyy kuvaamaan syrjäistä savolaiselämää vuosisadan vaihteen alkuun. Kirjan päähenkilö Käkriäinen on ainaiseen juoksuun kyllästynyt mäkitupalainen. Ympärillä liuta lapsia, tuparähjä ja vaimo.

Yhteyden outoon ulkomaailmaan tuo Aapeli Muttinen, kirjakauppias ja Putkinotko-tilan omistaja. Kesäisenä päivänä ilmestyvät Muttinen sekä hä-

nen avovaimonsa tilalle lomailemaan – ristiriita Käkriäisen ja Muttisen välillä on tehokas.

Käkriäisen ajattelutapa on huovis- maisen katkera: kaikki tehdään liian hopulla. Perunan pano on myöhässä ja heinän teko jää usein syyskuuhun, kun tuolloin tulee Käkriäisen mukaan enemmän.

Esityksen ohjauksesta vastasi **Toivo Mikkola**, joka ohjasi myös kuhmolaisteatterin vaikuttavan Anna-Liisan. Vuorosanat oli opeteltu hyvin eikä harpintoja ollut.

Huumorimiehenä **Veikko Huotari** oli Malakiaksen rooliin osunut valinta. Muttisen (**Leevi Kivioja**) ja Lyygian (**Seija Piirainen**) kuhertelu on näkemisen arvoista. Samoin **Aune Pulkkinen** Maunon Perttana, joka sai sutkauksillaan kolme ja puolisataapäisen

yleisön nauramaan, on mainio.

Myös lavastukseen ja puvustoon oli kiinnitetty paljon huomiota. Omat kiitoksensa saavat **Veikko Klemetin** ja **Kari Pulkkinen** äänitehosteet.

Putkinotko näytetään vielä yhdeksän kertaa. Roolijako: Juutas Käkriäinen – Kauko Huusko, Rosina – Mirja Saari, Malakias – Veikko Huotari, Saara – Tarja Komulainen, Ananias – Ari Kemppainen, Leja – Vuokko Komulainen, Topi – Jani Piironen, Sanukka – Mirva Komulainen, Jopi – Jussi Saari, Rebekka – Maija Saari, Mummo – Maija-Katri Mäkinen, Mauno – Pertti Huusko, Maunon Pertta – Aune Pulkkinen, Sanelma – Riina Takala, Muttinen – Leevi Kivioja, Lyygia – Seija Piirainen, Sinikanteleen akka – Paula Rahikainen.

²⁴1982-07-Kuhmolainen

Ruoska ja rakkaus ²⁵

Ruoska ja Rakkaus on karjalaisaiheinen laulunäytelmä, jonka tapahtumat sijoittuvat sadan vuoden takaiseen Karjalaan. Vanha vaimo Okahvie eli Seija Piirainen saamassa kyytiä kylänvanhimman Simanan eli Kauko Huuskon toimesta.

Kuhmolaisteatterin tämänkesäinen näytelmä tuo katsojien silmien eteen pahankurisen voudin, näyrän Simanan kylän ja oikeudenmukaisen kreivin. Tapahtumat sijoittuvat noin sadan vuoden takaiseen Karjalaan.

Näytelmän Ruoska ja Rakkaus esillä vietettiin viime sunnuntaina, jolloin Multikankaalla oli hiukan yli pari sataa katselijaa.

Muutaman esiintymiskerran läpivienti tuo esitykseen varmuutta ja vahvuutta, joka voi antaa katsojalleen todella nautittavan kesäteatteriesityksen.

Reino Helismaan sanat ja **Toivo Kärjen** musiikki raikaavat vielä kah-

deksan kertaa tänä kesänä näytelmässä Ruoska ja Rakkaus, kuhmolaisteatteri esittää näytelmää aina heinäkuun 24. päivään keskiviikkoisin ja sunnuntaisin.

Näytelmä on muualla Suomessa saavuttanut suuren menestyksen. Esimerkiksi vuosina 1954-??? se oli maamme viidenneksi esitetyin näytelmä.

Periikö oikeus tämän kylän?

Ruoska ja Rakkaus sijoittuu ajallisesti noin sadan vuoden takaiseen Karjalaan. Simanan (esittää **Kauko Huusko**) kylässä jyllää pahankurinen

vouti (**Toivo Mikkola**) ja apurina yksinkertainen kirjuri (**Kari Pulkinen**).

Voudin ahneudelle ei tunnu olevan rajoja. Hänen oikeutensa anastaa morsiamen ensimmäiseen yöhön, saa Jyrkin (**Veikko Huotari**) suuttumaan silmitömmästä. Vouti nimittäin aikoo naittaa Mauran (**Eija Kyllönen**) kirjurilleen, vaikka Mauran sydän lyökin vain Jyrkille.

Voudille niskuroivalle kylälle määrää vouti entistä kovemmat verot ja ryöstää kylän varastot lähes tyhjilleen. Viimeistään tämä saa Jyrkin suuttumaan ja hän hyökkää voudin kimp-

²⁵Kuhmolainen 7.7.1983

puun.

Lupaavia suorituksia

Aina täytyy näytelmän ensi-iltaa katsovan muistaa, että näytelmä paranuu kerta kerralta. Tällaisen tunteen antoi ainakin Ruoskan ja Rakkauden ensi-ilta, sillä muutama esiintymiskerta tuo lisää varmuutta lauluihin ja kantavuutta ääneen.

Näytelmä antanee tänä kesänä katsojalleen vielä miellyttävän kesäteatterikokemuksen.

Annikki Kartimo-Kiviojan harjoittamat laulut, **Jari Karppisen** säestys ja **Satu Niirasen** ohjaamat tanssit muodostavat sointuvan kokonai-

suuden esiintymisvarmuuden myötä.

Erityisen kiitosmaininnan ansaitsee huolella tehty puvustus, jonka on suunnitellut **Tarja Komulainen**. Lavastukset ovat **Kauko Huuskon** kädenjälkeä ja tehosteet **Veikko Klemetin**.

Tuttuja ja uusia esiintyjiä

Simanaa eli kylän vanhinta esittää tuttu Kauko Huusko ja Maalinaa eli hänen tytärtään hyvä-ääninen **Leena Nuortila**. Mauran roolissa on Eija Kyllönen, rakastettuna Jyrkinä **Veikko Huotari** ja hänen äitinään Okahviena **Seija Piirainen**.

Maalinaa piirittävää laukkukauppiasta Ontreita esittää **Leevi Kivioja**.

Toivo Mikkola vouti Waslei Timojejefina on mainio aisaparinaan kirjuri **Lippo Ahapainen** eli Kari Pulkkinen.

Kreivi Besborodkoa esittää **Pentti Lampinen**, Sergei Lenontijia eli entistä upseeria **Pertti Huusko** ja Isä Ignoita **Yrjö Haverinen**.

Kylänväkenä näytelmässä ovat **Matti Tervo**, **Antti Piirainen**, **Harri Korhonen**, **Terhi Hyvönen**, **Anna-Liisa Piirainen**, **Mari Piirainen**, **Risto-Pekka Piirainen**, **Kari Kuosmanen**, **Ira Nuortila**, **Irina Nuortila**, **Seija Huotari**, **Aune Pulkkinen**, **Annikki Kartimo-Kivioja**, **Anne Virnes** ja **Kaija Soikkonen**.

Työn tulokseen ollaan tyytyväisiä Ikiliikkuja kutkutti nauruhermoja²⁶

Ikiliikkujasta tulee rahaa niin paljon, että sitä voi sijoitella etukäteenkkin. Sopimusta allekirjoittavat Veikko Huotari ja Pentti Lampinen. Matti Tervo nyököttää pöytänä.

Ohjaaja kehui näyttelijöitä ja järjestäjiä, näyttelijät kehuivat ohjaajaa, yleisö kehui koko näytelmää. Mitä tästä voi muuta päätellä kuin että kaikki ovat tyytyväisiä ja Kuhmolaisteatteri on taas onnistunut tarjoamaan meille nautittavan tuokion kevyen kesäteatterin parissa.

Ensi-ilta sujui hyvin, toinen esitys paremmin. Näyttelijöistä näkyi tekemisen riemu ja pieni jännitys vain lisäsi tunnelmaa.

Maiju Lassilan Ikiliikkuja ei kaikkien mielestä ole parasta mahdollista kesäteatteria, koska sen teho perustuu enimmäkseen tekstiin. Kesänäy-

telmältä odotetaan yleensä kovaa menoa ja paljon toimintaa. Pertti Hakalan ohjauksessa mukaan tuli myös liikettä, mutta ei liian paljon, jotta tekstin kuunteleminen olisi vaikeutunut. Katsoja sai nauraa rentona, ei tarvinnut väsyä liian kohelluksen seuraamisesta.

Ikiliikkuja on juoneltaan perinteinen kansannäytelmä. Toiset etsivät rikkautta ja toiset rakkautta ja lopuksi kaikki tulevat onnellisiksi. Ihmistyypit ovat niin liioiteltuja, etteivät ne loukkaa ketään, vaikka tosikko voisi ajatella, että tässä pilkataan uskovaisia, hulluja, maalaisia, naisia, pikkuvirkkamiehiä ja vaikka ketä.

Kauko on monessa mukana

Kaikkien asioista tietävien mielestä Kuhmolaisteatterin sielu on Kauko Huusko. Hän on ollut toiminnassa mukana pian kaksikymmentä vuotta. Tänä aikana on tullut touhutuksi 16 näytelmässä.

– Kymmenen vuotta nämä järjestelytehtävät ovat olleet minun päänsärkinä. Olen rakennellut lavastuksia ja sellaisia, touhunnut siellä mitä olen pystynyt.

– Jonkinlainen kunnianhimo kai se on tähän harrastukseen ajanut. Ensin perukassa tulin mukaan kansalaisopis-

²⁶ 1984-07-06-Kuhmolainen

ton näytelmäpiiriin, liekö tuota tarvinnut paljoa houkutelakkaan... Nyt ihmiset ovat jo tottuneet minuunkin, he odottavat taas jotakin näkevänsä. Tunnien omalta osaltani vastuuta siitä, että yleisö saa näytelmänsä.

Ennen Ikiliikkujan ensi-iltaa Kauko oli tyyni.

– Nyt tuntuu oikein hyvältä. En ole ressaunut tänä kesänä niin kuin joskus aikaisemmin. Tiivistä on kyllä ollut, joka illaksi tässä on ollut tekemistä. Teatterissa on mukava porukka, hyvien kavereiden kanssa on ollut hyvä työskennellä.

Ennen ensi-iltaa teatteriväki katsoi videolta harjoituksista tehtyä nauhaa. Sai katsoa näytelmää yleisön silmin.

– Eihän sitä nyt ihan tyytyväinen voi itseensä olla koskaan. Pitää kuitata vaan sillä, että on parhaansa tehnyt.

Jokainen esityskerta on erilainen. Näytännön tunnelma kehittyy niin monista tekijöistä. Yleisön suhtautuminen on tietysti tärkeä. Kuhmolainen yleisö on aina suhtautunut meihin myönteisesti. Kyllä se kannustaa, jos saa myönteistä palautetta ja huomaa olleensa jollekulle tarpeellinen.

– Esityskertojen myötä varmuus kasvaa. Roolia ehtii syventää, miettiä, mitä uutta siitä löytäisi. Teksti kulkee mukana ja kertautuu ajatuksissa tuolla kulkiessa.

– Kun kausi on ohi, tulee eräänlainen laukeaminen. Ei halua enää ajatella koko näytelmää. Joskus tuntuu, että on väsynyt koko touhuun. Mutta kun uutta näytelmää aletaan suunnitella, into on taas kova. Yksi näytelmä vuodessa riittää kyllä hyvin.

Kauko Huusko

Ohjaaja on tyytyväinen

Ikiliikkujan ohjaajana vieraili Oulun Kaupunginteatterin näyttelijä **Pertti Hakala**.

– Tulin uudestaan, koska näiden kuhmolaisten kanssa oli kiva tehdä työtä viimeksikin. Useimmat olivat tuttuja kolmen vuoden takaa.

Ensi-illan tauolla ohjaajan ilme on tuikea. Näyttelijöiden huoneen ovi pamahtaa kiinni utelioiden nenän edestä. Tätäkö ne näyttelijät tarkoittivat, kun sanoivat, että Pertti on saanut aikaan hyvän kurin?

Näytelmän loputtua, taputusten vielä kaikuessa korvissa, Pertin olemus henkii pidättyvää tyytyväisyyttä. Yleisö, onnistumisen mittari, teki mitä siltä odotettiin, eli nauroi ja eli mukana. Ensi-ilta oli siis onnistunut. Nyt voi jo puhua.

– Eihän tämä ensi-ilta ollut ihan parhaiden harjoitusten veroinen. Pientä jännitystä ja haparointia. Kun pakolliset vaatimattomuudet on sanottu, Pertti pääsee asiaan eli keuhuihin.

– Kuhmolaisteatteri on harrastajateattereiden huipputasoa. Tämä porukka tajuaa, mitä ohjaaja tarkoittaa ja pystyy toteuttamaan sen. Kun aloitimme homman, kaikki sanoivat, että sanot sitten suoraan virheistä, minä en ainakaan suutu. Eivätkä ole suuttuneet. Näyttelijät ovat kunnianhimoisia. Uudetkin ovat edistyneet hyvin ja ottaneet oppia vanhoista. Pertti on sitä mieltä, että kesäteatterin pitää tarjota hauskoja näytelmiä.

– Yleisössä on ihmisiä, joiden ainoa teatteri-ilta on kerran vuodessa kesäteatterissa. Heidän vuokseen teatteria on vietävä hauskan yhdessäolon suuntaan, jotta ihmiset voisivat viihtyä ja nauraa.

– Voihan joku löytää tästäkin näytelmästä sanomaa. Juoksenko liikaa mammonan perässä? Olenko kateellinen? Kukapa estää katsojia vertaamasta itseään roolihenkilöihin.

Pertti Hakala sai ohjattaviltaan muistoksi tuohisen voirasian, jossa oli

kaikkien nimet. Hän lähti ensi-illan jälkeen kotiin Ouluun varmana siitä, että hänen eväillään Kuhmolaisteatteri selvittää näytäntökauden kunnialla.

Pertti Hakala

Mainiot Roolisuoritukset

Näyttelijät tekevät hyvää työtä. He eivät matki toisiaan, kuten usein harrastajateattereissa, vaan pysyvät tyylissään. Hämmästyttävien nuori suoritus on **Matti Tervon** Nisse-poika ohjaajan sanoin: poika näyttää kuin ammattilainen. Hänen varassaan näytelmää ruvettiin tekemäänkin.

Naisilla on näytelmässä pääjuonen kannalta vähän sivustakatsojien asema, mutta **Leena Nuortila**, **Seija Piirainen** ja **Tarja Kyllönen** saavat roolin sa elämään oikein hyvin.

Pentti Lampinen Hapatuksena, **Kauko Huusko** Piikelinä ja **Veikko Huotari** Hilattuna erottuvat lisäksi selkeän replikoinnin ??? roolissapyyntymisen ansiosta. Muut miesosat ovat vähän latteita, mikä on ihan hyvä tasapainottava tekijä kokonaisuudessa.

Näytelmän lavastukset ovat tänäkin kesänä Kauko Huuskon tekemät. Ikiliikkuja näyttää ihan ikiliikkujalta, vaikka lieneekö ollut minkäänlaisia insinöörin riitinkejä mallina.

Anja Itkonen

Härkähäillä oli ensi-ilta²⁷

‘Meidän sonniko nulkki???... Mitäh?!!’

Sonnin hankkiminen kylälle tuottaa ongelmia Unto E. Heikuran kirjoittamassa kuhmolaiskuvauksessa Härkähäät.

Näytelmän ensi-ilta oli sunnuntaina, ja kesän aikana Kuhmolaisteatteri järjestää kaikkiaan kymmenen näytännöä, joista seuraava on sunnuntaina.

Koleasta säästä huolimatta vahvasti huumoripitoista näytelmää oli saapunut seuraamaan noin 200 katsojaa.

Ensimmäistä kauttaan teatterissa mukana oleva Kyösti Pulkkinen näytteli onnistuneesti pääroolia, Alatalon isäntää. Ohjauksesta vastasi Pentti Lampinen.

‘Perukalla ja sen eläjillä on omat tapansa ja korpiraamattunsa. Heillä on omat käsityksensä herroista ja herrojen maailmasta – kirkonkylästä – virkamiehineen ja lakipykäläneen’, sanotaan Härkähäiden esitteessä. Tämä on pohja, jolle näytelmä rakentuu.

Tapahtumat sijoittuvat aikaan noin puoli vuosisataa sitten.

Juoni perustuu uuden sonnin hankkimiseen Kuhmon kunnan Mutkantaustaan. Kylän ainoa härkä ei onnistu saamaan lehmiä kantaviksi.

Yhteisen asian edistämiseksi Alatalon isännän Juuson aloitteesta perustetaan sonniosuuskunta, johon osallis-

tuu myös kansan kynttilä, kylän arvossa pidetty opettaja Heteoja. Osuuskunnan toiminnan tarkoituksena on hankkia varoja härän ostoa varten. Jokaisen talon maksettavaksi tulee tuhat markkaa.

Kaikki eivät tyydy opettajan ehdotukseen kerätä varoja pelkästään koululaisnäytelmällä Vienankarjalaiset häät, vaan osa päättää kantaa kortensa kekoon keittämällä ja myymällä pontikkaa. Kesken oppilaiden esityksen keittäjäkolmikko saapuu pontikkapäissään näytökseen mukanaan täysi lasti metsässä valmistettua kirkasta, ja siitäpä mekkala nousee. Paikalle ennättävät

²⁷ 1985-07-05-Kuhmolainen

tarkkavainuiset toimittajat, jotka ovat saaneet vihiä oppilasnäytelmästä.

Lehtinaiset huomaavat pontikan, ja heidän poistuttuaan lopulta tapahtumiin puuttuu myös nimismies. Alatalon isännälle seuraa tuomio sanktioina sakot, keittovälineiden takavarikointi ja ammattiyhpeuden menetys.

Hyvästä ideasta ei luovuta kuitenkaan näin helposti. Uusiin keittelyihin saadaan opettajakin mukaan myynti-

puolelle. Mottona on: Eihän kukaan osaa epäillä opettajaa ja eihän poliisi kierrä nimismiehen jälkiä. Perukkalais- ta viisautta.

Korostetulla huumorilla väritetyssä, mutta silti realismisuuteen pohjautuvas- sa näytelmässä on mukana 19 kuhmo- laista harrastajanäyttelijää. Esiytyksis- tä vastaavat **Kyösti Pulkkinen, Sei- ja Piirainen, Kauko Huusko, Lee- na Nuortila, Taina Haverinen, Ka-**

ri Pulkkinen, Matti Huotari, Ti- mo Heikkilä, Sirkku Malinen, An- ne Pääkkönen, Virpi Haverinen, Seppo Kyllönen, Tapio Kukkonen, Ira Nuortila, Irina Nuortila, Anna- Liisa Piirainen, Mari Piirainen, Jari Piirainen ja Seppo Niskanen. Lavastuksesta vastaa Kauko Huusko.

Jarmo Uhlbäck

Rikos...

...ja rangaistus.

Kuhmolaisteatteri mennyttä aikaa etsimässä ²⁸

**Opri ja Pasa ovat eri mieltä mies-
sukupolven syvimmästä olemuk-
sesta.**

Kuhmolaisteatterin tämän kesän ensi-ilta joutui kilpailemaan yleisöstä sekä jalkapallon MM-kisojen että autonäytöksen kanssa. Teatteri jaksoi kuitenkin houkutella väkeä. Multikankaan katsomo oli sunnuntaina melkein täynnä.

Kyllikki Mäntylän kirjoittama Opri ja Oleksi on monelle tuttu näytelmä, jollei kirjailijasta niin televisiosta. Näytelmällä on myös omat yhteytensä Kuhmoon. Kirjailijan poika Jorma Mäntylä on täällä lääkärinä.

Käsiohjelman mukaan Opri ja Oleksi kuvaa uuden ajan tuloa syrjäiseen karjalaiskylään. Ensimmäinen » linjavauun» ja ensimmäinen moottorivene ovat kylällä pieniä ihmeitä.

Päällimmäiseksi tunnelmaksi näytelmästä ei kuitenkaan jää uusi aika, elämä ja edistys, vaan ihmisen avuttomuus kuoleman ja sodan edessä. Näytelmä avautuu luultavasti parhaiten niille ihmisille, jotka muistavat talvisodan ajan ja evakomatkat. Nuorelle katsojalle saattaa selvitä vasta aivan lopussa, mistä ajasta ja vuodesta oikein on kysymys.

Tunnelma jakaantuu selvästi kahden osaan. Alussa seurataan Oprin, Oleksin ja koko kylän elämää. Naurun aiheita riittää.

Välillä huumori tuntuu hakemalla haetulta, kuten Pasan ja Oleksin konatessa kyläkaupan pöydän ympärillä.

Puoliajalla tunnelma vaihtuu. Suru on jakson alussa käsinkosketeltavan voimakasta. Näytelmän loppupuoli ei silti jaksaa kantaa yhtä hyvin kuin alkuosan humoristiset pätkät.

Kärkyillä edestakaisin

Oprissa ja Oleksissa ajellaan jatkuvasti polkupyörällä ja työnnellään kärkyjä edestakaisin ilman sen suurempaa tarkoitusta. Miksi näyttelijöille pitää aina keksiä touhuamista, tekemistä tekemisen vuoksi?

Myös näyttelijöiden sisääntulot ja poistumiset ovat enimmäkseen yhtä juoksua ja kohellusta.

Kaikki näyttelijät kyllä selviävät rooleistaan sujuvasti. Luontevuudessa on monella parantamisen varaa, mutta sitäkin saa vain kokemuksen myötä.

Sirkku Malinen ja Kauko Huusko tekevät parasta työtä. Heidän roolinsa säilyvät ehjinä alusta loppuun. Suihkon ukko osaa eläytyä aidosti luonnon eläinten kohtaloon.

Kun lavasteita siirretään, näyttämöllä käy kääntymässä kaksi kylän tyttöä. He vilahtavat ohi niin äkkiä, että katsojalle ei oikein selviä, pitkö heidän ollenkaan olla näytelmässä mukana vai ei.

Multikankaan rinteitä käytetään taitavasti hyväksi. Näytelmä jatkuu myös lavasteiden ulkopuolelle.

Kaikkiaan Kuhmolaisteatterin esityksestä jää tasainen, mutta hieman yllätyksetön kuva. Näytelmä on huolellisesti tehty. Mikään erityisen rohkea tai ajankohtainen valinta tämä näytelmä ei ole, ja karjalainen murre tuntuu näillä

seuduilla vähän oudolta.

Lähes kaksisataa lippuva- rausta

Opri ja Oleksi on saanut muutkin kuin kuhmolaiset kiinnostumaan. Näytöksiin on varattu hyvissä ajoin jo lähes kaksisataa lippua.

Näytelmää ovat tulossa katsomaan ainakin lieksalaiset, oululaiset, hyrynsalmelaiset ja kajaanilaiset. Pohjois-Karjalasta käy joka kesä useita linja-autollisia Kuhmolaisteatterissa.

Ensi-iltaan oli tullut bussillinen lieksalaisia. Yhteensä 46 ihmistä oli mukana Lieksan keuhkovammayhdistyksen retkellä. Hilma Turuselle ja Hilka Karttuselle Oprin ja Oleksin tarina oli ennestään tuttu.

– Mikäs tuossa. Ympäristö on oikein sopiva näytelmälle, paikka on hieno. Pääosien näyttelijät olivat parhaita. Ja Nastia näyttelevä nuori tyttö eläytyi hienosti, kuuluivat kommentit. Opria ja Oleksia esitetään heinäkuun aikana Multikankaalla vielä seitsemän kertaa. Seuraava näytös on huomiasiltana. (ks)

Opri ja Oleksi Kuhmolaisteatterissa. Ohjaus Satu Niiranen, lavastus Kauko Huusko, puvustus Ritva Ahola. Rooleissa Leena Nuortila (Opri), Timo Heikkilä (Oleksi), Kauko Huusko (Suihkon ukko), Sirkku Malinen (Pasa), Kaija Soikkonen (Olka), Mirva Komulainen (Nasti), Risto Kotamaa (ylioppilaspoika), Vuokko Komulainen (ylioppilastyttö), Seija Piirainen (Satisen emäntä), Matti Huotari (kauppias), Kari Kuosmanen (Oikarisen poika), Anelma Huotari (Maksimaisen Niina), Eero Rytönen, Leevi Kivioja, Ira Nuortila ja Irina Nuortila (kylän väkeä).

²⁸ 1990-07-8-Kuhmolainen

Kuhmolaisteatterin kesä alkoi ²⁹

Kuhmolaisteatterin tämän kesän näytelmä sai sunnuntaina ensi-iltansa Multikankaan kesäteatterissa. Näytelmänä on Matti-Juhani Karilan «Tervetuloa Kälkyälle, Mr. Woodson».

Ensi-ilta sujui hyvin. Ainoastaan vähäinen yleisömäärä harmitti teatterilaisia.

Kuhmolaisteatterin kantava voima Kauko Huusko kertoi, että ensi-ilta sujui oikein hyvin. Mitään töppäilyjä ei tehty ja yleisökin tuntui viihtyvän,

sanoi Huusko. Sunnuntain esityksessä oli 123 maksanutta katsojaa. Kauko Huusko pitää määrää pienenä. Tulevia esityksiä katsomaan odotetaan tietysti enemmän väkeä.

«Tervetuloa Kälkyälle, Mr. Woodson» on katsomisen arvoinen näytelmä. Se on nykypäivään sijoittuva komedia. Tapahtumapaikkana voisi olla yhtä hyvin Kuhmo kuin Kälkyä.

Näytelmän on ohjannut Pentti Hakala Oulun kaupunginteatterista. Hän

on tehnyt aikaisemminkin yhteistyötä Kuhmolaisteatterin kanssa.

Näytelmässä esiintyvät seuraavat Kuhmolaisteatterilaiset: Mr Woodson Pentti Lampinen, kaupunginjohtaja Luttinen Kauko Huusko, kirkkoherra Jensen Eero Rytönen, missi Kykkä Sirkku Malinen sekä muissa osissa Anelma Huotari, Seppo Kyllönen, Timo Heikkilä, Leena Nuortila ja Kaija Soikkonen.

Kälkyän kunnanhallitus kokoontuu hätäistuntoon.

²⁹1987-06-30-Kuhmolainen

Mr Woodsonin ja Miss Kyykän romanssi lähenee huippuaan.

Kuhmolaisteatteri valmiina ensi-iltaan Runar ja Kyllikki herättää keskustelua³⁰

Runar ja Kyllikki saa ensi-iltansa sunnuntaina. Näytelmä perustuu Jussi Kylätaskun vahvaan tekstiin.

Kuhmolaisteatteri on lähtenyt tekemään puhuttelevaa näytelmää. Jos toteutus nousee tekstin tasolle, on katsojille luvassa sykähdyttävä teatteri-ilta.

Kuhmolaisteatteria on jo tässä vaiheessa onniteltava rohkeasta näytelmänvalinnasta. Runar ja Kyllikki on vahva kuvaus ahdasmielisestä kyläyhteisöstä, jossa heikkoa yksilöä painostetaan niin, että rikos on lopulta ainoa mahdollisuus purkaa ahdistusta.

Ensi-ilta näyttää, pystyykö Kuhmolaisteatteri välittämään tekstin voiman katsojille.

– Odotamme turvallisin mielin ensi-

iltaa. Viimeiset harjoitukset ovat menneet hyvin. Toivomme yleisön tulevan runsaslukuisesti kokemaan ja näkemään, ihastumaan ja vihastumaan, kertoo näytelmän ohjaaja **Toivo Mikkola**.

Mikkola pitää Kylätaskun tekstiä nykynäytelmien parhaimmiston kuuluvana.

Näytelmä herätti 1970-luvulla suurta kohua Jouko Turkan ohjauksena. Muun muassa Turun kaupunginteatterin johtokunta kieltäytyi ottamasta näytelmää ohjelmistoon. Näytelmän aihe pohjautuu vapaasti Kyllikki Saaren murhaan.

Näytelmän lavastus on **Oskari Torvisen** käsialaa. 1950-luvun kylä-

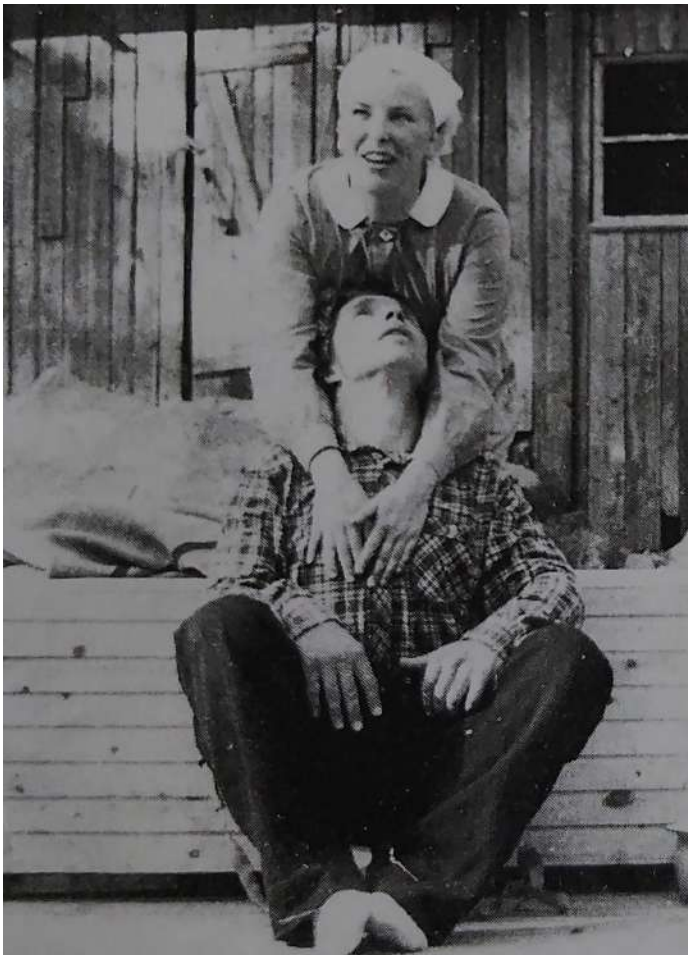
dyllin mureneminen heijastuu hyvin omaperäisessä lavastuksessa. Ulkotilan mahdollisuuksia Torvinen on hyödyntänyt esimerkillisesti.

Ideana oli saada maaseudun muros-vaihe näyttämökuvaan. Ajan elementit oli saatava mukaan, Torvinen kertoo.

Torvinen luottaa näytelmän taiteelliseen onnistumiseen.

– Tämä on mennyt hurjasti eteenpäin viime päivinä. En olisi uskonut harrastelijaporukan pystyvän moiseen. Pahoin pelkään, että tästä tulee maakunnan paras juttu, Torvinen naurah-taa.

Näytelmään on satsattu paljon. Sunnuntaina on näytön aika. (vs)

Runar ja Kyllikki on vahva näytelmä arasta aiheesta. Pääosia esittävät Jaana Laukkanen ja Hannu Huusko.

³⁰1988-Kuhmolainen?

Kuhmolaisteatteri ei tyytynyt tavanomaiseen ³¹

Kuhmolaisteatteri voi olla ylpeä siitä, että se ei ole tyytynyt tavanomaisuuteen, vaan on tehnyt rohkean näytelmän valinnan.

Useimmiten kesäteatterin esitykseksi valitaan helposti sulateltava näytelmä. Suomalaista maaseutua kuvataan yleensä idyllissä romanttisuudessa, jossa saattaa olla pieniä ristiriitoja.

Valita kesäteatteriin **Jussi Kylätaskun** Runar ja Kyllikki -näytelmä on kaikkea muuta kuin tavanomaista. Jos se on näyttelijöille vaativa työ, ei se päästä katsojaakaan helpolla. Näytelmää ei pysty yhdellä puremalla nauttimaan.

Runarista ja Kyllikistä tulee väistävä miehen **Timo K. Mukan** Maa on syntinen laulu, missä kuvataan ongelmia yksilön sopeutumattomuuden ja yhteisön painostuksen näkökulmasta. Näytelmässä tuodaan myöskin yhteiskunnan tabut raadollisesti esiin.

Runar ja Kyllikki -näytelmä pohjautuu 1950-luvulla sattuneeseen surmatyöhön, minkä ympärille Jussi Kylätasku on rakentanut kuvitteellisen baladin. Näytelmä ei ratkaise murhaa,

mutta pyrkii löytämään sille selityksen.

Näytelmä elää **Oskari Torvosen** luomassa lavastuksessa antoisasti. Kaikkinensa lavastus on karu, mikä antaa näytelmälle sille kuuluvan puitteen. Esillä on maaseudun romanttisuutta heinäkasoinen, mutta toisaalta myös maaseudun ankeaa todellisuutta ränsistyneine ympäristöineen.

Ohjaaja, kulttuurisihteeri **Toivo Mikkola** on onnistunut jo näyttelijöiden valinnoissa. Tärkeimpiin rooleihin on onnistuttu valitsemaan henkilöt, jotka istuvat luontevasti osiinsa.

Topia on onniteltava loistavista oivalluksista näytelmän kehittämisessä. Useissa kohdin tulee ansiokkaasti esiin esimerkiksi yhteisön kaksinaismoraalisuus.

Lopun epilogia näytelmän yhdistämisestä nykypäivään jäi miettimään. Tarvitseeko näytelmässä alleviivata, että myös nykyajasta löytyvät omat Runarinsa ja Kyllikkinsä.

Seurakunnan Lentiiran nuorisohjaaja **Hannu Huusko** tekee Runarista monipuolisen luonnon lapsen, joka joutuu syyttä yhteisön riepotelta-

vaksi ja ainaiseksi syntipukiksi. Hannu onnistui roolissaan erinomaisesti, mikä ratkaisi paljolti myös näytelmän onnistumisen.

Myös **Jaana Laukkanen** Kyllikkinä teki ansiokkaan roolityön. Kyllikin herkkä hauraus ja haavoittuvuus tulivat hyvin esille.

Näytelmässä on kaikkiaan 27 [?] henkilöä, joten kaikkia ei kannata yksityiskohtaisesti käsitellä. Muista rooleista jäi kuitenkin päällimmäisenä mieleen **Leena Nuortila** Runarin äitinä, **Eero Rytkönen** kirvesmiehenä ja **Timo Heikkilä** autonkuljettajana. Heidän esiintymistään oli miellyttävää seurata.

Kuhmolaisteatterin Runar ja Kyllikki on sykähdyttävä näytelmä, joka puolustaa paikkaansa kesäteatterissa erilaisen vaihtoehdon tarjoajana tavanomaisen kesäteatterin sijaan. Se ei kuitenkaan sovi lapsille eikä herkkämieleisille, mutta kylläkin kaikille puhuttelevasta teatterista pitäville. (**Esa Valli**)

Jaana Laukkanen ja Hannu Huusko vetivät roolinsa hyvin Kuhmolaisteatterin Runarissa ja Kyllikissä.

³¹1988-07-05-Kuhmolainen

Runarin ja Kyllikin roolihaamot syvenneet entisestään Nykyaikainen Romeo ja Julian³²

Runarin ja Kyllikin ohjaaja Toivo Mikkola on nimensä mukaan toiveikas näytelmän tämänkesäisestä onnistumisesta.

- Näyttelijöillä on ollut aikaa hioa ja syventää roolihaamoja.

Uusintaensi-ilta nähdään tänään kesäteatterilla.

- Vuosi on tehnyt todellakin hyvää, sen näkee lopputuloksesta, **Toivo Mikkola** sanoo.

Kun näytelmää on nyt lähdetty tekemään valmiimpana, Mikkola kertoo

päässeensä joidenkin kohdalla henkilöohjaukseen asti.

- Roolihenkilöitä on nyt rakennettu enemmän syvyyssuuntaan.

Myös Runar, **Hannu Huusko**, on entisestään syventynyt. Hannun luonnonlapsitulkinnassa on ajoittain jo pelottavaa vimmaa.

Sosiaalisessa tyhjiössä elävä Runar joutuu pienen kyläyhteisön painostuksen, pilkan ja väkivallan kohteeksi.

Kohtaukset nousevat pala palalta kaatumispisteeseen, jossa Runar surmaa Kyllikin; uskonnollisesti ahdistuneen ja hurskastelevan ihmisen.

- En ole halunnut ratkaista murhan

ongelmaa tai moralisoida missään kohdin, Toivo Mikkola sanoo.

- Näytelmän sanoma tulee yhä enemmän ajankohtaiseksi. Nuorien itsemurhat lisääntyvät Kuhmossakin koko ajan. Ihmiset ovat vaarallisia toisilleen eivätkä itse aina edes huomaa häikäilemättömyyttään.

- Haluan, että ihmiset edes tämän kahden ja puolen tunnin ajan miettivät näitä asioita. Vaikka seuraavana päivänä ei enää mitään muistaisikaan, ehkä he kuitenkin voisivat joskus sietää paremmin Runarin tapaisia ihmisiä. (tp)

Jussi Kylätaskun luomat henkilöhaamot nähdään kesäteatterilla kymmenessä esityksessä.

³²1989-Kuhmolainen

Nuori mylläri hauskuttaa Multikankaalla³³

Nuori mylläri Seppo Kyllönen ja hänen rakastettunsa Eeva Rahikainen.

– Sinä kuulet, mitä sinun isäsi sanoo! Myrkylläkin on hyvät puolensa, jos lie huonotkin puolensa, sillä hyvä ja huono on aina maailmassa sekaisin kuin Pekurisen emännän autuuden asiat... Toisekseen... kas kun tuohonkin on vielä paikka pantava – toisekseen minä sanonkin, jotta sinun ei tarvitse Myrkyllä ihon tinkimättä mennä... ei tarvitse, eikä sovikaan niin tehdä. Sil-

lä viisas neitsyt pitää vain vireillä rakkautta ja ymmärtäväinen vaimo sopua. Tinkiä... tinkiä joka ennen vihillensä menoa osaa, hän tuo iloa isännällensä, eikä kauppaansa kadu, puhelee Luukas Filemon Koikale tyttärelleen Hilkkalle, hommatessaan tätä avioon Moosen Jeremias Myrkyn kanssa. Myrkky on leski, rikas ja mieltynyt Hilkkaan.

Hilikka on kuitenkin mieltynyt Pentti Akkimukseen, mylläriin, johonka kaikki muutkin kylän naiset panevat toivonsa.

Kylän naiset värkkäävät kaikki joustoajat toinen toistaan värikkäämpiä kukkaroita rakkaalle mylläriilleen.

Toinenkin naimakauppa on Nuoresa mylläriissä vireillä.

Sohvi, leski, jonka leskensänky on vielä kesken ja Luukas Filemon Koikale katselevat toisiinsa sillä silmällä. Sohvin valttikorttina on ihan oikeaa nisua, itse leipomaansa.

Tekstin köyhyydestä huolimatta näytelmässä on paljon tilannekomiikkaa ja hyviä roolisuorituksia.

Näytelmän ohjaaja Satu Niiranen toteaaakin: Niin Nuoresa mylläriissä kuin kaikissa muissakin teoksissaan Maiju Lassila on käyttänyt hyväkseen

oman elämänsä havaintoja ja kokemuksia, kuten taiteilija yleensä käyttää materiaalinaan oman elämänsä kokonaisuutta. Juuri tämän kokonaisen ihmisen läsnäolo välittyy teoksessa ja ellei välity, vastaanottaja pettyy.

Satu Niiranen lisää, että Kuhmolaiseteatterin tämän kesäinen näytelmä ei sisällä mitään sellaista tietoa, jota yleisöltä puuttuu, emme jaa maailman selityksiä.

– Meillä on vain tieto, että Maiju Lassila on tunnustettu erääksi kirjallisuutemme alkuperäisimmistä kansankuvaaja-humoristeista, toteaa ohjaaja Satu Niiranen puheenvuoronaan...

– Aina on olemassa ajatus [?], että joku olisi joku [?] toiselle, etsitään ihmisten [?] käsitykset rakkaudesta [?] kuuluvuudesta ovat samalla korkeaa kuin itselle [?] väliset pelit ja petokset [?] eilen, tänään ja huomenna löytyy vastineita Luukkaalle, jotka käyttäen häikäilemättä valtaansa pyrkivät ajamaan omia itsekkäitä pyyteitään. Nuori mylläri Kuhmolaiseteatterin esittämänä Multikankaalla vielä yhdeksän kertaa. Ensi kerran sunnuntaina 15.7[?]... kello 19.

Kissankulma herää eloon sunnuntaina ³⁴

Sunnuntaina Multikankaalla raikaa tuttu huuto: EEEEEEEEEEMELI!!!!!!!

Kuhmolaisteatterin näytelmä Vaahteramäen Eemeli alkaa olla viilausta vaille valmis. Tiivis valmistelu on loppusuoralla ja sunnuntain ensi-ilta lähestyy.

Näytelmän ohjaaja Leena Nuortila suhtautuu toiveikkain mielin näytön alkuun. Tämä on ensimmäinen kerta, kun Nuortila toimii Kuhmolaisteatterissa ohjaajana. Aikaisemmin kokemusta on kymmenen vuoden näyttelemisestä Kuhmolaisteatterissa ja yläasteen näytelmäkerhon ohjaamisesta. Lisäksi Nuortila on saanut ohjaajakokemusta kursseilta. Aikaisemmin Kuhmolaisteatteri on käyttänyt ammattilaisohjaajia, joiden opit ovatkin olleet hyödyksi näyttelijöille.

– Kun minua kysyttiin ohjaamaan tämän kesäistä näytelmää, innostuin ajatuksesta, Nuortila kertoo.

– Mitä tahansa vaikeaa näytelmää en olisi uskaltanut ruveta ohjaamaan,

mutta tämä on tuttua touhua: olen totunut työskentelemään lasten parissa näytelmäkerhossa.

Näytelmän valinta oli paljolti kiinni Nuortilasta itsestään. Astrid Lindgrenin tarinat ovat aina olleet rakkaita hänelle. Kokoperheennäytelmä oli muutenkin luonnollinen valinta.

– Moneen vuoteen ei ole ollut koko perheelle ja erityisesti lapsille suunnattua näytelmää, joten ajattelimme toteuttaa sen nyt, selittää Nuortila.

Viime syksynä Kainuun kesäteatterit olivat yhteydessä toisiinsa tietäkkeeseen, mitä kukin tekee. Neuvonpidossakin todettiin hyväksi asiaksi, että edes joku kesäteatteri valmistaa kokoperheennäytelmän. Kuhmon kesäteatteriin onkin odotettavissa paljon katsojia, mikäli sää ei heittäydy hankalaksi.

Kuhmolaisteatterissa on paljon näyttelijöitä, jotka ovat olleet vuosia mukana, mutta uudet tulijat ovat ter-

vetulleita joka vuosi. Erityisesti nuoria toivottaisiin mukaan, sillä heidän osallistumisensa on ollut vähäistä kesätöiden vuoksi. Vaahteramäen Eemeli on toteutettu vain parinkymmenen harrastelijanäyttelijän voimin. Monilla onkin kaksoisrooli näytelmässä. Lapsikatsojien riemuksi näytelmässä on mukana myös eläimiä pässistä hevoseen.

Näytelmän valmistelu aloitettiin jo talvella kokoontumalla silloin lähinnä lukuharjoituksiin. Kesän Kuhmolaisteatteri on harjoitellut tiiviisti arki-iltaisain, vain viikonloput on maltettu pitää vapaana.

– Me emme ole voineet pitää kovin pitkiä harjoituksia, sillä lapset väsyvät helposti. Sitä paitsi joukossa on paljon aikuisia, jotka tulevat harjoituksiin pitkän työpäivän päätteeksi, Nuortila kertoo. Nuortila ihasteleekin tunnollisuutta, jolla näyttelijät ovat jaksaneet kulkea harjoituksissa. Homma on pysynyt

³⁴1991-07-05-Kuhmolainen

hyvin koossa, kun poissaoloja ei ole tullut. Tiiviissä harjoittelussa on kehittynyt myös hyvä yhteishenki.

– Kaikki näyttelijältä tulevat omat oivallukset on otettu huomioon. Ohjaaja ei voi väkisin luoda jotain tiettyä tyyppiä. Oivalluksen pitää tulla näyttelijän omasta päästä, näyttelijän on itse luotava oma roolihahmonsansa. Ohjaajan tehtävä on auttaa ja rohkaista tässä. Myönteisellä palautteella saa tulosta aikaan paljon paremmin kuin haukuilla. Näyttelemisestä onkin ollut hyötyä: nyt tietää miltä mikin näyttelijästä tuntuu, pohtii Nuortila.

Tunnelma näyttelijöiden keskuudessa on parantunut koko ajan ensiillan lähestyessä. Kaikki tajuavat, että nyt on oltava tosissaan ja keskityt-

tävä. Palapelin puuttuvat osat ovat alkaneet loksahdella paikoilleen. Vaatteet ja lavasteet ovat valmiita ja musiikkipitoisen näytelmän laulut harjoiteltuina. Viimeinen silaus lasten lauluihin saatiin laululeirillä lasten yöpyessä Nuortilan johdolla Multikankaalla keskiviikon vastaisena yönä.

Nuortila kertoo Kuhmolaisteatterin Vaahteramäen Eemelin toteutuksen poikkeavan televisiosarjan tarjoamasta versiosta. Kyse ei ole pelkistä metkuista, vaan takana on syvempääkin sanomaa, jonka Nuortila tuntee tavoittaneensa paremmin kirjan rivien välistä.

– Tässä näytelmässä ihmissuhteet ovat tärkeitä, esimerkiksi renki Aatun ja Eemelin lämmin ystävyys. Tärkeää on myös se, että Eemelin metkujen ta-

kana ei ole ilkeys, vaan älykäs, kokeileva lapsi, joka ajattelee vilpittömän hyvän tahtoisesti, tulkitsee Nuortila.

– Me olemme pyrkineet tekemään näytelmästä tarpeeksi kevyen, niin että lapset, joita katsomassa varmaan on paljon, jaksavat seurata sitä. Astrid Lindgren on kirjoittanut tarinan täysin lapsen näkökulmasta, ja meille lapset toimivat kertojina näytelmässä. Silti juuri näitten herkkien ihmissuhdekohtausten pitäisi puhutella aikuisiakin, Nuortila painottaa.

Sunnuntaihin on aikaa pari päivää ja Kuhmolaisteatterilla on edessä viimeiset tiukat harjoitukset. Ensi-illassa nähdään, mitä tunnollinen työ on saanut aikaan ja miten Kissankulma rupeaa elämään. (pj)

Eemeli on kesäteatteria parhaimmillaan Kissankulman tapahtumat naurattivat pienimpiäkin

35

Katsojia Eemelin ensiesitys kokosi noin 450. Vielä on jäljellä seitsemänä päivänä yhteensä kymmenen esitystä.

Hyvän kesäteatterin kriteereinä pidetään viihtymistä, juonessa mukana elämistä sekä koko perheelle soveltumista, täytti Kuhmolaisteatterin Vaahteramäen Eemeli kaikki vaatimukset. Leena Nuortilan ohjaustyö Astrid Lindgrenin luomasta pojannaskalista ei varmasti tuottanut pettymystä filmiversiosta tai kirjasta mielikuvansa saaneille. Niin hyvin Eemeli sopi Kuhmoon, Multikankaalle.

Eemeli (Juhani Malinen) ei kohon-

nutkaan niin merkittäväksi päähenkilöksi kuin olisi voinut, mutta se oli vain hyvä.

Kissankulman asukkaat nousivat esille omine erityispiirteineen, parhaiten kuitenkin piika Liina. Voi mahdollonta, kun Liina (Sirku Malinen) kuuli, ettei Aatu-renki rakastakaan häntä, niin kyllä heikommat kakarat silloin juosta alta pois. Niin vihainen Liina oli. Aittoa temperamenttia niin suuttumisissa, iloitsemisissa kuin hammas-säryssäkin Liinalta kyllä löytyi.

Anttoni (Kauko Huusko) ja äiti Alma (Anelma Huotari) olivat mainio pariskunta: tunteenpaloakin löytyi, sanomistakin aina välillä tuli. Televisioversiossa isän Eemeli-huuto oli vieläkin vihasempi kuin tässä näytelmässä, mutta isän inhimillisyys tuntui ainoastaan hyvältä.

Eemelillähän niitä metkuja riitti, vaikka isä ihan rukoili, että poika muuttuisi. Mutta ei Eemeli mitään ilkeyttä tehnyt, ei vaan ihan kokeilunhalusta. Huikea kohtaus näytelmässä oli kun pikku-Iida (Hanna Huotari) roikui lipputangossa. Tanskan lipuksi Iidaa luuli rouva Pekkala (Liisa Mikko-la), yksi Kissankulmassa pidettyjen pitojen vieraista.

Valloittavan hauskan ja mukaansa

tempaavan puolitoistatuntisen sai Kissankulman väen seurassa kyllä viettää. Yleisö viihtyi ja hauskaa oli. Multikankaan kesäteatterin talo sopi kuin nappi silmään, ja ympäristö oli niin ruotsalainen kuin Kuhmossa voi vain olla. . . (kk)

Lääkärimatka kaupunkiinhan siitä seurasi, kun Eemeli nuoli lihasoppakulhon liian tarkkaan. Kulho päässä poika herätti kyllä hilpeyttä.

Mimmi Paavaliinan paras anti elämänviisaus ³⁶

Viime sunnuntaina ensi-iltansa saanut Kuhmolaisteatterin Mimmi Paavaliina on viihdyttävää kesäteatteria, mutta vain kesäteatteria. Esitys ei ihasuta niinkään tekijöiden taidolla, vaan tekemisen ilolla ja Maiju Lassilan huumoririkkaalla ja viisauksia pursuavalla tekstillä.

Mimmi Paavaliinan paras anti on juuri Lassilan vuonna xxx kirjoittama teksti. Näyttelijät päästävät suustaan elävää kieltä ja tänäkin päivänä tarkasti kutinsa pitäviä elämän viisauksia ja totuuksia yhtenä sarjatulena. Kun faktat on naamioitu huumoria pursuavien kielikuvien väliin, jää katsojalle oivaltamisen ja nauramisen ilo. Rento kaiken luonnollisena vastaanottavan elämänasenteen puolesta puhuva yleissankari sopii tähän aikaan kuin xxx.

Näytelmä sinällään on vain no[?], jonka päälle sanallinen sanoma on levitetty. Pääjuoni koostuu naimakaupasta, taustalla vaikuttaa iso asia. Mimmi Paavaliinalla [?] saaminen ei onnistu muutta mutkitta ja runko saa lihakseen rippikoulua ja muita jänteitä. Kevyen tv-sarjan ainekset olivat siis koossa jo 1900-luvun alkupuolella. Tosin kesällä ei raskaampaa vääntöä edes toivo, sillä kesäfilistä ei tahdo pilata haudanvaka-

valla näytelmällä.

Näyttelijäntyo on harrastajateatterille tyypilliseen tapaan harrastelija- maista ja kaavoihin kangistunutta. Eri hahmot vähämielisestä pojasta kapiseen leskeen ovat tuttuja tuhansista tarinoista eikä Kuhmolaisteatteri tuo niihin uusia sävyjä.

Ratkaisevaksi tekijäksi nouseekin harrastajien innostus harrastukseensa sekä aiheeseen ja sitä näyttelijöillä piisaa roppakaupalla. Koko touhusta paistaa aina positiivisesti vaikuttava vilpittön tekemisen ilo, mikä vastaavasti tahtoo olla kadoksissa ammattilaisilta. Eri-tyiskiitos lankeaa Mimmi Paavaliinaa esittävälle Riitta-Liisa Mikkolalle, jonka suorituksessa on aistittavissa omana itsenä olemista.

Ohjaaja Leena Nuortila on pysynyt paketti käsissä, mutta laulupuolta olisi voinut harkita useaan kertaan, vaikka luojaan luomalla äänellä laulamises- sa on oma romantiikkansa. Laulaminen ei kuitenkaan tahdo irrota lentoon eikä sopia kohdalleen soiton kanssa. Lisäksi uudempien iskelmien istuttamisessa vanhaan tekstiin on halvan vitsin makua, vaikka ”Tahdon sulle olla hyvin hellä” irrotti yleisöstä remakat naurut. (hm)

Suurin kiitos lankeaa Mimmi Paavaliinaa esittävälle Riitta-Liisa Mikkolalle, jonka suorituksessa on aistittavissa omana itsenä olemista.

³⁶1992-07-07

Peter Pan valaa uskoa unelmiin kesäteatterissa

37

Kuhmon kesäteatterin esittämän Peter Panin ensi-ilta lähestyy kovaa vauhtia. Ennen esityskauden alkamista sekä näyttelijöillä että ohjaajalla ehtii olla vielä monta perhosta vatsassa, sillä näytelmä on kaikille siinä mukanaolijoille varsin haastava.

Yleisö pääsee ensimmäisen kerran seuraamaan Peter Pania Multikankaalle sunnuntai-iltana.

Ohjaaja Leena Nuortila kertoo, että Peter Pan valittiin tämän kesän näytelmäksi tarinan kiinnostavuuden ja viehättävyyden vuoksi. Satu pyrkii tavoittamaan sekä lapset että aikuiset. Lapsille jo Peter Pan on jännittävä asia, kun vanhemmille juoni kertoo elämän hellyyden kaipuusta.

Tarinan pääajatuksena on Nuortilan mukaan se, että kun yrittää, niin pystyy mihin tahansa. Satu muistuttaa katsojaa, että pitäisi uskaltaa [?] uusia kokemuksia ja uskoa unelmiin.

Vaikka näytelmä kannustaa unelmointiin, niin sen toteutus ei ole ollut pelkkää haaveilua, vaan mukana olevat ovat saaneet harjoitella tahollaan lukuisia tunteja. Aloitimme näytelmän harjoitukset tammikuussa, jolloin kokoonnuimme kerran viikossa. Toukokuussa ryhdyttiin harjoittelemaan enemmän ja kesäkuussa ei ole montaa päivää men-

nytkään, ettemmekö olisi harjoitelleet, Leena Nuortila kertoo esityksen synnystä

Jännitystä ensi-iltaan saakka

Vielä tiistai-iltana Leena Nuortila myönsi, että perhosia on vatsassa teatterin takia. Ohjaamisen tekee hänen mukaansa vaikeaksi se, että mukana on niin paljon näyttelijöitä. Toisaalta hän iloitsee siitä ja pitää osallistujien runsautta rikkautena.

Työtä ohjaajalta ja näyttelijöiltä vaatii myös esityksen monitahoisuus, näyttelijöitä kun löytyy esimerkiksi merirosvolaivasta. Kultasten kotoa ja tuohon tuomittujen kalliolta.

Mukana on sekä lapsi- että aikuisnäyttelijöitä. Nuorin esiintyjä on viisivuotias Emma Ohtonen, joka esiintyy keijuna. Nuoresta iästään huolimatta Emmallakin on näyttelijäkokemusta jo viime kesältä

Mukana musiikkia

Leena Nuortilan ohjaamaan Peter Paniin kuuluu näyttelijöiden repliikkien lisäksi myös runsaasti lauluosuuksia. Näyttelijät laulavat kymmenisen kappaletta Rajan rytmin soitta-

jien säestämänä. Laulujen lisäksi mukana on tansseja.

Peter Panin haastavimmiksi rooleiksi ohjaaja toteaa Kapteeni Koukun ja Peter Panin roolit. Kapteenia esittää Seppo Piirainen ja tarinan päähenkilönä on Jyri Ohtonen.

Heta Ohtonen on päässyt Leena Kultaseksi, jonka Peter Pan vie näytelmän alussa Mikä-mikä-maahan.

- Vielä jännittää näyttelemisen, mutta mukavaa tämä on. Olen ollut kahtena aikaisempanakin kesänä teatterissa ja ainakin silloin olen suoriutunut ihan hyvin. Näyttelemisessä saa tuntea onnistumisen iloa, kertoo 11-vuotias Heta, joka on lapsesta lähtien haaveillut näyttelijän urasta. (ea-h)

Kesäteatterissa yleisö tutustuu itsensä Peter Panin lisäksi esimerkiksi Kapteeni Koukun johtamiin merirosvoihin.

Peter Pan seikkaili onnistuneesti Mikä-mikä-maassa

38

Kuhmolaisteatterin esittämän Peter Panin ensi-ilta sujui onnistuneesti sunnuntai-iltana. Sekä ohjaaja että näyttelijät olivat tyytyväisiä suoritukseensa. Myös yleisö ihastui Peter Paniin ja seurasi esitystä herkeämättä.

Lähes koko katsomon täyttänyt yleisö tarkkaili suurella hämmästyksellä, kuinka Peter Pan (Jyri Ohtonen) alussa todellakin lensi näyttämölle. Alkulaulussa Peter kertoi olevansa valmis suureen seikkailuun ja sellaiseen hän myöhemmin joutuikin.

Tarinan toisena vahvasti näkyvänä hahmona on Kapteeni Koukku (Seppo Piirainen), joka puolestaan surkuttelee kohtaloaan esityksen alussa. Koukkuparka valittaa, että häntä ei rakasta kukaan. Lisäksi vanha merirosvo joutuu toteamaan kauneutensa olevan katoamassa, koukkukin kun ruostuu.

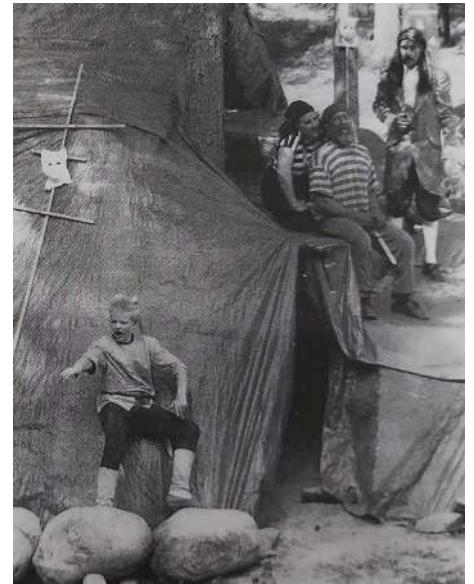
Ohjaaja Leena Nuortila kertoo ensiillan jälkeen, että esitys sujui kenraali-

harjoituksia paremmin ja että hän on täysin tyytyväinen näytäntöön.

– Yleisö reagoi näytelmään aika niukasti, mutta toisaalta katsojien kiinnostus pysyi yllä koko näytännön ajan. Esimerkiksi pikkulapset eivät alkaneet väsyä, vaan jaksivat seurata tapahtumien kulkua, Leena Nuortila toteaa.

Myös Peter Pan eli Jyri Ohtonen toteaa esityksen onnistuneen hyvin. Eriytyisesti hän iloitsee lauluosuuksiensa onnistumisesta.

Ainoa harmillinen asia illassa olivat kuokkavieraina saapuneet suuret mäkärälaumat. Niitä varten kannattaakin ottaa mukaan hyttysmyrkkyä. (ea-h)

Peter Pan ja Kapteeni Koukku ottavat yhteen erinäisiä kertoja näytelmän aikana. Tuhoon tuomittujen kallio on yksi välien selvittelyareena.

Kuhmolaisteatteri selviytyi kunnialla ensi-illasta Innostuva Kätkäläinen ihastuttaa ³⁹

–Ukko on niin pieltävä, että keksii
enempi ku ehtii kieltää.
–Eihän sen kanssa kestä enkelikään.
–Pietu p... kele!

Kätkäläinen (**Tuomo Määttä**) on lupsakanoloinen mies, joka innostuu helposti uusista ideoista. Sitkey-dessä hän voittaa kenet tahansa. Kyläläiset alkavatkin olla jo kyllästyneitä Kätkäläisen toimeliasuuteen ideoidensa toteuttajana.

Tapahtumat alkavat Kätkävaaran pihalla, missä Kätkäläinen on korjaamassa ”itämaiden ihmettään”, Wartburgia, eli warrea. Paikallinen poliisi ”kolehti” Kolehmainen (**Matti Huotari**) saapuu paikalle ja määrää auton katsastettavaksi. Kun se ei läpäise testiä, toisin kuin katsastusmiehen ruuvitaltta warren lokasuojan, jää Kätkäläinen ilman autoa.

Murheellista miestä lohduttamaan saapunut lipevä kauppias lupaa ostaa häneltä lakkoja. Siitäkös Kätkävaaran isäntä innostuu, varsinkin kun laskeskelee tienaavansa miljoonaomaisuuden suon keltaisilla marjoilla. Tapahtumat etenevät tyypillisen kesäteatterin lailla. Kommelluksia riittää, kun Kätkäläinen suojelee naapurin isännältä (**Seppo Piirainen**) kiristämiään lakkamaita.

Mukana ovat myös naapurusten tyttäret ja näisät toisen kanssa hengaileva lentäjä. Osaltaan näytelmälle väriä ovat antamassa rantut kyläläiset, jotka tekevät lentäjän ammatinharjoittamisen vaikeaksi, ja kehon kipeäksi.

Tasokasta teatteria

Näyttelijät suoriutuivat ensi-illasta kunniaakkaasti. Ohjaaja **Veli-Pekka Halmila** oli hionut näytelmän viimeisen päälle valmiiksi, mikä näkyi varmana osaamisena läpi koko kolmekymmenhenkisen ryhmän.

Tuomo Määttän Kätkäläinen piti yleisön otteessaan läpi koko esityksen. Alkupuolella olisi paikoin ollut varaa revitellä enemmänkin, mutta meno kuitenkin kiihtyi loppua kohti.

Pirkko Niskanen edellisen vaimona oli osaamisessaan varmin ja tasaisen taitava.

Ensi-illan kömmähdykset sattuivatkin lähinnä tekniselle puolelle. Musiikki osui yhdessä kohtauksessa vuorosanojen päälle niin, että alkurepliikit menivät katsojilta ohi korvien.

Multikankaalle oli sunnuntai-iltana saapunut katsojia reilut 250 henkeä, kauimmat Kuopiosta asti. He ke-huivat parituntista näytelmää hyväksi, katsomisen arvoiseksi. Luultavasti muut katsojat yhtyvät heidän mielipiteeseensä.

Tuomo Määttän Kätkäläinen piti yleisön otteessaan läpi näytelmän.

Paikallinen poliisi ”kolehti” Kolehmainen (Matti Huotari) määrää Kätkäläisen warren katsastettavaksi.

³⁹1994-Kuhmolainen

Kätkäläinen keräsi lähes 4000 katsojaa – Yleisön pyynnöstä lisää on luvassa

40

Kätkäläinen päättää ostaa mopon ja näyttää Iita Marrielle, miten sillä pärsälletään.

Kätkäläinen on perukan eläjä, kaukana palveluista, viihdykkeenä ratio ja naapurina Hurskaiset ja emäntänä kikapakka Iita-Maria, joka silkasta rakkaudesta meni naimisiin Kätkän kanssa vaikka äiti varoitti.

Kätkäläinen eli yhden kesäisen kauden Multikankaalla kesäteatterissa, mutta lupaa vielä tulla pari kertaa joukkoineen esille.

Tämä toinen tuleminen tapahtuu sunnuntaina elokuun 14. päivänä. Silloin on luvassa kaksi esitystä kesäkauden tapaan.

Nuorisoseuran puheenjohtaja ja pääosan esittäjä Tuomo Määttä sanoo, että esitys järjestetään Kainuun kesäteattereiden kohtaamisen aikaan.

Kesäteattereiden kohtaamisen aikoihin Kuhmoon tulee pari sataa teatteri-ihmistä. Pyyntöjä Kätkäläisen esittämiseen on tullut muun muassa Pohjanmaalta.

Yleisö on ollut näkemäänsä tyytyväinen. Myös ilmat ovat suosineet tämän kesän teattereiden esityksiä. Kätkäläisen kävi katsomassa 3900 ihmistä.

Näyttelijät: Kätkäläinen, Tuomo Määttä, Iita Maria, Pirkko Niskanen, Kaisa Mari Piirainen, Aimo Hurskainen, Seppo Piirainen, Alma Hurskainen, Sirkku Malinen, Leena Anna-Liisa Kailavaara, Kolehti Kolehmainen, Matti Huotari, Kauppias Kalle Malinen, Katariina... Heikkinen, Leh... Heimo Ohtonen, Huotari, 2... hänen Lentii-

ra,... nen Marjan... Juhani Malinen, marjanpoimija... nen, Seppo... Pulkkinen... Jyri Ohtonen... Antti Ohtonen... Virpi Heikkinen... Heikkinen.

⁴⁰1994-07-26-Kuhmolainen?

Kätkäläisen emäntä on täynnä miehensä saama... räjähdysaltis kuin ruutitynnyri. "Varottihan se äeti."

Salaperäinen Simpauttaja saapui Multikankaalle⁴¹

Simpauttaja on kulkumies. Mistä tulossa ja minne menossa – se jää edelleenkin arvoitukseksi.

Jos mies esittelee itsensä Armas Aallontieksi ja takana on muutama pika-avioliitto, lieneekin parempi, että henkilöllisyys ja juuret jäävät hämärän peittoon.

Kuhmolaisteatteri valitsi täksi kesäksi Heikki Turusen käsikirjoitukseen perustuvan kesäteattereiden lempilapsen Simpauttaja.

Valinta on osunut sikäli nappiin, että huolimatta aikojen vaihtelusta, muotiokuista ja trendeistä, ihmisen raadollinen puoli kiinnostaa aina ja sitä hän Simpauttajasta löytyy. Näytelmä on siis tarkoitettu kassamagneetiksi.

Kuhmolaisteatterin Simpauttaja elää pohjois-karjalalaista elämää kiljuntuoksuisine juoppoineen, rikkaineja köyhine asukkaineen, sanomalehti-toimittajineen ja rakkautta janoavine ihmisineen.

Kuhmon Simpauttajan roolimiehitys on kutakuinkin osunut nappiin. Simpauttajana Jukka Jauhiainen on ilmeikäs velmu. Hänen ei kuitenkaan välttämättä tarvitsisi plagioida elokuvaversion Simpauttajaan hyppeilyitä myöten. Multikankaan Simpauttajasta voisi löytyä mielenkiintoinen kuhmolainen särnä.

Kuunon roolissa Seppo Piirainen onnistuu hyvin. Kuhmolaisteatterin Kuuno on vakuuttava omanaan, mies tarpeeksi vilpittömän tosikko.

Leena Ohtonen Lyyli Kaurapeltona keräsi ensi-illassa vahvimmat aplodit. Yleisö oli oikeassa. Jos pikkumökin akka ehtii synnyttämään kahdeksan lasta, hoitaa kantturat siinä sivussa ja katse-

lee juopottelevaa miesväkeä, niin huutamalla siinä oppii puhumaan. Ainoaksi pakotieksi jää muutama hömppäjutu naisten lehdestä ja television Reeti.

Ylitse muiden menee kuitenkin Timo Määttä Imppana. Roolisuorituksessa on tuoreutta ja raikkautta ilman maaneereita ja kommervenkkejä.

Kesäteatterissa pitää käydä

Simpauttajan ensi-iltayleisöä karsitummanpuhuva vettä kaatava taivas.

Katsomossa istuivat Aune ja Arttu Huotari, joiden mielestä elokuvia on tullut katselluksi tarpeeksi ja nyt on teatterin vuoro. He ilmoittautuivat teatterin ystäviksi.

Myös Helli Morko oli samaa mieltä. Hän kertoi aina käyvänsä katsomassa teatteriesitykset.

Sotkamosta olivat lähteneet Kuhmolaisteatteria vanhan käytännön mukaan katsomaan Rauni Hyvönen ja Aino ja Viljo Uhlbäck sekä lahtelainen Helvi Parkkila. Helvi Parkkila kaipasi näyttämölle Kauko Huuskoa ja antoi täydet pisteet Imppaa esittäneelle Timo Määttäälle.

Seurueen veti Kuhmoon Kuhmolaisteatteri ja tietysti Simpauttaja.

Kahvia termospullosta hörppivät iloiset ihmiset sanoivat, että jossainhan sitä täytyy paleltua, niin miksei sitten tulla kesäteatteriin. Heitä kiinnostati nähdä myös EL-teatterin Kun lesket lempivät.

Näyttelijät: Simpauttaja **Jukka Jauhiainen**, Imppa Ryyänen **Timo Määttä**, Hilppa Ryyänen **Kalle Malinen**, Otto Ryyänen **Juhani Malinen**, Kuuno Taivainen **Seppo Piirainen**, Julia Taivainen **Anne Tolvanen**, Jouko Pirtamo **Jari Piirainen**, Pirta-

mon vanha isäntä **Kalevi Väisänen**, Jomppa Kaunismäki **Tuomo Määttä**, Marketta Willman **Tuula Kyllönen**, Hemmo Sismäaho **Ilkka Komulainen**, Lassi Kaurapelto **Ari Tiainen**, Lyyli Kaurapelto **Leena Ohtonen**, Baarityttö **Tiina Tampio**, Ruotatala **Marko Appelgren**.

Ohjaus **Pentti Lampinen**, musiikki ja ääni **Jukka Huovinen**, lavasteet **Kuhmolaisteatteri/Nuorten työpaja**, piirros **Jukka Immonen**.

Simpauttaja seuraavan kerran sunnuntaina. (ls Leena Sirviö)

”Nukkuma-aitta on härnyyksi.” Imppa Timo Määttä ja Simpauttaja Jukka Jauhiainen.

”Hullu mies koko Simpauttaja”. Juulina Anne Toivanen.

⁴¹1995-07-07-Kuhmolainen

Kirjailija Heikki Turunen kävi katsomassa Simpauttajan Kuhmossa ⁴²

Kuhmon Kesäteatterin tämän kesän näytelmän käsikirjoittaja Heikki Turunen kävi katsomassa Simpauttajan.

Heikki Turunen tuli kauden viimeiseen näytökseen ja eli koko ajan tekstin mukana. Nauraa hörötti siinä missä muutkin.

Onhan tämä henkilöistä karsittu versio, mutta tämä pitää tehdä niillä voimavaroilla, mitä sattuu olemaan, tuumasi kirjailija.

Siinä on tuon kirjoittamisen laita niin, että sitä luopi nämä hahmot joko itsestään tai omasta lähipiiristään, kertoi Turunen.

– Tässä näytelmässä on käynyt niin, että Simpauttajassa on minua, samoin Impassa, Joukossa ja Jompassa.

Myös Otto on todellinen henkilö. Tapasin Oton tyyliksen puusta naisia veistävän mielisairaana miehen toimittajana ollessani.

Sitten Heikki Turunen kertoo, että hän oli nuorena rakastunut naapurin tyttöön, ihan kuin Imppa.

– Siis Impalla ja Marketalla on todellisuudesta otetut hahmot. Samoin Juuli, Kuunon emäntä. Me näimme Marketan kanssa, miten lennättimen mies oli Juulin kanssa metsässä. Lennättimen mies on tässä vain puettu Simpauttajaksi, kulkumieheksi.

No, Simpauttajaakin minusta löytyy ihan kotitarpeeksi, samoin Joukoa. Olen maalaistalon poika ja kokenut samoja asioita kuin Jouko, kertoi Heikki Turunen näytelmän henkilöistä.

Jomppa Kaunismäki on näytelmän retalehtija, toimittaja.

– Olin toimittaja kaikkiaan 10 vuotta. Aloitin Lieksa-lehdessä ja lopetin Karjalanmaassa. Edelleenkin kirjoitan kolumneja Karjalaiseen.

Monta käsikirjoitusta, mutta Simpauttaja heti läpi

Toimittajien tapaan Heikki Turunen on kirjoittanut sivutoiniaan runoja, romaaneja, esseitä, pakinoita ja lähettänyt niitä säännöllisin väliajoin kustantajalle.

– Ne tulivat säännöllisesti takaisin. Mutta Simpauttajaan tartuttiin heti. Lopetin toimittajan hommat siihen, kun jatkuvasti pyydettiin, milloin minnekin.

– Meitä tavallisia ihmisiä on liian vähän kulttuurin piirissä. Se on niin hienoa se kulttuurin tekeminen nykyään, ettei sitä pöljä ymmärrä. Ei taida tällaisia tolopukoita olla enää ketään muita jäljellä, kun Eino Säisäkin kuoli, pohtii Heikki Turunen ja haroo pitkää tukkaansa.

Tämän kesän Turunen sanoo viettäneensä enimmäkseen lomaillessa. Viime syksynä ilmestyi kirja, syksyllä on taas tulossa uutta julkaistavaa.

– Minä en osaa olla jouten. Minä meen joko halkomehtään tai juopotteleen, vaan jouten en osaa olla. Tulen hulluksi, jos ei ole mitään tekemistä.

Kuhmolaisteatterin esitystä hän piti hyvänä ja hauskana. Tosin hän hieman suri sitä, että monta mehevää roolihenkilöä on pitänyt jättää pois.

Tämä taitaa olla viides kerta, kun

käyn katsomassa Simpauttajan kesäteatterissa, vaikka se pyörii lähes joka kesä jossain.

– Sanovat tätä vaikeaksi esitettäväksi kesäteatterissa. (Is Leena Sirviö)

Heikki Turunen eli näytelmässä mukana koko olemuksellaan.

Heikki Turunen heitti Simpauttajan esittäneen Jukka Jauhaisen.

⁴²1995-08-01-Kuhmolainen

Aitoa kuhmolaista puskateatteria ⁴³

Kesäteatteria. Kuhmolaisteatteri Multikankaalla: Mies, joka ei osannut sanoa ei. Käsikirjoitus: Jussi Kylätasku ja Matti Kuikkaniemi. Ohjaus Kari K. Kajaus. Lavastus: Hannu Sääski. Musiikki: tuliluut. Puvut: Leena Ohtonen. Äänentoisto Antti Ohtonen, Henkilöt: Sonja Immonen, Jukka Jauhainen, Markku Kempainen, Heta Ohtonen, Jonna Piirainen, Tuomo Piirainen, Heikki Pitäjämäki, Sanna Pulkkinen, Eero Pääkkönen, Eero Rytönen, Eija Sirviö.

Jos viina, sauna ja seksi ei kesäteatterissa tepsä, niin johan on kumma. Tämän kuhmolaiset tietävät tasan tarkkaan. Kuhmossa on aina osattu viihdyttää kesäteatteriyleisöä puskateatterin keinoin ja yleensä onnistuttu.

Näytelmänä Mies, joka ei osannut sanoa ei on yhtä aurinkoisen hymyilevä kuin **Risto Jarvan** elokuva. Eipä ihme, sillä **Jussi Kylätasku** kuului elokuvan käsikirjoittajiin.

Elokuvasta poiketen Vallilan puukaupungin osassa avioliittoneuvojaksi

ryhtyvä Aimo-pappi saa näytelmässä työkomennuksen Soramäen kylään jonnekin Suomeen. Aimo kohtaa kuitenkin samat kimmellukset kuin elokuvassa. Hän saa taas kerran Millansa ja tällä kertaa myös soramäkeläisten lemmentasiat kohdalleen.

Vieraileva ohjaaja **Kari K. Kajaus** toteaa ohjaajansanaan: ”Mitäpä se hyvejää... tämäkin aikaansaannos saattaa monien mielestä olla täyttävä potaskaa.” Ja hän jatkaa, että jos ei ammattitaitoa olekaan riittävästi, niin intoa sitäkin enemmän.

Mukavan ivallisesti heitetty. On totta, että Kajaus on maakunnan yhdeksän kesäteatterin ainoa ns. harrastajaohjaaja, kun muut ohjaajat puolestaan tienaaavatsa leipänsä ammattiteattereissa.

Harrastajan ja ammattilaisen ero on joka tapauksessa useasti hiuskarvan varassa. Tuo hius ja vara ei suinkaan ole taito vaan palkka. Ammattilainen tienaa kuukausipalkkaa, harrastaja ei, sillä vielä tänään monet maaseututeat-

terit joutuvat kiinnittämään henkilökuntaansa taitavia harrastajanäyttelijöitä. Peruskoulutuksen saaneet näyttelijät kun eivät maaseudulle lähde.

Kainuulaiseen tapaan Kajaus vähättelee työtään. Ei tarvitse. Ohjaus on hartaasti tehty sillä näyttelijäkunnalla, joka ohjaajalla on käytössään. Vierileva ohjaaja joutuu aina sen tosiasian eteen, että näytelmä on toteutettava niillä näyttelijöillä, jotka kulloisellakin teatterilla on tarjottavanaan.

Mies, joka ei osannut sanoa ei -näytelmän humoristista uskottavuutta hiertää kuitenkin roolijaon iällinen epätasaisuus. Vaan eipä haittaa, sillä esitys on kuitenkin loppuun asti harjoiteltu. Parasta esityksessä on se, että ohjaaja on saanut näyttelijänsä tyypittelemään roolinsa riemumielellä keskellä **Hannu Sääsken** naivistista lavastusta.

Mies, joka ei osannut sanoa ei -näytelmä on kuhmolaisittain mitoitettu valinta ja toteutus. Niin, että kyllä se hyvejää, minkä hyvejää.

Pauli Haataja

⁴³ 1999-07-06-Kaleva

Irrottelu. Eija Sirviö (Maija), Markku Kemppainen (Arto), Jukka Jauhiainen (Vossikka) ja Tuomo Piirainen (Kake) irrottelevat kera viinan suomalaisklassisessa kesäteatterikohtauksessa.

Mies, joka ei osaa sanoa ei, osaa puhutella⁴⁴

Kuhmolaisteatteria voi onnitella ajankohtaisesta näytelmän valinnasta. Mies, joka ei osannut sanoa ei kertoo pieneen kyläyhteisöön palaavasta papista, joka yrittää avioliittoneuvojan roolissa saada kyläläisten nais-, mies-, alkoholi- ja murhausmenetelmäongelmat ratkaistua.

Pastori ei osaa sanoa ei, jolloin kaikki ongelmat menevät entistäkin tiukempaan umpisolmuun kääntyen kuitenkin onnelliseksi lopuksi, kuten kesäteatterinäytelmässä pitääkin.

Vai pitääkö? Pyllistelystä ja pie-run äänistä huolimatta tätä näytelmää voi pohtia toisellakin tasolla. Soramäen väen toilailuja seurattessani ryhdyin pohtimaan, miksi se tuntuu niin tutulta. Löysin nopeasti työ- ja vapaaajan yhteisöstäni monia miehiä ja naisia, jotka eivät tosiaankaan osaa sanoa ei. Ja joka kohdistuu enemmän tai myöhemmin sekä enemmän tai vähemmän heidän kohtalokseen.

Jotenkin tuntuu, että tälle ajalle on ominaista, että ei-sanana unohtaneista puristetaan kaikki mehut. Eikä anneta sitä kiitosta, jota he kaipaavat vaan syljetään päälle.

Kuhmolaisteatterin näytelmän yli-

voimaisesti parhaasta suorituksesta vastaa hevonen Jukka Jauhiainen, joka pitää näytelmän hyvin koossa.

Puvustaja Leena Ohtonen on onnistunut Jauhiaisen rooliasussa. Hevosen tiukassa trikoossa Jauhiaisen fyysinen olemus tulee esiin parhaimmillaan. Jauhiainen on leppoisa hevonen myös näyttelemisensä avulla. Pitäisikö meidän ihmisten ottaa hevosesta mallia ja hirtua pahimmille tiukkapipoille ja itsellemme, vaikka pääsisimme Charme Asserdalin kanssa samaan karsinaan ja huomaamme olevamme ruunia.

Muut näyttelevät kuin yhdellä vaihteella. Huutako ”aktivisti joka lähtöön” aina kuin sumusireeni? Millaista on nuorten rakkauselämä, jos rokkitähtien perässä juoksevan nuoren vihaisen naisen ainoa ilmaisuääni on lähellä kirkumista?

En pitänyt lainkaan kainostelevaa luuserimeininkiä, johon katsoja törmää tullessaan katsomaan kesäteatteriesitystä. Ohjaaja ikään kuin pyytää katsojalta etukäteen anteeksi huonoa esitystä ja olemassaoloon kirjoittamalla käsiohjelmaan, että ”mitäpä se hyvejää tehdä itsensä naurunalaiseksi, jopa sääliittäväksi” ja että ”jos ei ammattitaitoa

olekaan riittävästi, niin intoa löytyy siitäkin enemmän”.

Jos tämä on huumoria, se on sitä niin monella kierteellä, että menee reilusti yli ymmärrykseni. Jos ei, niin HALLO! Näin huonoa itsetuntoa ei saa olla edes kuhmolaisella.

Ja toisaalta. Jos ohjaajan oletta-
mus näytelmän huonoudesta pitäisikin paikkansa, onko huono aina vähemmän nautittavaa kuin hyvä? Onhan M.A. Numminen myynyt kultalevyjä ja Ed Woodin elokuvat ovat saaneet kulttise-
man filmidiggarien keskuudessa.

Hannu Suojanen

Kuhmolaisteatterin kesäteatteriesitys 1999: Mies, joka ei osannut sanoa ei.

Käsikirjoitus Jussi Kylätasku ja Matti Kuikkaniemi. Ohjaus Kari Kaja-
jus. Näyttelijät: Sonja Immonen, Jukka Jauhiainen, Markku Kemppainen, Heta Ohtonen, Jonna Piirainen, Tuomo Piirainen, Heikki Pitäjämäki, Sanna Pulkkinen, Eero Pääkkönen, Eero Rytönen, Eija Sirviö. Musiikki Tuuli-
luut, lavastus Hannu Sääsä, äänentoisto Joonas Törmälä, puvut Leena Ohtonen, tunnuspiirros Heikki Pitäjämäki.

⁴⁴1999-Kuhmolainen

Myös pastori (Markku Kemppainen) pääsee hevosen (Jukka Jauhiainen) kyytiin Kuhmolaisteatterin kesäteatteriesityksessä Mies, joka ei osannut sanoa ei. Taustalla kauppiaspariskunta Anna (Sonja Immonen) ja Kake (Tuomo Piirainen).

Huumorin sänkipelto ⁴⁵

Kesäteatteria. Kuhmon Nuorisoseura ry. Multikankaan kesäteatteri. Mooseksen penninpyöritys, ensi-ilta 27.6.2002. Käsikirjoitus Raimo Suurosen, ohjaus Jukka Jauhiainen, rooleissa: Tuomo Piirainen, Kristiina Häkli, Antti Heikkinen, Eeva Jauhiainen, Juri Iljin, Ari Sumen, Seppo Piirainen, Jyri Ohtonen, Sirkka Kinnunen, Eija Huotari, Jonna Piirainen, Pekka Rautiainen.

Kainuun kesäteatteriralli on pyörähtänyt käyntiin. Ensimmäisenä läh-
tölinjan ylittivät kuhmolaiset.

Muut Kainuun kahdeksan kesäteatteripaikkakuntaa lähtevät matkaan suorastaan minuutin välein. Parhaimmillaan ensi-iltoja on peräti kaksi samana päivänä!

Kuhmon Nuorisoseuran Multikankaan kesäteatterilaiset ovat olleet armottomia puskateatterin viljelijöitä. Heidän esityksissään olen nauranut vilpittömästi monet kesät. Niin oletin käyvän nytkin. En nauranut.

Raimo Suurosen kirjoittama maalaiskomedia Mooseksen penninpyöritys on aito suomalainen kesäteat-

terinäytelmä: on vanha pienviljelijäpariskunta, on nuoria rakastavaisia, on ahne pankinjohtaja, on helsinkiläinen pöljä.

Tietysti juodaan viinaa, saunotaan, puhutaan rakkaudesta ja varsinkin siitä, mistä on puute eli alapään huumori kukkii. Juonta on vain nimeksi, mutta hauskoja tilanteita riittää.

Kun näytelmä vielä päättyy ”loppu hyvin kaikki hyvin” -tyyliin kuten suomalaisen commedia dell’arte -näytelmän pitääkin, niin kaikki edellytykset ovat olemassa huvattomalle kesänäytelmälle. Mutta kuhmolaiset eivät ole onnistuneet.

Missä vika? Ehkä siinä, että roolijako ei pelannut. Ei kerta kaikkiaan löytynyt kuhmolaisista rooleihin tarvittavia näyttelijöitä. Roolit oli miehitetty iältään ja fyysisiltä ominaisuuksiltaan epäsopivilla näyttelijöillä. Kun vielä ohjaaja ei ollut tätä huomioinut vaikkapa vain pyyhkimällä tekstiä, niin minkäs teet, tyypit jäivät muun muassa pääparin kohdalla syntymättä.

Jukka Jauhiainen on ohjannut

jo monta mehevää esitystä. Nyt henkilöohjaus ontui pahasti. Näyttelijät pääasiallisesti seistä tököttivät naamat katsomoon päin ja latelivat tekstiä. Sanauskautukset tarjottiin niin ennakoiden, että katsoja arvasi jo etukäteen, mitä näyttelijä missäkin kohdin tekee tai kuinka elehtii.

Eikä yleisohjaukseen tilannetta parantanut. Välillä näyttelijät juosta kirmasivat jonnekin ja tulivat jostakin takaisin näyttämölle. Sisääntulot ja poistumiset tapahtuivat näyttämötilanteiden rakentamisen kannalta epäjohtomukaisesti.

Koomiset tilanteet jäivät synty-mättä.

Harmi, Mooseksen penninpyöritys ei vaan pyörinyt. Päinvastoin se klonkkui jatkuvasti, kuin olisi neliskulmaista pyörää yrittänyt kepillä tökkiä. Mutta osalla katsojia kuulosti kuitenkin naurun pärskähdyksistä päätellen olevan hauskaa. Niin että mikäpä siinä, joku nauraa jollekin, joku toinen jollekin muulle. Sellaista on huumorin viljely.

Pauli Haataja

⁴⁵2002-mikä-lehti?

Loppu hyvin. Kaikki löytävät toisensa Mooseksen penninpyörytyksessä.

Kuhmon historia ⁴⁶

Näytelmätoiminta sekä elokuva- ja valokuvataide

Näytelmien esittäminen harrastajapohjalta, mukana pavelava innostus, oli 1900-luvun alussa virinnee yhdistystoiminnan tunnusmerkkejä. Näytelmät kytkeytyivät Kuhmossa erityisesti nuorisoseurojen, työväenyhdistysten ja suojeluskunnan iltamatoimintaan. Harrastus hiipui sotien jälkeen muun muassa urheilutoiminnan vilkastumisen vuoksi. Siksi paikkakunnalla polkaistiin pystyyn Kuhmon Näytelmäyhdistys, joka rekisteröitiin virallisesti vuonna 1954 Kauko Soirilän johtamana.

21

Kuhmon harrastajanäytäntöjen kannalta vuosi 1965 tuli virstanpylvääksi kahdella tapaa. Ensinnäkin tuolloin valmistui Tönöläharjun tuntumaan Sotainvalidien Veljesliiton Kuhmon osaston omistukseen huvikeskus, joka nimettiin Kuhmon Keloksi. Sen taakse tulivat katsomotilat ulkonäytelmien esittämiseksi. Samana vuonna yhdistettiin entisen Näytelmäyhdistyksen ja 1960-luvun alussa uudelleen henkiin herätetyn Kuhmon Nuorisoseuran näyttelijävoimat. Syntyi Kuhmon kesäteatteri, jota johti aluksi nuorisoseuran esimies Aarne Sopanen. Ensimmäiseksi näytelmäksi valittiin ”Kun ruusut kukkivat”. Päätyminen Aleksis Kiven ”Seitsemään veljekseen” seuraavana kesänä tuli menestykseksi, sillä sitä kävi katsomassa yli 2000 henkeä. Kuhmolaisiin purrutusta näytelmää alettiin esittää siinä eteenpäin useana kesänä. Noihin aikoihin keskusteltiin kulttuuri-käsitteestä. Tehtiin pesäeroa ns. korkeakulttuuri-käsitteeseen, alettiin puhua esimerkiksi metsätömiesten, ”jätkien”, kulttuurista yhtä kelvollisena tuotoksena ja toimintana kuin perinteinen kulttuurikäsitys. Jotkut vielä kuitenkin pohtivat lehtien palstoilla kuhmolaisien näytelmätoiminnasta: viihdettä vai kulttuuria?

22

Seuraava merkittävä askel otettiin, kun opettaja Unto Heikuraa pyydettiin kirjoittamaan näytelmä kesäteatterille. ”Härkähäät”, puhdasverinen komedia, valmistui kesäksi 1969. Siitä alkoi kesäteatterin ja Heikuran tiivis yhteistyö, joka tuli ratkaisevaksi näytelmätoimintojen tulevaisuudessa. Jatkoa seurasi: Kettuvaari (ensiesitys vuonna 1972), Vartiointu kylä (1974), Kylän viimeinen nainen (1977). Kuhmolaisen talkoohenkinen näyttelemine sai tunnustusta, sillä Kettuvaari ja sitä ennen esitetty ”Rykmentin murheenkryyni” ja ”Havukka-ahon ajattelija” taltiointiin televisiota varten. Kettuvaarin näki televisiosta yli 400 000 katsojaa ja esityksen paikan päällä vuosien 1972 ja 1973 kesinä yhteensä 12 000 henkeä. Koululaitoksen talonmiehenä elantonsa saanut Jussi Koivusilta, yhteisten asioiden ajaja ja näyttelijä henkeen ja vereen, ohjasi vuonna 1974 Vartioidun kylän, joka levisi myös elokuvaversiona. Heikuran teksti käsitteli ajan oloissa vaiettua ja kipeää aikaa, partisaanien veritöitä Kuhmon maaperällä. Näytelmä herätti ristiriitaisia tunteita, mutta sitä kehuttiin rehelliseksi ja puhuttelevaksi. Unto Heikura

23

”Sohaisin kaksi vuosikymmentä etuajassa arkaa aihetta. Jouduin äitini perässä juoksentelemaan ja kokemaan partiisaaniajan pelot. Kun kuului ammusta, juostiin piilopaikkoihin. Päivisin oltiin heinäpellolla, yöksi mentiin tiettyyn taloon. Vartiomiehiä kulki ympäriinsä. Saattoi yölläkin kuulua ammusta. Lapselle vastattiin: ’Ne ampu taas vesilintuja.’ Hirvivaaran henkensä säilyttänyt vanha emäntä kuljettiin siihen samaan Kuumun Juusolan pirttiin, jossa minäkin äitini kanssa olin. Hän kertoili kokemuksiaan. Kyllä lapsen mieleen jäi lähtemättömät kauhukuvat.” Kun kesäteatteri saavutti odottamattoman suuren menestyksen, vuoden 1979 kesäksi valmistuivat uudet näytäntötilat Multikan-kaalle kuuden kilometrin päähän keskustasta. Katsomoon mahtui istumaan nyt noin 450 henkeä. Kun samaan aikaan koko nuorisoseuratoiminta haluttiin keskittää näytelmätoiminnaksi, Kesäteatterin sijasta alettiin puhua ”Kuhmolais-teatterista”. Mainittava vielä on, että viisi vuotta myöhemmin oli saatu käyntiin erityinen Lapsiteatteri, jota veti Taimi Haikonen.

Katsomotiloja laajennettiin myöhemmin vielä 250 istumapaikalla ja 1980-luvun alkupuolella näytäntöjä seurasi kesäisin 3000-4500 henkeä. Siinä missä Jussi Koivusilta muistettiin 1960- ja 1970-luvun repliikeistään, metsähallituksen metsuri Kauko Huusko tuli 1970-luvun lopulle tultaessa toiseksi tunnetuksi näyttelijäksi. Huuskon (syntynyt 1933) suuri ”savotta” harrastajanäyttelijänä oli alkanut poikasena vuonna 1945 Seitsemän veljeksien joulunvieton Tuomaana. Näytäntöpaikkana oli Ahovaaran talo ja yleisönä noin 60 uteliasta.

24

Ei ole siis ihme, että Kuhmosta kumpusi myöhempien aikojen ”julkkisnäyttelijöitä”, päällimmäisinä uhoajan maineen saanut Jussi Parviainen, kansannaisen rooleissa viihtynyt Ulla Tapaninen ja Pääkkösen veljekset Antti ja Seppo. [Seppo on Jasper Pääkkösen isä, Antti on setä.]

Kesäteatteritoiminta jatkui Multikan-kaalla. Kuhmolaisen kunniakkaan näytelmäperinteen vaalijaksi tuli 1990-luvun lopulla Kotiseutuyhdistys ja sen Kotiseututeatteri. Se valmisti vuosittain taitteeseen tultaessa kolme näytelmää, jotka pohjautuivat opettaja Seppo Kämäräisen teksteihin. Kirkkokapinaan perustunutta ”Esivaltaa vastaan” -näytelmää seurasi evakkoaiheinen ”Nyyttikansaa”, jota esitettiin Leena Nuortilan ohjaamana vuoden 1999 marraskuusta seuraavaan maaliskuuhun kuusi vuosikymmentä aiemmin käydyin talvisodan muistoksi. Kolam näytelmä oli ”Hiilloksen hehku”.

Kuhmosta on kummunnut myös elokuvaa. Kun maassamme kokeiltiin 1970-luvulla ns. läänintaiteilijajärjestelmää, Kuhmoon saatiin vuosikymmenen puolivälissä läänintaiteilijaksi Timo Linnasalo. Linnasalo, kuhmolaisien myöhemmin saamista yhteensä neljästä läänintaiteilijasta ensimmäinen

⁴⁶ Kuhmon historia, s. 553

mäinen, oli erikoistunut elokuvaukseen. Hän teki Nivan kylältä lyhytelokuvan ”Kylä”, joka sai valtakunnallisen tunnustuspalkinnon. Linnasalon toinen kuhmolaistyö oli kesäteatterin Vartioidun kylän taltioiminen vuonna 1978 kokoillan elokuvaksi.

Valokuvauksellekin löytyvät Kuhmosta yllättävän vahvat perinteet. Paikkakunnalla vuonna 1862 virkamiessukuun syntynyt Karl Ståhlberg opiskeli maanmittausinsinööriksi, mutta innostui valokuvauksesta, erityisesti maisemien tallentamisesta. Hän perusti vuonna 1889 Helsinkiin ateljeen, josta tuli alallaan maan johtavin. Ateljee laajeni sittemmin Ståhlbergin johtamaksi Atelier Apollo -nimiseksi yhtiöksi, joka valmisti ensimmäisen kotimaisen elokuvan ”Salaviinanpolttajat”. Ståhlberg kirjoitti myös ensimmäisen suomalaisen valokuvausalan oppikirjan ja oli päätoimittajana ensimmäisessä valokuvauksen aikakauslehdessä.

25

Kuhmon ensimmäinen ammattivalokuvaaja maailmansotien välillä oli Tuomas Pääkkönen. Häntä seurasi vuodesta 1937 Eelis Hyttinen, joka perusti myös alan liikkeen. Hyttisen jalanjälkiä jatkoi Urho Komulainen. Harrastelijoita oli lukuisa joukko, ainakin August Karppinen, Onni Piirainen, Arvi Väisänen, Matti Pulkkinen ja August Pääkkönen.

26

Talvisodan Kuhmoa kuvasi V.O. Kanninen. Muun muassa hänen ja Auvo Sauramäen kuvia on taltioitu Kuhmon museoon. Sauramäen kokoelma on laajuudessaan huomattava, toistakymmentätuhatta kuvaa Kuhmon elämästä ja sen muutoksista puolen vuosisadan ajalta. Sauramäestä on myös painettuja kuvateoksia. Jorma Komulaisesta tuli valtakun-

nallisesti kuulu lehtikuvaaja ja suomalaisen kuvajournalismin tutkija. Jo hänen ensimmäinen yhdessä Veikko Huovisen kanssa tekemänsä kuvajulkaisu sai valtionpalkinnon. Kuhmolaisuutta osuvasti valottanut teos oli Erkki Vannisen kanssa koottu ”Kuhmo – rajapitäjä Kainuussa”, joka ilmestyi vuonna 1979.

27

Komulaisen ohella on huomattava luontokuvaaja Antti Leinonen. Hän oli erikoistunut petojen, peuran ja lintujen seuraamiseen. Keskeistä tuotantoa: Peurasalolla (1989), Suomen karhu (1991), Ahma (1992), Erämaan lintuja (1985), Eläinkuvaajan matkassa (1995). Leinonen oli vuosituhansien vaihteessa paljon esillä, ja hänen otoksiaan on valittu jopa vuoden luontokuviksi.

Kari Kemppainen on videoiva luontodokumenttien tekijä. Hänen teoksensa ovat levinneet ympäri maailmaa. Muun muassa elokuvaa Karhun valtakunta on esitetty yli 20 maan televisioissa.

Opettaja, kirjailija Unto Heikura (s. 1939) näytelmäteksin kimpussa. – Kuvannut Auvo Sauramäki, Kuhmon museo.

Jussi Koivusilta ja Liisa Merentie vauhdissa Pentti Hiedan 1960-luvun alussa ohjaamassa näytelmässä ”Ruma Elsa”. Sitä esitettiin Työväentalolla. – Liisa Merentien kuvakokoelma, Kuhmon museo.

”Härkähäät” oli Unto Heikuran Kuhmon kesäteatterille kirjoittama ensimmäinen näytelmä vuodelta 1969. Kohtaus kaivonkannella. Seisomassa Pirkko Piirainen, istumassa vasemmalla Antero Kokkonen, oikealla Kauko Huusko. – Kuvannut Auvo Sauramäki, Kuhmon museo.

Kuhmon Nuorisoseura ry

46.1 Historiaa

Kuhmoon perustettiin nuorisoseura jo ehkä noin 1920-luvulla. Mutta toiminta lopahti ehkä sotien takia. Silloin oli suunnitelmissa talohanke yhdessä silloisen Vapaapalokunnan kanssa. Erimielisyyksien takia Nuorisoseura kuitenkin luopui hankkeesta. Vapaapalokunta oli rakentanut talon Kuhmon keskustaan, nykyisen Koulukadun ja Kainuuntien risteykseen. Sotien jälkeen kyseessä oleva talo toimi Rukoushuoneena kirkon vaurioiduttua talvisodan aikana.

Nykyisin toiminnassa oleva Nuorisoseura perustettiin vuonna 1961. Perustava kokous pidettiin 20.3.1961 ja merkittiin yhdistysrekisteriin 25.4.1961 numerolla 81.532. Puuhamiehinä olivat osaltaan ehkä niin sanotut ”linja-auton tuomat” henkilöt. (Kuhmon perukoissa toimi jo siihen aikaan Nuorisoseurat muun muassa Ahovaaran, Katerman ja Paloniemen Nuorisoseurat.) Kainuun Nuorisoseurojen Keskuseuran esimiehenä toimi silloin Onni Heikkinen (syntyisin Sotkamosta). Hän oli siihen aikaan töissä Kuhmossa ja ehkäpä hänelläkin oli osuutta Nuorisoseuran perustamisessa.

Ensimmäiseksi esimieheksi eli puheenjohtajaksi valittiin Martti Sipponen ja johtokuntaan tulivat muun muassa metsänhoitaja Eeti Huusko ja kunnanjohtaja Tauno Rautiainen.

Alkuaikoina oli toiminnassa erilaisia opintokerhoja, kuten tanhu-, liikenne- ja kultaisenkäytöksen kerho.

Vuonna 1962 osallistuttiin Kainuun Nuorisoseurojen ja Keskuseuran järjestämiin Suvijuhliin Suomussalmella. Mukana oli linja-autollinen nuorisoseuralaisia, oli muun muassa tanhuryhmä, jossa oli kahdeksan paria, sekä lentopallojoukkue. Tanhuryhmästä osa kävi esiintymässä Porissa Nuorisoseurojen liiton tapahtumassa samana kesänä.

[Suomussalmelta uutinen 1962?] [Porista uutinen 1962?]

46.2 Näytelmät

Näytelmätoiminta alkoi siitä, että samaiset suvijuhlat järjestettiin vuonna 1963 Kuhmossa. Juhlien ohjelmaksi alettiin puuhaamaan kesäteatterinäytelmää. Talvella järjestettiin näytelmäkurssi ja kurssin ohjaajana oli Suomen Nuorison Liitosta ohjaaja Nestori Huhtanen. Ehkäpä hänen ehdotuksestaan valittiin kesäteatterinäytelmäksi Rykmentin murheenkryyni, joka myös esitettiin suvijuhlissa. Huhtanen myös ohjasi näytelmän. Mukana näytelmässä oli myös useita Ahovaaran Nuorisoseuralaisia sekä 1940-1950-luvun vaiheessa toimineen Kuhmon näytelmäkerhon jäseniä. Katsojia oli ensiesityksessä liki 2000 henkeä. Esitys tapahtui niin sanotussa Uiton rannassa. Tämä näytelmä esitettiin myös televisiossa keväällä 1964.

[Televisiotallenne vuodelta 1964?]

Ehkäpä suosioista johtuen näytelmätoiminta jatkui seuraavanakin kesänä ja ohjelmassa oli näytelmä Tukkijoella.

Tämä näytelmä esitettiin Kuhmossa järjestettyjen Tukkilaiskisojen ohessa ja sai taas yleisön suuren suosion. Ehkä suuret katsojaluvut selittyivät sillä, että Kainuussa ei siihen aikaan ollut muita kesäteattereita. Vuonna 1965 rakennettiin Tönölään Kelon tanssilavan viereen kesäteatteri. Ensimmäisenä näytelmänä esitettiin Maiju Lassilan ”Kun ruusut kukkivat”. Katsojia oli vähemmän, mutta esityksiä enemmän. Tähän aikaan oli päätetty esitysajat jo ennakoon, kelloaikoineen. Ja katsojiakin alkoi käydä myös Kuhmon ulkopuoleltakin. Nuorisoseuran vetäjänä toimi silloinen seuran puheenjohtaja Arne Sopanen. Hän oli kulkeutunut Kuopion likeltä Kuhmoon apulaispankinjohtajaksi.

Vuonna 1966 oli ohjelmassa Aleksis Kiven ”Seitsemän veljestä” hevosineen, koirineen ja muistaakseni oli kukkonin mukana. Esityksiä oli kuusi tai seitsemän. Mainittakoon, että Kuhmossa aloitti toimintansa Kansalaisopisto vuonna 1965. Ehkä siitä syystä Kuhmon Nuorisoseurassa opintokerhotoiminta lopahti ja toiminta painottui kesäteatteritoimintaan. Vuosi 1967 jäi ilman kesäteatteriesityksiä, mutta jatkui seuraavana vuonna Seitsemällä veljeksellä eli vuonna 1968.

Opettaja Unto Heikuraa oli pyydetty kirjoittamaan kuhmolaisaiheista näytelmää ja hän kirjoitti näytelmän ”Härkähäät”. Sitä esitettiin kesinä 1969, 1970 ja 1971. Näytelmällä oli todellisuus pohjaa sen verran, että jollakin Kuhmon syrjäkylällä eli perukassa oli ruvettu puuhaamaan sonniosuuskuntaa. Varojen keräämiseksi sonnien ostoon oli järjestetty muun muassa iltamat ja tietysti joku tai jotkut olivat keittäneet pontikkaa. Sitä tietysti ei nautittu ja ehkäpä myytykin ko. tilaisuudessa. Joku oli tilaisuuden aikana ampunut hirvikiväärillä ehkäpä säilytellykseen tai muuten huvikseen tuottamatta kuitenkaan vahinkoa. Tietysti tästä kävi niin sanotusti ”KÄRY” kärejineen ja muine seurauksineen.

Muistaakseni vuonna 1962 Vartiuksessa pidetyissä kotiseutujuhliissa esitettiin näytelmä ”Vienankarjalaiset häät” eli kuvaelma vienankarjalaisista häistä. Nämä häät on Heikura myös sisällyttänyt Härkähäihinsä. Tätä näytelmää kävi kolmen kesän aikana katsomassa noin 12 000 henkeä.

[1962 Vartiuksen kotiseutujuhlat, onko olemassa lehtijuttu?]

Yksi esitys pidettiin Sotkamossa tilausnäytäntönä (tilaajana Kesko). Ohjaajina toimivat Arne Sopanen ja Jussi Koivusilta. Tästä alkoi todellinen Kuhmolaisteatterikausi. Olivathan kirjoittaja, ohjaajat ja näyttelijät kuhmolaisia.

Mainittakoon tässä, että niin sanotut ”sivistyneet” vähätelivät, että NÄMÄ OVAT VAIN HARRASTAJIA. Tätä näytelmää oli tekemässä yli 30 henkeä.

Vuonna 1972 ruvettiin kesäteatteriesityksiä markkinoidaan Kainuulaisteatterin nimellä. Silloin esitettiin Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä Kettuvaari. Tämäkin näytelmä oli yleisön suosiossa, niin että yhdessä esityksessä oli katsojia ennätysmäärä eli 1456. Kettuvaaria esitettiin myös

⁴⁷ Kirjoittanut Kauko Huusko

kesällä 1973. TV1 taltioi tämän näytelmän yhdestä esityksestä ja lähetti sen ulos heinäkuulla 1973.

Kerran oli Kettuvaaria katsomassa silloinen Kajaanin Kaupunginteatterin johtaja Kari Selinheimo. Hän oli sanonut, että ”Tämä ei ole enää näytelmää vaan kansanjuhlaa”.

Tämäkin näytelmä perustui todellisuuteen sikäli, että 1950-luvulla vaikutti eräällä kylällä lahko- eli maallikkosaarnaaja Poutiainen. Hän saarnasi maailmanlopun tulemisesta ja että hänellä on yhteys taivaaseen ja hän oli muun muassa soittanut kahvimyllyllä Jumalalle. Vaikutuksena oli ollut, että ihmiset olivat tunnustaneet virkakunnalle aikaisemmin tekemiään pikku rikkeitä. Jotkut olivat jopa myyneet maitaankin niin sanotun maailmanlopun edellä. Kyseisellä kylällä on nykyisinkin paljon uskonnollista väkeä, on jopa oma seurakuntatalo.

Kesällä 1973 otettiin käyttöön markkinoinnissa KUHMOILAISTEATTERI-nimi.

Vuosina 1974 ja 1975 esitettiin Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä Vartioitu kylä. Tätä näytelmää kävi kesällä 1974 katsomassa 7162 henkeä. Esityskertoja oli 10 eli yli 700 henkeä esityskertaa kohti. Tässä näytelmässä on aiheita niin sanotusta ”Vaietusta sodasta”. Elikkää erästä kylää vartioivien sotilaiden ja kyläläisten elämisestä ja olemisesta. Vuonna 1944 partisaanit hyökkäsivät Kuhmossa Hirvivaaran taloon ja tappoivat 20 siviiliä, lapsia ja aikuisia. Kun tätä näytelmää harjoiteltiin, niin joku kysyi minulta, että ”mitenkä te uskallatte ottaa sellaisen näytelmän” viitaten silloiseen isoon naapuriin. Näytelmän ohjaaja Jussi Koivusilta oli ottanut yhteyttä silloiseen Kuhmon piirin nimismieheen Vilho Kauppilaan ja hän oli sanonut, että voi sen esittää. Tätäkin näytelmää kävi katsomassa yhteensä noin 12000 henkeä. Näytelmässä oli rekvisiittana muun muassa toimivia aseita, kaksi pikakivääriä, kaksi konepistoolia, viisi kivääriä ja kaksi pistoolia. Aseet olivat lainassa armeijalta, ja niillä ammuttiin paukkupatruunoita. Patruunat ja sotilaspuvut saatiin ostettua armeijalta.

Tästä näytelmästä kirjoitti elokuvakäsikirjoituksen Ilpo Tuomarila vuonna 1978. Reppufilmi Timo Linnasalon ohjaamana teki samana vuonna elokuvan nimellä Vartioitu kylä 1944. Elokuvassa esiintyy ammattilaisten lisäksi paljon Kuhmolaisteatterin harrastajanäyttelijöitä.

Vuonna 1976 esitettiin näytelmä ”Peräkylän Profeetta”, joka tunnetaan elokuvana ”Isäntä soittaa haitaria”.

Sitten taas vuosina 1977 ja 1978 oli vuorossa Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä ”Kylän viimeinen nainen”. Autioituvan kylän ongelmien, kuten naisten vähyyden ja kilpakosijoiden runsauden mukanaan tuomat muut ongelmat. Katsojia oli noin 10000.

Syksyllä 1977 alettiin puuhaamaan Kelon kesäteatteriin huoltorakennusta, tarpeiston säilytystiloiksi sekä lukuharjoituspaikaksi. Tarkoitusta varten ostettiin Metsähallitukselta kämppäarakennus. ”Kämpä purettiin ja siirrettiin talkoilla teatteripaikalle. Kuhmon kunnalta anottiin avustusta rakennuksen pystyttämiseen. Rakennuslupa oli saatu sekä vuokranantaja oli antanut luvan rakentaa. Niinpä rakentamaan ryhdyttiin, rakennuksen pohja oli jo valmiina. Mutta, mutta. Maastossa vissiin asiat näyttävät toiselta kuin paperilla. Paikka sijaisi vuokramaalla. Sotainvalidien Kuhmon osasto oli vuokrannut alueen yksityiseltä maanomistajalta ja Nuor-

risoseura oli päävuokraajan alivuokralaisena. Niinpä sitten kävi niin, että Sotainvalidien silloinen johto kielsi rakentamisen, koska rakennus tulee liian lähelle (15 m) heidän tanssilavaansa. ”Muka, että kun siihen tulee takka, niin poltatte tanssilavankin.” Menkää Multikankaalle, siellä on tilaa. Vai liekkö ollut pelko, että ”lapsi kasvaa aikuista isommaksi”. Siihen aikaan rupesi väki vähenemään tanssilavoilta Kuhmossakin.

Niinpä etsimme uutta kesäteatteripaikkaa ja päädyimme Multikankaalle. Siellä rakentaminen alkoi syksyllä 1978 kunnan avustuksen avulla (omaakin rahaa oli) sekä talkootyötäkin tehtiin runsaasti. Uusi kesäteatteri valmistui 1979 esityksiin. Ohjelmassa oli Leena Härmän ”Viekää tuhkakin pesästä”. Liekkö ollut syynä uusi paikka tai näytelmä tai muu syy siihen, että katsojia kävi huomattavasti vähemmän kuin mihin oltiin totuttu. Ohjaajana oli edelleen Jussi Koivusilta.

Tästä lähtien on kesäteatteripaikka ollut Multikangas. Paikkaa ovat alan ammattilaisetkin kehuneet hyväksi. Eräsikin sanoi, että Colosseum olisi varmaan rakennettu tänne, jos olisivat tienneet paikan. Vuonna 1980 pestasimme ohjaajaksi ammattiohjaajan Kajaanin kaupunginteatterista, Hannu Tyhtilän. Hän sovitti ja ohjasi Maiju Lassilan näytelmän ”Kun ruusut kukkivat”. Yleisöäkin oli enemmän kiinnostunut, koskapa heitä kävi enemmän kuin edellisenä kesänä.

Seuraavaksi kesäksi valittiin Joel Lehtosen ”Putkinotko”. Tämän ohjasi Kuhmon kulttuurisihteeriksi vuonna 1976 tullut Toivo Mikkola. Putkinotko sai taas katsojat liikkeelle, heitä oli noin 4500.

Tämänkin jälkeen esityksinä on ollut enimmäkseen tunnettuja kesäteatterinäytelmiä. Mainitsen vain näytelmien nimet ja ohjaajat.

Vuonna 1982 Vetelys. Ohjaus Pertti Hakala Oulun Kaupunginteatterista.

1983 Ruoska ja rakkaus, ohjaus Satu Niiranen 1984 Iki-likkuja, ohjaus Pertti Hakala 1985 Härkähäät, ohjaus Pentti Lampinen 1986 Opri ja Oleksi, ohjaus Satu Niiranen 1987 Tervetuloa Kälkyälle Mr. Woodson, ohjaus Pertti Hakala 1988 Runar ja Kyllikki, ohjaus Toivo Mikkola 1989 Runar ja Kyllikki, ohjaus Toivo Mikkola (katsojia 971 h.) 1990 Nuori mylläri, ohjaus Satu Niiranen 1991 Vaahteramäen Eemeli, ohjaus Leena Nuortila 1992 Mimmi Paavaliina, ohjaus Leena Nuortila 1993 Peter Pan, ohjaus Leena Nuortila 1994 Kätköläinen, ohjaus Veli-Pekka Halmila 1995 Simpauttaja, ohjaus Pentti Lampinen 1996 Matkalaukkukostaja, ohjaus Pentti Lampinen 1997 Mooseksen pontikkapisnes, ohjaus Veli-Pekka Halmila 1998 Onnellinen mies, ohjaus Kari Kajaus 1999 Mies, joka ei osannut sanoa ei, ohjaus Kari Kajaus 2000 Tervatyttö, ohjaus Pauli Haataja

Kesän 2001 näytelmäksi on valittu Unto E. Heikuran ”Kylän viimeinen nainen” uudelleen sovitettuna. Näytelmän ohjaa Jukka Jauhiainen.

46.3 Sisällä esitetyt näytelmät

Syksyllä 1974 harjoiteltiin Unto E. Heikuran kirjoittama näytelmä Yli nollarajan. Tämä näytelmä on kertomus siitä, että päättäjät, kansanedustajat, ovat niin kuin unohtaneet syrjäseudut. Niinpä Kuhmosta lähetettiin kaksi uskot-

tua miestä Eduskuntaan peräämään, mihin Perustuslaki on joutunut. Nämä miehet löytävät perustuslain Eduskuntatalon kellarista ruumisarkkuun unohtuneena ja tuovat kyseessä olevan lain ruumisarkkuineen Kuhmoon. Näitten miesten Helsingin matkan kuvasi filmille Timo Linnasalo. Esitys tapahtui siten, että Helsingin reissu näkyi valkokankaalta ja muu osa näyttämöllä tapahtuen, vuorotellen. Ohjaajana oli Ahti Ahonen, nykyisin Vaasan teatterin johtaja.

[Yli nollarajan filmi on olemassa. Timo Linnasalon kommentteja?]

Vuonna 1978 esitettiin Ruma Elsa Teppo Korhosen ohjaamana. Vuonna 1979 ja 1980 esitettiin Pohjalaisia Toivo Mikkolan ohjaamana. Vuonna 1982 Tukkijoella samoin Toivon ohjaamana. Näytelmät Kun ruusut kukkivat, Ruma Elsa ja Tukkijoella käytiin esittämässä Kostamuksessa, Kostamuksen rakennusvaiheen aikana. Tukkijoella-näytelmä esitettiin Suomussalmen kesäteatterissa tilausnäytäntönä. Vuonna 1983 tai 1984 oli vuorossa Minna Canthin Anna-Liisa Toivon ohjaamana. Tällä osallistuttiin Yhteispohjoismaisiin Harrastajateatterikatselmukseen Rovaniemellä Lappialalossa sekä Suomen Nuorison tai Harrastajateatteriliiton katselmukseen Kuopiossa. Vuonna 1985 esityksenä oli pienoisenäytelmä ”KETTU” Toivon ohjaamana. Tämä myös esitettiin Teatterikatselmuksessa Rovaniemellä sekä myös Porissa. Sitten 1980-1990-lukujen vaihteessa oli esityksenä Timo K. Mukan kirjoittama Kyyhky ja unikko myös Toivon ohjaamana.

46.4 Tapoja

Kesäteatterinäytelmiä on esitetty 1970-luvulla vakiintuneen käytännön mukaan 10-11 kertaa kesässä. Ensi-ilta on aina ollut viikko jälkeen juhannuksen, neljänä viikonloppuna ja kolmena keskiviikkona, aina nykyvuosiin asti.

Näyttelijöinä on ollut noin kymmenkunnan aktiiviharrastajan lisäksi useita satoja vain muutamissa näytelmissä mukana olleita henkilöitä, jopa pitkienkin matkojen takaa perukoista.

Monta kertaa näytelmän pääroolissa ja rooleissa on ollut näyttelemässä niin sanottu ensikertalainen, onnistuen kiitetävästi. Eli jokainen, joka on mukaan lähtenyt, on hoitanut tehtävänsä vastuuntuntoisesti. Pitkän aikaa mukana olleille kesäteatterissa mukana oleminen on melkein kuin elämäntapa.

Näytelmien lavastukset on usein suunniteltu kulloisenkin ohjaajan kanssa yhteistyönä ja rakentamisesta on huolehtinut joku tai jotkut osaavat ihmiset. Ammattilavastajaa on käytetty vain näytelmässä Runar ja Kyllikki, Oskari Torvinen Kajaanin Kaupunginteatterista ja Kettu, Veikko Forsberg, Joensuun kaupunginteatterista. Samoin puvustus, vain muutaman kerran on turvauduttu ulkopuolisen puvustajan apuun.

Kuuluvuuden parantamiseksi hankittiin äänentoistolaitteet vuonna 1975. Asiantuntijana oli Joensuun Kaupunginteatteri tehoste/valaistusestari. Näitä laitteita on uusittu tarpeen ja varojen mukaan 1980- ja 1990-luvulla. Alkuaikoina näitä laitteita vuokrattiin myöskin muiden yhdistysten käyttöön muun muassa jääkiekko-otteluiden selostamiseen.

Valonheittämiä hankittiin muutamia 1980-luvun alussa.

Näille teki ohjauspöydän Veikko Klemetti. Mainittakoon, että nämä valot olivat lainassa useina kesinä Kuhmon Kamarimusiikin esityksissä sekä koululaisten teatteriesityksissä.

Videokamera ja nauhuri hankittiin näytelmien tallentamiseksi, opiksi ja ojennukseksi sekä muistoksi. Olisiko ollut ikiliikkuja, joka ensimmäiseksi tallennettiin.

46.5 Lapsiteatteri

Muistaakseni vuonna 1974 järjestettiin ensimmäinen Lapsiteatterileiri, Kosken koululla. Aktiivisena puuhamiehenä eli -naisena oli Taimi Haikonen. Tämä leiri pidettiin ainakin kolmena kesänä. Ohjaajina olivat Harrastajateatteriliiton ja Suomen Nuorison Liiton palkkaamana Ahti Ahonen Tampereelta, Satu Niiranen Liperistä ja Elina ja Jussi Rainio Tampereelta. Valvojana oli muun muassa Ulla Tapaninen Kuhmosta. Leiriläisiä oli aina noin parikymmentä. Leirillä valmistui aina joku pienoisenäytelmä, joka esitettiin aina leirin päätöstilaisuudessa yleisölle. Joitakin näytelmiä esitettiin myös talvella ala-asteen salissa. Lapsiteatterikerhojakin toimi monena talvena, parhaimmillaan jopa kolme kerhoa, joista yksi Lentiirassa. Vetäjinä kerhoissa toimi alkuun Kaarina Kähkönen ja Elina Pääkkönen. He ohjasivat ensimmäisen lasten esittämän näytelmän, joka esitettiin kesäteatterissa Kelolla vuonna 1977. Näytelmä oli Pekka ja Pätkä eli Elämää Savikylässä, yleisöä oli ihan mukavasti. Tämän näytelmän harjoitteluajana kävi muuten niin, että jotkut ”arat” lasten vanhemmat kielsivät lastensa mukana olemisen, koska katsoivat näytelmän ”kantaa ottavaksi”. Ehkä siksi, että tekstissä on osuusliikkeen ja yksityisyritteliäisyyden vastakainasettelua. Mutta lopulta kuitenkin saivat halukkaat olla mukana. Samana kesänä oli myös toinen lapsiteatteriesitys kesäteatterissa. Edellisenä vuonna Kuhmon kulttuurisihteeriksi tullut Toivo Mikkola piti myös lapsiteatterikerhoa ja ohjasi ”kissanäytelmän” Pekka Töpöhäntä. Näytelmä esitettiin myös Kelon kesäteatterissa. Katsojia riitti tähänkin.

Tästä alkoi Toivon ohjaama lapsiteatterikausi. Kesällä 1978 oli Peppi Pitkätossu hevosineen. Peppiä käytiin esittämässä Seinäjoella Törnävän kesäteatterissa, Harrastajakesän aikana. Seuraavana kesänä oli Multikankaalla ”Sirkuskoiran tarina”. Seuraavana vuonna oli vuorossa ”Kiljusen Herasväki”. Tämä taisikin jäädä toistaiseksi viimeiseksi lapsiteatteriesitykseksi Multikankaalla. Myöskin talvisin oli lapsiteatteriesityksiä Toivon ohjaamana. Useita näytelmiä käytiin esittämässä lähikunnissa, kuten Paltamossa, Suomussalmella ja Nurmeksessa. PAN JA KAUPUNKI esityksellä kävimme Seinäjoen Harrastajateatterikesässä ja myös Tampereella Lapsiteatterikatselmuksessa. Siinä tilaisuudessa oli mahdollisuus tutustua muiden lapsiteattereiden esityksiin. Kahden päivän aikana oli 19 esitystä eri puolelta Suomea. Katselmuksen oli järjestänyt Suomen Nuorison Liitto ja Harrastajateatteriliitto.

[Lehtijuttu Tampereen Lapsiteatterikatselmuksesta?]

Oli muuten 1990-luvun puolella yksi lapsiteatterinäytelmä Multikankaalla talvella ulkona, Leena Nuortilan ohjaamana. Siinä lapset esittivät metsän eläimiä eli sellainen satunäytelmä.

Mainittakoon, että tällöin tapahtui niin sanottu pohjanoteeraus sikäli, että pääsylipun ostaneita oli vain kuusi hen-

keä. Syy mikä lie. Oli kieltämättä vähän ärsyttävää, että lapsiteatteriesityksiin monesti jotkut aikuiset toivat lapsensa ja kysyivät, että kuinka kauan näytelmä kestää ja hakivat esityksen loputtua lapset pois. Vierastivatko jotkut aikuiset saanaa lapsi? Esitykset oli kuitenkin tarkoitettu koko perheelle.

46.6 Koulutus

1970-luvun alkaessa oli Kainuussa Kuhmon lisäksi kesäteatteri Paltamossa ja Suomussalmella. Jonkun aloitteesta, en tiedä kenen, puuhasivat ja perustettiin Oulun läänin harrastajateattereiden yhteisjärjestö eli OLHY. Tämän järjestön tarkoituksena oli järjestää koulutusta alan harrastajille. Tämä järjestö toimi pääasiassa Oulun Läänin Taidetoimikunnan avustusten turvin ja pienin jäsennäyttämöiden maksuin. Vuonna 1975 järjesti Kuusamon Näyttämö ensimmäisen näyttämötyön kurssin OLHY:n nimissä Kuusamossa. Kuhmosta kursseilla oli viisi osanottajaa. Kouluttajina oli alan ammattiohjaajia. Ohjaajien palkanmaksajaksi saatiin yleensä alan valtakunnalliset liitot, kuten Harrastajateatteriliitto, Suomen Nuorison Liitto ja Työväen Näyttämöiden Liitto. Vuonna 1976 vastaava kurssi järjestettiin Kuhmossa. Osanottajia oli yli 20 henkeä eri puolilta Oulun lääniä, vaikkakin enin osa oli Kuhmosta. Kuhmon kurssilla oli samoin ammattiohjaajia, eri liittojen palkkaamina. Kuhmossa oli ohjaamassa Ahti Ahonen, Jukka-Pekka Rotko sekä muistaakseni Satu Niiranen. Tehosteista ja valoista kävi luennoimassa Tampereelta Pyynikin Kesäteatterin tehostemestari Raimo Putkonen. Samainen kurssi oli seuraavana vuonna Paltamossa. Sielläkin oli joitakin kuhmolaisia oppia saamassa. Vuonna 1978 oli vuorossa Raahe länsirannikolla, sielläkin oli viisi henkeä Kuhmosta. Nämä kurssit olivat kestoaltaan viikon mittaisia. Jostakin syystä OLHY:n toiminta nukahiti sinne rannikolle tai Ylivieskaan, sillä siellä olisi pitänyt olla seuraava kurssi. Mainittakoon tässä, että OLHY:n puheenjohtajuus vaihtui aina kurssipaikan mukaan. Kuhmon kurssivuonna oli puheenjohtajana Heikki Piirainen. Johtokunnan jäsenenä oli henkilö joka jäsennäyttämöstä.

Usein myös muille kursseille on joku henkilö osallistunut. Leena Nuortila osallistui Suomen Harrastajateatteriliiton ohjaajakoulutukseen, kolmiosaiselle, aina viikon kerrallaan kestäväälle jaksolle 1990-luvun alussa sekä Anelma Huotari viikon kestäväälle, Kalevan Nuorten Liiton järjestämään ohjaajakoulutukseen, samoin 1990-luvun alussa. Koulutusmielessä sekä palkkioksi kevään/kesän aherruksesta on tehty 1970-luvun alusta retkiä Tampereen Teatterikesään. Siellä katsottiin aina 2-3 esitystä, kohokohtana aina Pyynikin Kesäteatteri. Myös samalla vähän silmäiltiin, että olisiko siellä sellaista näytelmää, jota voisi Kuhmossa esittää. Ensimmäisen kerran kävimme vuonna 1970 ja sen jälkeen toistakymmentä kertaa, toistaiseksi. Mukana on ollut aina noin 30 henkeä.

Vuonna 1982 kävimme Seinäjoen Harrastajateatterikesässä katsomassa muiden harrastajien esityksiä. Siellä voisi käydä useamminkin. Samoin on käyty katsomassa isommalta tai pienemmällä porukalla muiden harrastajateattereiden esityksiä vuosittain, lähikunnissa.

Vuonna 1993 oli läänintaitelija Riitta Männyn puuhaamana sellainen koulutus, että Kainuun kesäteatterilaiset ko-

koontuivat katsomaan kainuulaisia kesäteatteriesityksiä. Tapautuma oli kaksipäiväinen. Ensimmäisessä Vuolijoen esityksen, sitten Paltamon ja lopuksi Suomussalmen esityksen. Tämän jälkeen oli keskustelutilaisuus, jossa ammattihmisten ruotivat esityksien hyviä sekä huonoja puolia sekä taloudellisia mahdollisuuksia toimia.

Ammatti-ihmisten puheista paistaa usein läpi, että heidän ei tarvitse välittää taloudesta kuten harrastajien. Eräsikin sanoi kerran, että ”jos rahat loppuu, niin ottakaa vekseli”. Että sillä lailla.

Kuten edellä olevasta litaniasta voi päätellä, on Kuhmon Nuorisoseuran toiminnassa ollut pääpaino Kesäteatterilla ja muu toiminta on ollut vähäistä. Lukuun ottamatta talkoita kesäteatteripaikalla.

Vuonna 1992 järjestettiin ohjelmalliset iltamat Ahoväärällä Kaation pirtissä ja ne onnistuivatkin kaikin puolin hyvin. Oli tarkoitus järjestää myös seuraavana syksynä, mutta yhteensattumien vuoksi iltamat jouduttiin perumaan.

46.7 Nuorisoseura

Kuhmon Nuorisoseurassa oli alussa erilaisia opintokerhoja, mutta näytelmätoiminnan alettua jäi muu kerhotoiminta vähemmälle. Näytelmätoiminnassa oli mukana aikaisemmin toimineen Kuhmon Näytelmäkerhon henkilöitä, eli toiminta oli niin kuin yhteistä. Vaikkakin rahaliikenne kulki Nuorisoseuran tilinpidon kautta, samoin markkinointi. Mutta ehkä kuhmolaisille oli Nuorisoseura-nimi uutta, vierasta tai tuntematonta. Tai että Nuorisoseura on vain nuoria varten. (Nykyisinkin kuulee joskus jonkun ”aikuisen” sanovan, että sinäkin vanha akka/ukko oot Nuorisoseurassa.)

Ehkä edellinen on synnä siihen, että vuoden 1972 kesäteatteriesityksen markkinointiin otettiin käyttöön nimi Kainuulaisteatteri ja kuitenkin seuraavaksi kesäksi muutettiin nimeksi KUHMOLAISTEATTERI ja on Kuhmolaisteatteri edelleen. Liekö ollut kesäteatterin syytä vai minkä, että seuralla jäsenmaksutulot jäivät vähemmän merkitykselliseksi ja 1960-luvun lopulla jäsenmaksut jäivät kokonaan perimättä. Siitä oli seurauksena se, että ei oikein tiennyt, että ketkä ovat seuran jäseniä ja ketkä eivät. Niinpä sitten kävi niin, että jotkut Nuorisoseura-nimeä vierastavat henkilöt puuhasivat nimen muuttamista KUHMOLAISTEATTERIKSI vuonna 1975. Säännöiksi olisivat kelvanneet kuitenkin seuran voimassa olevat säännöt.

Jotkut pitivät Nuorisoseuraa Keskustalaisena järjestönä, vaikka se ei sitä ole, vaan on poliittisesti sitoutumaton. (Siihen aikaan Kainuun Sanomat -lehden talossa oli toimistot Keskustalla ja Kainuun Nuorisoseurojen Keskusseuralla).

Niinpä sitten kutsuttiin koolle ylimääräinen yleinen kokous keväällä 1975. Kokoukseen saapui yli 20 henkeä. Kiivaiden, jopa henkilökohtaisuuksiin menneiden puheenvuorojen jälkeen, puolesta ja vastaan, päädyttiin äänestykseen. Äänestyksen tulos oli noin 90

Heti tämän kokouksen jälkeen niin sanotusti listattiin toiminnassa mukana olleiden henkilöiden nimet ja jaettiin jäsenmaksua varten pankkisiirrot. Tämän jälkeen on tämä asia ollut kunnossa. Kuh Suomen Nuorison Liitto aloitti valtakunnallisen jäsenrekisterin pitämisen, liittyttiin heti siihen mukaan. Eli liitto perii jäsenmaksut ja palauttaa seurojen

osuudet seuroille, perien työstään pienen korvauksen.

46.8 Taloudesta

Seuran talous on ollut kuin Itä-Suomen vaara-alue, on ollut sekä myötä- että vastamäkeä. Koska pääsylimputulot ovat olleet pääasiallinen tulon lähde, niin katsojamäärillä on ollut suuri merkitys talouteen. Samoin kuin säästäväisyydellä. Alkuaikoina ei Kainuussa ollut kesäteatteria muualla kuin Kuhmossa. Ehkäpä siksi oli katsojia runsaasti. Sitten alkoivat kesäteatteriesitykset myös Paltamossa ja Suomussalmella. Mutta viime vuosina on kesäteatteri toiminut Kainuun joka kunnassa, joten kilpailua on.

Alkuaikojen runsaista katsojamääristä sanoivat jotkut, että ”myöhän ne on hankittukin”, rahat nimittäin, niin että oli niin kuin kädestä suuhun elämistä. Niinpä KETTUVAARIKIN aloitettiin valmistaa velan kanssa. Lopulta alkoi kuitenkin mieliala muuttua niin, että alettiin säästää tulevaa varten, niin että päästäisiin ainakin seuraavaan esityskautteen. Ja että voitaisiin hankkia tarvittavia laitteita Kesäteatterin muututtua Multikankaalle. Omaa rahaa rakentamiseenkin käytettiin useita kymmeniä tuhansia. Silloin oli myös talkoohenki korkealla rakennuksien siirtämiseen, uuden paikan rakentamiseen, muun muassa kuistit, kioski ja kaapelien kaivamiset.

46.9 Avustukset

Vuonna 1972 saatiin ensimmäisen kerran Kuhmon kunnalta avustus esityksen valmistamiseen, määrä oli 2000 markkaa. Tästä kiitokset Koivusillan Jussille. Ollessaan kunnanvaltuustossa hän oli esittänyt, että ”koska kamarimusiikkikin saa, niin kesäteatterinkin pitää saada”. Kunnan avustuksesta päätti alkuun kunnanhallitus/valtuusto, joille puheenjohtaja lähetti anomuksen. Myöhemmin avustuksen jako siirtyi kulttuurilautakunnalle. Tämä avustussumma kehittyi niin, että 1980-luvun alkaessa summa oli jo 10.000 mk. Mutta sitten päättäjät asettivat katoksi enintään 10.000 mk yhdelle yhdistykselle.

Multikankaalle muuttopuhien aikaan Kuhmon kunta avusti kesäteatterin rakentamista yli 30.000 markalla. Sitten myöhemmin oli ideana katsomon kattaminen, johon kunnan insinöörin arvion mukaan riittäisi 15.000 mk. Kyseessä olevaa summaa anottiin ja se myös saatiin. Mutta kun rakentaminen piti aloittaa, niin insinööri tarkemmin tutkittuaan totesi, että sillä rahalla saataisiin katettua vain kolme penkkiriviä. Niinpä sitten pidetyssä johtokunnan kokouksessa päätettiin luopua kattamishankkeesta sekä päätettiin anoa saada käyttää rahat muihin hankintoihin. Ja se lupa saatiinkin kaneetilla, että rahat pitäisi käyttää siihen, mihin ne on anottukin. Mainittakoon, että kyseisessä johtokunnan kokouksessa jäsen Heikki Piirainen sanoi, että ”kesäteatterissa pitää kastua”, niin kuin harvoin kastuukin.

Lapsiteatteritoiminnan aikaan saatiin avustusta nuorisolautakunnalta, noin 3000-4000 mk vuosittain. Mutta kyseessä oleva toiminta lopahti 1980-luvun alkuun ja nuorien jäsenien määrä väheni alle 2/3 osaan, joten lopetettiin tämän avustuksen anominen. Myöskin tässä vaiheessa oli puute vetäjistä. Oulun Läänin taidetoimikunnalta anottiin aina

avustusta Lapsiteatterileirin järjestämiseen, ja myös saatiin 3000-4000 markkaa vuosittain. Kerran suunniteltiin järjestää valtakunnallinen Lapsiteatterileiri. Niinpä sitten avustusanomus lähetettiin Läänin Taidetoimikunnalle, summa 15.000 mk. Taidetoimikunta myönsi 1000 mk kyseessä olevan leirin suunnitteluun. Tämä unelma hautautui. Jos olisimme saaneet anottun summan, niin tapahtuma olisi pystytty viemään läpi. Toteuttamisessa olisi ollut mukana Keskusseura puhumattakaan Suomen Nuorison, Kalevan ja Harrastajateatteriliiton tuesta. Ehkäpä leiri olisi osattu järjestääkin.

Vuonna 1974 saatiin Läänin Taidetoimikunnalta avustusta 4000 mk Yli Nollarajan -näytelmän valmistamiseen. Tämä summa käytettiin elokuvaosan filmaukseen, matkaan Eduskuntataloon saakka. Suurin avustus Läänin Taidetoimikunnalta (10.000 mk) saatiin Runar ja Kyllikki -näytelmään, ammattilavastajan palkkaamiseen. Saatiin myös kesällä 1981 pidettyyn näyttämötyön kurssiin 3000 mk. Muutoin ei joka vuosi anottukaan vaan silloin, kun olisi tai oli todella tarvis. 1980-luvulla saatiin kerran Suomen Kulttuurirahaston Kainuun rahastolta 3000 mk avustus.

Myös Kuhmon Kansalaisopisto on ollut myötämielinen teatteriharrastukselle. Useina vuosina on harjoitusaikana ollut Kansalaisopiston näytelmäpiiri opiston maksaessa ohjaajan palkan. Runar ja Kyllikin harjoitusaikana vuonna 1987-1988 jopa koko talven kestävässä näyttämötyön kurssina.

46.10 Toiminnasta muuta

Joskus on annettu ohjelma-apua erilaisiin tilaisuuksiin. On esitetty pieniä sketsejä ynnä muuta. Näillä olisi kysyntää, kun vain joku panisi juttuja paperille. TV2:n aloittaessa näkymisen täälläkin, pääsimme tai jouduimme esittämään ohjelmaa televisioon. Kävimme harjoittelemassa Sotkamossa kerran ja hyväksytyksi tulimme. Ohjelma tuli ulos suorana TV-lähettyksenä. Sketsi oli Unto E. Heikuran kirjoittama.

[Mikä sketsi lie ollut kyseessä?]

Kuusikymmenluvulla osallistuttiin kunnan raittiustalokunnan järjestämään raittiustoimintakilpailuun, muiden järjestöjen tavoin ja pärjätenkin hyvin. Samoin järjestettiin muutamat hiihtokilpailut, jossa miteltiin paremmuudesta Ahovaaran Nuorisoseuran kanssa. Vuoroin häviten, vuoroin voittaen. 1970-1980-lukujen vaihteessa toiminnassa mukana olleilla henkilöillä oli paljon muutoinkin kanssakäymistä kuin teatterin merkeissä. Käytiin vierailulla toistensa luona sekä touhuttiin muutenkin yhdessä. Pidettiin saunailtoja ynnä muuta.

Tampereen teatterikesäretkien lisäksi on myös käyty katsomassa muiden harrastajateattereiden esityksiä jopa kauempanakin. Muun muassa Kiteellä Kettuvaari, Puolangalla Askanmäen Kaunis Kaija. Kerran Raahessakin. Ja myös ammattiteattereihin Kajaaniin, Kuopioon ja Ouluun. Suuremmilla ryhmillä linja-autolla ja pienimmillä henkilöautoilla. On myös käyty kaikissa Kainuun kesäteattereissa.

Kerran on osallistuttu Suomen Nuorison Liiton järjestämään seminaariin Pyhätunturilla. Myös on otettu osaa useamman kerran Kainuun, Yläsavon ja Lapin Nuorisoseurojen Keskusseurojen yhteisiin neuvottelutilaisuuksiin eli seminaareihin.

Vartioidun kylän näyttelijäporukalla kävimme 1975 Mal-lorcalla ja Kylän viimeisen naisen joukolla vuonna 1978 Du-brovnikissa.

[Näistä reissuista lienee valokuvia]

46.11 Edustus

Kuhmon Nuorisoseuralla on ollut edustaja melkein jatku-vasti Kainuun Nuorisoseurojen Keskusseuran johtokunnas-sa, joinakin vuosina kaksikin. OLHY:n johtokunnassa ovat olleet Heikki Piirainen ja Teppo Korhonen, myöskin puheen-johtaja on ollut kokouksissa mukana. Suomen Nuorison Liit-ton johtokunnassa on ollut varajäsenenä allekirjoittanut.

On myös otettu osaa Keskusseuran yleisiin kokouksiin, joskus useamman henkilön voimin. Kuhmon kulttuurilautau-kunnassa on ollut Pentti Romppanen ja varalla Kauko Huus-ko.

46.12 Hallinto

Kuhmon Nuorisoseura ry on tietääkseni ollut aina oikeus-toimikelpoinen elikkä tiedot yhdistysrekisterissä ovat olleet ajan tasalla. Hallituksen ovat muodostaneet yleisessä ko-kouksessa valitut, puheenjohtaja ja kahdeksan johtokunnan jäsentä, joista puolet vuosittain erovuorossa. Puheenjohtaji-na ovat olleet seuraavat henkilöt tässä järjestyksessä: Martti Sipponen, Martti Korhonen, Heikki Piirainen, Kauko Huus-ko (20 vuotta), Tuomo Määttä ja vuoden 2000 alusta Jukka Jauhiainen. Vuonna 1972 puheenjohtajan tehtäviä hoiti va-rapuheenjohtaja Antero Kokkonen. Kokkosen jälkeen vara-puheenjohtajana ovat olleet Teppo Korhonen, Tapio Pääk-könen, Veikko Huotari ja Leena Nuortila, kukin sääntöjen salliman kuuden vuoden jakson. Sekä Jukka Jauhiainen. Vuoden 2000 alusta Tuomo Piirainen. Sihteerinä on toimi-nut alkuun muun muassa Pirkko Piirainen ja Eeva Valtanen (myöhemmin Kyllönen). Sitten 1970-luvun alusta kuusivuo-tiskausia: Heikki Piirainen, Mikko Klemetti, Kyösti Pulkki-nen ja Sirkku Malinen. Nykyään Esko Partanen.

46.13 Talous

Talouden hoito on ollut koko ajan osaavissa käsissä. Edes-mennyt Säästöpankin kirjanpitäjä Eeva Valtanen (myöhem-min Kyllönen) toimi taloudenhoitajana 19 vuotta. Ja hänen jälkeensä Airi Kilponen, hänkin kirjanpitäjänä toimiessaan. Hänen muutettuaan pois Kuhmosta ovat tehtäviä hoitaneet alan eri tili- eli isännöintiyritykset.

46.14 Muuta

Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta suurin osa johtokun-nan jäsenistä on ollut hallituksessa täydet sääntöjen sallimat kuusi vuotta yhtäjaksoisesti. Johtokuntaan on myös aina valittu nuoria henkilöitä päättämään asioista.

Yleensä johtokunnan jäsenet ovat olleet kiitettävän ak-tiivisia, sillä 20 vuoden puheenjohtajakauteni aikana vain kaksi kertaa johtokunnan kokous ei ole ollut päätösvaltai-nen. Vuosittain on pidetty yleisiä kokouksia kaksi, syysko-kous yleensä lokakuussa ja vuosikokous tammikuussa. Joh-tokunnan kokouksia aina asioiden vaatiessa, vuosittain kes-kimäärin kuusi kertaa. Asioista on myöskin pystytty päättä-mään yksimielisesti. Vain yhden kerran on päädytty äänes-tystulokseen. Se tapahtui kesäteatterinäytelmän valinnassa vuonna 1981. Valituksi tuli ”Putkinotko”.

46.15 Ansiomerkit ja huomionsoitukset

Kuparisen Nuorisoseuramerkin suoritti 1970-1980-luvun vaihteessa neljä henkilöä: Elina Pääkkönen, Matti Pikkarai-nen, Kauko Huusko, yhtä en muista.

Suomen Nuorison Liitto on anottaessa antanut Herman-nin arvonimen Tauno Rautiaiselle, Eeva Kyllöselle ja Kauko Huuskolle.

Hopeisen Nuorisoseuramerkin Heikki Piiraiselle hänen täyttäessään 50 vuotta. Kultaisen Nuorisoseuramerkin al-lekirjoittaneelle jättäessäni puheenjohtajan tehtävät.

Tässä vaiheessa voinen lausua kiitokseni kaikille vuosien mittaan toiminnassa mukana olleille henkilöille, johtokun-nassa, näyttelijöinä ja muissa eri tehtävissä toimineille vas-tuuntuntoisille ihmisille. Erityisesti Koivusillan Jussille pit-käaikaisesta ohjaajan työstä ilman palkkaa ja Haikosen Tai-mille lapsiteatterin puuhanaisena.

46.16 Lopuksi

Tämän sepustukseni olen kirjoittanut suurimmaksi osaksi muistini mukaan. Mutta sanoisin tämän pitävän paikka-nsa yli 90 prosenttisesti. Pyrkiessäni siihen, että tästä ei oli-si tullut pelkkä nimiluettelo, olen siinä suhteessa pyrkinyt mahdollisimman vähään.

Talvella 1998-1999 aikaansaaneena

Kauko Huusko

Ka, siltäpä se kuulostaa, tämä elämä⁴⁸

Onko sitten niin, että hän on metsuri, joka uneksi olevansa näyttelijä, vai näyttelijä, joka herätessään huomasi olevansa metsuri?

Onko sitten niin, että sen on jotain väliä, jos mies on kerran sama?

(Tapahtuu kuhmolaisessa montussa, josta piti tulla hiihtokeskus. Kun ei tullut, tuli kesäteatteri. Rinteessä 700 katsojapaikkaa. Rinteiden takana ampumarata. Taustana linnunlaulua.)

LEHTIMIES: Ettäkö Kauko Huuskoko? No, Kuhmon Nuorisoseuran puheenjohtaja, kesäteatterin näyttelijä ja lavastaja. Järjestelijänä jo toistakymmentä vuotta, niitä juoksevia. On sarkaa ompelukoneesta kirveeseen. Avovaimo.

Ammatilta metsuri, kun tuli heittäytyneeksi Metsähallituksen völjyyn 1951, eikä siitä poiskaan ole osannut lähtyä, jos vaikka työttömyys tullee, kukaties.

Mutta että metsuri teatterin palkeilla? Minkä herran tähden.

KAUKO: (herahtaa nauruun) Tottapa sitä on jonniimmoinen kylähullu. . . Kuhmossa on 14000 asukasta, meitä teatterin aktiivisia yhen romillen verran. . . perinteitä vaalia, kun ihmiset oottaa, että jotakin esitämme. . . Minulla nyt yhessätoista vuosi peräkkäin (nauraa) sehän tullee tämä juttu nyt vuotta liian aikasin. . . Vaikka olinhan minä yhen kesän jo 1963, kun harjoteltiin Rykmentin murheenkryyniä Kainuun nuorisoseurojen Suurjuhliin Kuhmossa. . .

LEHTI: (muka tarkasti tietäen) Kolistimen ukkona olit jo 1968 kansalaisopiston Seitsemässä veljeksessä. Nyt olet Suihkun ukkona Oprissa. Ukkona usiasti?

KAUKO: (katsoo ovelasti) Ka, sitä ku on niin vanha ja ukon näkönen luonnostaan. Kerran menin parturissa käymään. . . se kysy, miten leikataan. . . sanoin, että tee minusta 30 vuotta nuoremman näkönen. . . mitähän se sano, että voi mahoton! (nauraa makiasti)

II näytös

(Tapahtuu toisessa rivissä. Näyttämöllä mm. Metsähallituksesta kohtuuhintaan ostettu huoltorakennus ja Huuskon rakentama kyläkauppa. Ei tuule, Hulkon kamera räpsy.)

KAUKO: (arvoituksellisesti) Kyllä se kohta hajoo, tuo kamera. . .

LEHTI: (ei ole huomaavinaan, tarkistaa papereista) Hankarannassa synnyit 8-lapsiseen katraaseen, kaikki nykyään 45-65 vuoden haarukassa. Suureenko maalimaan et kaipaa, Parviaisten ja Tapanisten perään?

KAUKO: (nauraa hörähtää) Ka, en. Sen verran järkeä on oltava, että tietää omat rajansa perhana. . . Ja niinhän se Oprissa sanoo Suihkun Ukkokin. . .

SUIHKON UKKO: Kävin mieki siellä kerran. Kun vähän nuorempi olin. Viipurin kaupunnissa asti mie kävin. Vaan en mie sinne päiväkseen jäännyt. Kiireellä mie pois tulin.

KAUKO: Ei se kuulostanu kiinnostavalta, siellä. (pistää tupakaksi) Kiireisemmäksi on elämä menny ja joskus vaikuttaa, että ihmiset laiskistuu. Ennen kulettiin perukasta hiihtämällä tansseissa, nyt kun tuntuu, ettei kilometriä jaksa ilman autoa. . . Mutta jos urheilija ei voi enää kilpailumatkalla ajaa ku lihakset jäykistyy, niin onko se vähän tosikoksi menny? Vai miltä se kuulostaa? (virnistää kulmien alta)

KAUKO: (melkein itsekseen) Jos kehitys mennee tähän suuntaan, niin onko se hyväksi? Tekkeekö se yhtään onnellisemmaksi? En tiä. . .

III näytös

(Milieu sama. Ukot samat. Lähistöltä kuuluu ammuttaa.)

KAUKO: (pohtien) Ettäkö erilaista puunkaato ja näyttelminen? Sikäli, että ovat kaukana toisistaan. . . mutta tekipä mitä tahansa, sammaa kulttuuria se on.

LEHTI: Näkyyhän noita olleen, Kuhmossa näytelmiä. Maiju Lassilasta Repe Helismaahan. Pitkälle toistakymmentä, joista osa kuhmolaisen Unto E. Heikuran käsialaa. . .

KAUKO: Mutta on se sikäli vaikee, että olemassaolevat näytelmät alkaa olla vanhoja ja jostaki syystä uusia ei taho löytyä. . . Katsojia on ollu parhaana kesänä 4500, huonompina 900. . . (mietteiliäästi) Pitkälle sama kaarti täällä kulkee. Joillekin ihmisille vaikka olohuoneeseen tois, eivät sittenkään kato. Neköhän ne on video ja elokuva? Onko se se vai mikä?

KAUKO: Omalta kohaltani ku terveyenpäiviä riittä ja laajemmasti, että ihmiset saisi rauhassa ellää. Työtä niille, jotka halluais, ja jotka ei halluais, niille voitaa opettaa työntekoa. . .

LEHTI: (katsoo kelloa, vaikka ei ole)

KAUKO: Tämä on vapaaehtoista hommaa, mutta kun alkaa, niin se on pikkusen pakko. Ja vastuuntuntoisia ovat olleet tänäkin kesänä. Kuulostaa, että ottavat tosissaan. . . No, syksyllä tuntuu niinku olis saanu vähän tarpeekseen. . .

LEHTI: (kepeästi) Ettäkö puunkaato taas alkaa maittaa?

KAUKO: Pakkohän se on. . . (Lähteivät teatterilta. Ei taustamusiikkia. Ammunta on päättynyt.)

- Esirippu -

Kuvaus: Kari Hulkko Käsikirjoitus: Jorma Lehtola

Kainuun Sanomat Kuvatekstit:

Puunkaato ja näyttelminen? Sikäli erilaista, että kaukana toisistaan. . . Vaikka tekipä mitä tahansa, sammaa kulttuuria se on. . .

Metsuriksi? Ka, ei sitä sillon tarvinnu ammattia valita, 1950-luvun alussa. Ei ollu muutakaan. . .

Sen verran kaupunkilaismetsuri, että tshekkitaansijoille piti leuhkia, kun on kolmanneksi suurin kaupunki pinta-

⁴⁸Kainuun Sanomat 1986

alaltaan, ihan siinä Lonttoon ja Tokijon perässä. Sotkamon
ei ole sen takia tarvinnu pysähtyä...

Sitä pittää unneuttaa itensä näyttämöllä... Näin minä
ymmärtäisin.

48 Havukka-ahon ajattelijä

Havukka-ahon ajattelijä, Jussi Koivusilta

Jussi Koivusilta esitti Havukka-ahon ajattelijassa Severiä, joka vie heinäkuormaa kahdella veneellä.

Severi heinäkuormineen ja Konsta veneineen kohtaavat järvellä.

Konsta: Kato, Severihän se on! Terve.

Severi: Kato, mitäpä Konsta soutelet?

Konsta: Kaupalle olen menossa. Entäs sinä?

Severi: Savotasta kävin ostamassa jäteheiniä, sain polkuhinnasta. Eivät käyneet kaupaksi viime talvena, kun oli ajomiehillä omiaan. Mitäpä sanot heinistä, Konsta?

Konsta: No, mikäs siinä. Kai niitä karja vielä syöpi. Mutta mitä sinä niillä teet, eihän sinulla ole karjaa?

Severi: Voi voi. Kaksi lehmää, hevonen ja lampaista. Entisenä rintamamiehenä sain tilan. Sitä viljelen ja mehtie myön.

Konsta: Etkös sinä olekaan enää tukkilaivalla?

Severi: Ei, kesät olen mökeillä ja talvet savotassa kymppinä.

Konsta: Vai niin, no onkos sulla pesuetta?

Severi: Viijestä lapsesta nostan lapsilissie.

Konsta: Kato, niin niin, tulee niitä lapsosia, kun etevät lyö päät yhteen.

Severi: Niinhän sitä, niinhän sitä. Vaan mitä Konsta niin tuolla?

Konsta: Minä olen täällä kasakkana noilla maistereilla.

Severi: Noilla? Tuolla? Sanovat, että se tummempi on paroni.

Konsta: Joo, niin ne sanoo. (Konsta sanoo näin, vaikka ei tiedä asiasta.) Minä laitan niille keitot ja ammun lintuja ja muutenkin holhoan helsinkiläisiä.

Severi: Joo, joo, niinhän sinä.

Konsta: Täytyy lähteä, no terve.

Severi: No, terve.

Severi: Kuule Konsta. Sanoppa Moosekselle, että hakee sen mustan lampaan pois, tuli toissa iltana pihaan.

Konsta: Joo, kyllä sanon, no hei hei.

Severi: Terve!

Konsta: Terve!

Havukka-ahon ajattelija, Kauko Huusko

Kauko Huusko esitti Havukka-ahon ajattelijassa Ooke Isokilpukkaa, Konstan nuoruuden työkaveria. Konsta ja maisterit sattuvat kulkemaan ohi, kun Ooke kuorii pöllejä. Ooke istahtaa alas, ottaa evästä ja tarinoi matkalaisten kanssa.

(Ooke kuorii pöllejä. Konsta ja maisterit saapuvat paikalle. Ooke istahtaa alas ja ottaa repusta evästä.)

Ooke: No, terve Konsta! Eipä oo nähtykkään kun vuonna 24. Mitä sinä täälläpäin liikut?

Konsta: Kato! Ooke Isokilpukka. Terve, terve.

Ooke: Terve.

Konsta: Minä oon teknillisenä apulaisena näille Helsingin herroille.

Ojasto: Niin, se on totta se.

Ooke: Päevvää.

Ojasto: Päivää, päivää. Onkohan tässä lähellä jotain puroa, kun tuntuu ihan siltä, että sääskiöljystä ja itikoista tehty puuro peittää kasvot.

Ooke: Tuota polkuo kun kävelette noin puolisen kilometrie, ni, tulee vastaan lepikko ja sen takana on puro.

Konsta: No, sehän sattu. Minäpä keitän siellä samalla sitten kovat kahvit. Terve!

Konsta: Terve!

Ooke: Terve!

Ojasto: Näkemiin

Ooke: No, näkemiin.

Konstan ja Ojalan jatkettua matkaa purolle, Kronberg jää jututtamaan Ookea. Kronberg kysyy eräiden huhujen paikkansapitävyyttä.

Kronberg: Jaa, se on Konsta teille niin kuin vanha tuttava.

Ooke: Joo, seitsemän vuotta kaveerattiin vuodesta 17 lähtien.

Kronberg: Jaa, kun te tunnette Konstan vaiheet noilta vuosilta, niin voisitteko te valaista minulle pari pientä seikkaa? Olikos konstalla morsiamena karjalaistyttö, joka sitten meni luostariin? Olikos Konsta sen jälkeen naimisissa rikkaan lesken kanssa ja tämä karkas toisen miehen kanssa Amerikkaan? Ja menikös Konsta tämän jälkeen merille?

Ooke: Konstako teille tuollaisia on kertonut? Osaa se poika lasketella. Merimies?! Minä kerron teille. Konsta eli nuoruuden renkinä ja sekatoita tehden. Ei se mihinkään liikkunut lapinkylällä. Päivät pitkät vain mieltä ja ajatteli joutavia. Höpöpuhetta nuo naisjutut. Merimies!

Kronberg: Oletteks te varma tästä asiasta? Mitenkäs te selitätte tatuoinnin Konstan kädessä?

Ooke: Nämäkö? Tämä myö tehtiin sirkuksessa Torniossa ja minä sain vielä verenmyrkytyksen siinä hommassa.

Kronberg: Jaa, se oli sitten niin se asia. No, joo. Täytyy tästä lähteä muitten perään, ettei niiden tarvitse odotella turhan takia. Noniin, näkemiin.

Ooke: No, näkemiin.

Irma Leväsalmi

Mummo: O-on. Sillä on neljä lypsävää lehmää.

Mooses: Joo-o, se on tosi hyvä hevonen, vettää kyllä eikä oo vikuri.

Irma: Ja ukolla on hyviä mehtiä, van siästää niitä.

Konsta: No, hulluhan nykyään mehtiä myöpi, kun markan arvo laskee koko ajan. Onko sillä montakin hehtaaria?

Mooses: Satakolmeseihdemän. Niistä yhdeksän viljeltyä ja paras mehtiä on muantien varressa.

Irma: Tasaset maat, ei oo louhikoita.

Konsta: Aijai, kun ei ukonpöljä nyt möis mehtiään.

Irma: Pärjähän se muutennii, sillähän on viljelykset ja karjaa.

Konsta: Enkä minä usko, että se myökään, se on semmonen kettu.

Irma: Ee-ei puhettakaan.

Mummo: No, ei ei.

Mooses: Eeei, se ukko ei käy pikkukummassa liskuun. Sen nenä heiluu, kun oravakoiran nokka. Se vainuvaa vastatuuleen.

Konsta: Ja mitä se paperiroskilla tekisi, saahan sitä sätkän sanomalehestäki. Jos tulee rahantarve, niin mennee savottaan tai myö lehmän ja onhan se venemestari. Veneistä saa hyvän hinnan nykyään.

Mooses: Eikä ne oo mittään huonoja venneitä. Ne uipi hyvästi ja nousee laineelle. No, minulla on Kuoppasen ukon tekemä vene. Sanoppa, onko hyvä vai onko huono?

Konsta: No kun minä yöllä ihmettelin, että tarvihteeko tätä soutaakaan, kun se meni kuin myrsky, kun minä vähän nytkäytin aiolla.

Mooses: Ei, se tekkee.

Irma: Ja onhan sillä Kuoppasen ukolla rahoja. Viime kesänä poltti tervaa tynnyrikaupalla. Se ei myö pikkutuskassa mehteäsä.

Mooses: Eikä oo aiheuttakkaa.

Irma: Ja viime syksynä voitti raha-arpajaisista kaks tuhatta.

(Mooses ja Konsta yllättyvät.)

Mooses: No, mihin se olis ne rahat pannu? Ää, rahat on tallessa piironginlaatikossa ja pysyvästi. No, kolomehenkinen pesue. Mitä se nyt talvessa nakertaa, kun ne on omissa muonissaan.

Konsta: Eikä vieraalle vahingossakaan tyrkytetä kahvia. Minä oon monesti käynny siellä. En sokerin sirusta oo saanu. Yhtenä talviyönä kysyn kortteeria, niin ei sopinu. Ja talo on niin kun linna. No, hiihät siinä märissä ryysyissä sitten rän-täsateeseen, kuusikkorpeen tee pesäsi ja siellä vietä talviyö.

Irma: Ja sota-aekana kisko viiskymppiä härskistä voesta.

Mooses: Ja minä kerran kävelin peninkulman syänmaata ostaakseni sianlihhoa. Ei ole meillä sikoja ollu, vänkyukko. Ja akka raateli sikapaistia, jotta korvat heilu ja ukolla parta paksussa ihrassa.

Konsta: Saatanan hävytön.

Mooses: Perkele.

Konsta: Palavaa kärsivää veljeensä Ei sitä semmosta hatelikkoo osta kukkaan

Mooses: Eikä sen venneillä mittään tee. No, kun lepästä on emäpuu ja mustikanvarvusta kaaret. Ja lehmät on laihoja kun juoksukoirat. Ja ruuna on laiha kun luuranko. Eikö ne saa syytteesen sitä eläinräkkäyksestä?

(Konsta vuolee puupalasta.)

Mooses: Tulis se Kuoppasen ukko tänne, niin sais heti turpaansa. Ja isolla nyrkillä.

Konsta: Kato, kun vuolin sormeeni.

Mooses: No siihen pittää panna. . .

Konsta: Ei se tarvihe, se on pieni naarmu.

Mooses: No, mihin sinä sen vuolit?

Konsta: Eikun tuossa ajatuksissani silpasin. . .

(Irma tuo kangasta sormen sitimeksi. Mooses nauraa.)

Konsta: Se tuo aataminomena, kun mennee tuosta eestakasi, niin siitä tulee se ä-ä-ä-ä äkätyt. Naura vielä vähäsen.

Mooses: En minä käskien naura.

Irma: Menkää työ saunaan, niin päästään myö naisväkiki.

Konsta: No, mennään saunaan.

Mooses: No, lähetään.

Konsta: Puhistetaan se haulikko sitten saunan jälkeen.

(Konsta ja Mooses kävelevät saunalle, Mari tulee vastaan.)

Mooses: Sano tyttö äitille, jotta antaa kaljaa tuoda saunalle sitten.

Mari: Sanonhan minä. Minä teinni uuvet vastat, ne on siellä saunan seinällä.

Mooses: No, hyvä!

Mari: Äeti, isä kysy kaljaa.

Irma: Se on kaevossa päälärissä. Paras, että viet sen heti.

Mari: No, joo.

49 2000-luvun näytelmiä

49.1 2012 Robin Hood

Robin Hood ei myynyt lippuja⁴⁹

Kesäteatteri. Robin Hood ei kiinnostanut kuhmolaisia katsojia.

Koko perheen seikkailu Robin Hood oli tämän kesän näytelmä Multikankaalla.

Kuhmolaisteatterin kesäteatterinäytelmä Robin Hood ei saanut katsojia innostumaan. Näytelmä sai ainoastaan 695 katsojaa.

– Se on pohjanoteeraus, tiivistää Kuhmon Nuorisoseuran sihteeri Tiina Häkli.

– Odotimme, että nappulaa olisi jäänyt jonkin verran.

Parisen tuhatta katsojaa olisi ollut ihan hyvä määrä, mutta nyt siitä jäätiin reilusti.

Myös viime kesän näytelmä Kuume oli jäänyt alle tuhteen katsojaan.

Rahat eivät riitä näyttelijöiden ja talkoolaisten muistamiseen urakan jälkeen.

– Emme pääse edes Harakkasaareen makkaranpaistoon. Nyt meni niin heikosti, että ei onnistu. Tiukkaa tekee ohjaajankin palkkion kanssa, mistä rahat.

Vielä rahoista ei ole tehty lopullista laskelmaa, mutta se valmistuu kokoukseen mennessä, joka pidetään lähiaikoina. Silloin pohditaan tilannetta.

– Katsotaan, miten Kuhmon Nuorisoseuran käy. Pahalta näyttää.

Katsojakatoon on vaikea sanoa vielä tarkkoja arvioita.

Häkli ainakin oli kuullut myönteistä palautetta näytelmän nähneiltä. Eräänä tekijänä voi olla myöhäinen aloittamisajankohta.

– Olisi pitänyt aloittaa aikaisemmin. Silloin olisi ollut mahdollista saada tukea. Se jäi saamatta tänä vuonna, kun ei ollut teatterista tietoaakaan.

Sillä oli vaikutuksensa myös mainostukseen.

– Kun lähdimme liikkeelle pienellä rahamäärällä, emme pystyneet mainostamaan.

Jotkut olivat kertoneet, että julisteitakaan ei näkynyt missään, mutta mitä Häkli oli käynyt kiertämässä, oli hän niitä nähnyt.

– Juliste ei ehkä herättänyt tarpeeksi huomiota.

Jarno Hiltunen

⁴⁹2013-08-02-Kuhmolainen

Kiljuvia kesävieraita ⁵⁰

Kiljusen lapset hyörivät auton päällä ja Isä Kiljusen lompakko ohenee pian.

Kesäteatteri: Kiljusen herrasväki rymistelee Kuhmolais-teatterin voimin nostalgisesti lapsiperheille.

- Hei, hei – hulilui lululuu!

Siellä, missä tuo huuto kuuluu, on Kiljusen herrasväki paikalla. Nyt tuo huliluiluttelu kiirii Kuhmon kesäteatterissa Multikankaalla, missä Kiljuset suuntaavat yökylään Hiljasen perheen ja sen palvelijatytön Fiinan luokse.

Jo paikkakunnalle saapuminen on tapaus, sillä juna-asemalle on lähetetty ennakkoon varoitussähke, että Kiljusen perhe on tulossa. Aseman seutu ehtii mennä ihan sekaisin, ennen kuin Kiljuset ovat edes paikalla.

Sellaisesta kesävierasperheestä on siis kyse. Hiljasen perhe isäntäväkenä pysyttelee enimmäkseen piilossa, kun Kiljuset kyläilevät.

Palvelija Fiina pelkää tulevia vieraita eniten, sillä hän muistaa edelliset tapaamiset, mutta yllätykset vierailun aikana seuraavat toisiaan ja muuttavat myös ihmisiä.

Kiljuset järjestävät Hiljasten taloon ja pihapiiriin todella paljon elämää hauskoine pulmien ratkaisuineen. Näyttämö on äärilaitoja myöten käytössä – leveyssuunnassa aidan

takaa toiseen laitaan talon taakse ja pystysuorassa kaivon pohjalta talon katolle. Vain taivas on rajana.

Eivät Kiljuset pahaa tarkoita, mutta Isä Kiljusen johdolla he vain ratkaisevat ja järjestelevät asioita parhaaksi katsomallaan tavalla. Rahaa perheellä riittää reissata, ostella ja maksella vahinkoja.

Kuhmolaisteatteri tekee lastennäytelmänsä lapsiperheille sopivaksi. Väliajan kanssa esitysaika on reilu tunti. Näytelmä irrottaa kyllä nauruhermot.

Ohjaaja **Jukka Jauhiainen** ja puvustaja **Kaija Määttä** ovat luoneet näyttelijöiden kanssa Kiljusille nostalgisen tunnelman – erityisesti puvustuksella.

Kirjailija Jalmari Finne (1874-1938) kirjoitti ensimmäisen kirjan, Kiljusen herrasväki, 100 vuotta sitten. Kirjailijana Jalmari Finne varmisti toimeentuloaan Kiljusen herrasväki -kirjasarjalla. Finne kirjoitti romaaneja ja teki käännöstöitä.

Kuhmolaisteatteri ottaa Finnen ajasta ja 100 vuotta sitten kirjoitettujen Kiljusten ajasta esityksessään mojavasti kiinni. Käsikirjoitus pitää kiinni paljon alkuperäisestä. Kil-

⁵⁰2014-07-04-Kuhmolainen

jusen herrasväestä tulee vuoropuhelun kautta mieleen myös 1900-luvun alun amerikkalaiset komediat.

Lapsikatsojat on kyllä huomioitu ja hauskoja yksityiskohtia on paljon, mutta kerrontavauhti ja huumori käy kyllä aikuisillekin. Yksi asia tapahtuu kerrallaan ja johtaa toiseen, niiden dialogi on selkeä ja sopivasti toistava.

Elävä musiikki on hieno lisä Kiljusen herrasväki -näytelmässä Kuhmossa. Näytelmän musiikkikappaleet ovat säveltäneet ja sovittaneet kuhmolaiset **Siiri Ylijoki, Maria Turunen, Lotta Pyykkönen ja Liina Kotamaa**. Soittimina ovat viulu, koskettimet, kitara, trumpetti ja tamburiini. Nuori kvartetti on onnistunut pääsemään musiikillaan hyvin lähelle näytelmän nostalgista ajatonta tunnelmaa.

Käsikirjoitus - Jalmari Finne, ohjaus - Jukka Jauhiainen. Isä Kiljunen - Ilkka Heikkinen, Äiti Kiljunen - Riina Uusimäki, Mökö - Aino-Maria Haverinen, Luru - Anna-Helmi Haverinen, Plättä - Emmi Karppinen, Pulla - Siiri Korhonen, Rouva Hiljanen - Raija Korhonen, Fiina - Paula Halmetoja, Rouva Hissukka - Marianne Heikkinen, Jaana - Tuulia Heikkinen. Autonkuljettaja - Seppo Piirainen.

Kuhmolaisteatteri esittäjänä, paikkana Multikankaan kesäteatteri, Pohjoispuolentie 660 Kuhmo. Esitykset su, ti ja to 29.7. saakka kello 19. Kahden esityksen sunnuntait 13.7. ja 20.7., jolloin päiväesitys kello 14.

Äiti Kiljunen (Riina Uusimäki), palvelija Fiina (Paula Halmetoja) ja Isä Kiljunen (Ilkka Heikkinen) samassa nipussa, kun viluista Fiinaa piti lämmittää.

Kesäteatteri. Kiljuset marssivat äänekkäästi kylään Multikankaalla.

Antero Komulainen

Multikankaalla riitoja ja rakkautta ⁵¹

Jouko Pääkkönen ja Tiina Häkli ovat kamppailevien sukujen vanhimpia kesäteatterinäytelmässä Rajaralli. Esitys tulee ensi-iltaan sunnuntaina.

Rajaralli: Komiikkaa ja romantiikkaa tarjolla.

Tämänvuotinen kesäteatterinäytelmä pyörii armottoman rajariidan ympärillä.

– Kyseessä on tällainen kahden perheen välinen vuosittainen rajariita, kuvailee ohjaaja Jukka Jauhiainen.

Vastakkainasettelun ympärillä on kuitenkin monenlaisia muita jännitteitä. Tarina sijoittuu juhannusaattoon, mikä luo oman lisänsä tapahtumille.

– Riitojen joukkoon sotkeutuu nuorta lempeä ja vanhaa

rakkautta, Jauhiainen kuvailee.

Kylälle saapuu myös pari ulkopuolista hahmoa sekoittamaan ennestään sekavaa asetelmaa.

Luvassa on komiikkaa ja käänteitä.

Näyttelijöitä Kuhmon Nuorisoseuran tämänvuotisessa näytelmässä on 17-vuotiaasta 67-vuotiaaseen.

Jauhiainen kertoo, että puolet näyttelijöistä on uusia ja puolet kokeneempaa kaartiä.

Rajaralli on ensi-illassa sunnuntaina 28. kesäkuuta kello 19.

Rajapyykin paikasta kamppailemisen lisäksi kahden suvunvanhimman välillä on muitakin jännitteitä. Näyttelemässä Jouko Pääkkönen ja Tiina Häkli.

Johannes Pulkkinen

⁵¹2015-06-26-Kuhmolainen

Kesäteatteri palasi Kuhmoon

Remontti: Näytelmä on kuin kainuulaisista ihmisistä lämmöllä tehty.

Komedia Remontti jatkaa kuhmolaisen kesäteatterin perinteitä. Kuvassa Kaija Pietikäinen ja Jari Väisänen. Näytelmän on ohjannut Topi Mikkola.

Talo ja ihmisten suhteet remontissa Kesäteatteri teki paluun Multikankaalle komedialla. Topi Mikkolan ohjaamassa Remontissa peruskorjausta vaatii perukan talon lisäksi isännän ja emännän avioliittokin.

52

Remontti-näytelmässä kolme sukupolvea jakaa saman maaseutumökin. Talossa asuvat isännän, emännän ja näiden lasten lisäksi miehen vanhemmat. Tällainen tilanne on varmasti ollut tuttu monelle kainuulaisillekin. Eikä lie tavan vieläkään.

Aina yhteiselo ei ole auvoa, jos miniällä ja anopilla on erilaiset näkemykset, miten taloa pitää hoitaa.

Tällaisessa ristitulessa kärvistelee talon nuori Sakari-isäntä.

Tilanne lähestyy katkeamispistettään, kun Anni-miniä alkaa vaatia remonttia vanhaan mörskään. Talossa ei ole sähköjä, juoksevaa vettä tai viemärintiä. Sähköttömiä talouksia oli Kuhmossakin vielä 1980-luvulla.

Koska taloon ei tule edes sanomalehtiä, on uutisvälitys vain juorujen varassa, eikä silloin ole ihme, vaikka alkaisi jo uskoa aaveisiin.

Vanha isäntä ja emäntä eivät näe tarvetta remontille, sillä tähänkin asti on pärjätty ilman, joten, mitäpä sitä kaiken maailman kotkotusten perässä juoksemaan.

Talo jatkaa taantuvaa elämäänsä, kunnes saapuu vieras kaupungista, ja uudet ajatukset saavat otollisen maaperän Annissa. Hän on kyllästynyt olemaan altavastaaaja tilanteissa, joissa aviomies ja anoppi vetävät yhtä köyttä, kun miehen pitäisi asettua vaimonsa tueksi. Ja Anni jää aina häviävälle puolella.

Perinteet ovat kunniaissa, mutta kummasti ne hyödyttä-

⁵²2015-06-26-Kuhmolainen

vät vain osaa asujista. Naisten ja miesten työt tar-koittavat sitä, että Annin kontolla ovat kaikki käytännön työt puuden kannosta ja lehmien poikimisesta lähtien. Samalla talon miesväki hoitaa “tärkeitä” lautakuntien kokouksia tai sitten tyytyy vain siunailemaan maailmamenoa selällään sängyllä maaten. Aina löytyy syy laistaa remontinkin tekemisestä.

Taloon saapuneella vieraalla on kuitenkin neuvo Annille.
– Ei naisen pidä alistua, joka asiaan.

Sukupuolten tasa-arvo on keskustelun keskiössä nyky-päivänäkin. Tuorein esimerkki koskee sitä, miten naisiin viitataan sukupuoleen tai ulkonäköön liittyvillä sanoilla, kuten kolumnisti, joka oli kutsunut naispoliitikkoa jääprinsessaksi.

Annilla kysymys laajenee “akaksi”-kutsumisen lisäksi myös konkreettisiin perusasioihin, kuten perheen sisäisen työnjaon oikeudenmukaisuuteen.

Ei ole menneisyyteen siirtynyt sekään, että naisella alkaa kotona “toinen työvuoro”, kun varsinainen leipätyö kodin ulkopuolella on loppunut.

Lindénin näytelmän nimi on tietenkin metafora: talon remontin lisäksi remonttia kaipaavat myös suku-puolten ja sukupolvien väliset suhteet.

Kun kysymykseen saa aina vastauksen, että “aina” on tehty jollakin tietyllä tavalla, on se jo merkki siitä, että itsestään selvyiksiä on tullut aika tuulettaa.

Nauru on keino käsitellä vakavia asioita. Niin tehdään myös Remontti-näytelmässä.

Näytelmän huumori syntyy kärjistyksistä ja väärinkäsityksistä, mistä monet kesäteatterikomedit on keitetty.

Loppupeleissä ihmisillä osoittautuu olevan kuitenkin hyvä sydän ja karskeimmastakin jurrikasta löytyy se herkkä puoli, mutta ensin täytyy löytää oikea naru, josta vetää.

Mutta, miten Annin ja Sakarin käy, kun ränsistyneeseen paratiisiin löytää tiensä mustasukaisuus ja itsestään selvyytensä pidetyt ihmiset eivät sitä ehkä olekaan?

Harrastajien paluu takaisin Multikankaan kesäteatterin lavalle on iloinen näky, varsinkin, kun mukana on myös näyttelemisestä kiinnostuneita nuoria.

Harrastajien tekemässä teatterissa tärkeintä on into tehdä teatteria, ei se, ollaanko aina niin luontevia lavalla, ja se into välittyy Remontissakin.

Vaikka kesäteatterille on ominaista tietty keveys, niin näytelmä jättää jotakin sopivasti mielenmutkaankin hautumaan.

Huumoriltaan tai juoneltaan Remontti ei yllätä, mutta kieli on välillä räväkkääkin. Lopussa kaikki väärinkäsitykset selitetään, niin että kaikki ne varmasti ymmärtävät.

Remontti sisältää muutaman laulun, jotka soitetaan äänitteeltä ja näyttelijät ainoastaan teeskentelevät laulavansa, mikä tuntuu häiritsevältä ratkaisulta. Lisäksi musiikinumerot katkaisevat esityksen äkillisesti.

Remontti. Näytelmän toteuttaa Kuhmolaisteatteri Multikankaan kesäteatterissa.

Perustuu Aili Lindénin käsikirjoitukseen vuodelta 1978. Ohjaaja – Topi Mikkola. Rooleissa: Antti, vanha isäntä – Jorma Soikkeli, Mari, vanha emäntä – Sinikka Soikkeli, Sakari, nuori isäntä – Jari Väisänen, Anni, nuori emäntä – Kaija Pietikäinen, Saila – Sonja Pikkarainen, Raine – Arttu Heikkinen, Liisi – Eve Kaikkonen, Elma – Elina Pyykkönen, Helinä – Aila Heikkinen, Eerik Hedman – Arttu Heikkinen.

Seuraavat näytökset 12.7., 14.7., 17.7., 24.7., 28.7., 31.7., 4.8., 7.8. ja 11.8.

Jarno Hiltunen

Kuhmolaisteatteri esittää Remonttia elokuulle saakka.

49.5 2019 Remontti, isänpäivän esitys

Römpä päättyi. Remontti-näytelmä päätti Römppäviikon sunnuntaina.

Römpä kokosi yleisöä 1250 henkeä⁵³

Kuhmon Römpä 2019 päättyi sunnuntaina Kuhmolais-teatterin Remontti-näytelmän esitykseen Lentua-salissa.

Marraskuun alusta alkanut Römpä kokosi yleisöä kaikkiaan 1250 henkeä. Remontti-näytelmä sai noin 200 katsojaa. Kuhmolaisen tanssin illassa oli noin 250 henkeä ja Eino Gröhnin juhlakiertuekonsertissa 200 hengen yleisö.

Römpän alussa Kuhmon tangolaulun taitokisa kokosi kahtena päivänä 340 hengen yleisön. Römässä oli myös lastentapahtumailta, esitelmä sekä taidenäyttely.

Kuhmolais-teatterin Remontti-näytelmä asetui Lentua-salin näyttämölle hyvin Römpan päätteeksi. Näytelmän naisrooleissa nähtiin näyttelemässä muun muassa Kaija Kinnunen (etualalla) ja Aila Heikkinen.

⁵³2019-11-12-Kuhmolainen

50 Henkilöitä

50.1 Onni Kärki ja Liisa Kärki

Viitteet

- [1] Kuhmolainen, *Onnistunut kevätjuhla Nuorisoseuralla*, 5.5.1961.
- [2] Kuhmolainen, *Kainuun nuorisoseurat yhteisillä suvijuhlillaan Kuhmossa*, 21.6.1963.
- [3] Kuhmolainen, *“Tukkijoella” sai hyvän yleisömenestyksen*, 1964.
- [4] Kuhmolainen, *“Kun ruusut kukkivat” Kuhmossa*, 2.7.1965.
- [5] Kuhmolainen, *Kiven seitsemän veljeksien ensi-ilta lähestyy Kuhmon Kesäteatterissa*, 1966.
- [6] Kuhmolainen, *Veljekset teuhaavat Tönölänharjulla*, 5.7.1968.
- [7] Kuhmolainen, *Härkähäät-näytelmä Kuhmosta kuhmolaisille*, 3.7.1969.
- [8] Kuhmolainen, *Pirskeet kuhmolaiseen tyyliin: Härkähäät*, 2.7.1970.
- [9] Kuhmolainen, matkailuliite, *Kuhmolaiset Härkähäät – elävää teatteria*, 1971.
- [10] Kuhmolainen, *Kettuvaari lunastanut Härkähäiden odotukset*, 13.7.1972.
- [11] Kuhmolainen, *Kelpaa jo vähän röyhisteläkin, Kettuvaari ampui itsensä tuhansien sydämiin*, 1972.
- [12] Kuhmolainen, *Vartioitu kylä*, 27.6.1974.
- [13] Kuhmolainen, *Kylänväki ja vartijat palasivat kesäteatteriin*, 1975.
- [14] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatteri etevimmillään, Yhtenäinen ja ehyt Vartioitu kylä*, 1975.
- [15] Kuhmolainen, *Peräkylän Profeetta Kuhmossa*, 1976.
- [16] Kuhmolainen, *Peräkylän Profeetta ei sateesta säikähtänyt*, 1.7.1976.
- [17] Kuhmolainen, *Naista viedään, mutta kuinka lopulta käykään?*, 7.7.1977.
- [18] Kuhmolainen, *Vartioidun kylän jatkoa etusivulta*, ?.7.1978.
- [19] Kuhmolainen, *Kylän viimeinen nainen tulee takaisin*, 20.6.1978.
- [20] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatterin “Viekää tuhkakin pesästä”: Millä talon arvo mitataan*, 1979.
- [21] Kuhmolainen, *Ruusut ja huumori kukkivat Kuhmon kesäteatterissa*, 1980.
- [22] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatterin Vetelys ei ole vätyks – vaan yleisönsä vauhdikas suosikki*, 2.7.1981.
- [23] Kuhmolainen, *Putkinotko on Kuhmolaisteatterin tämän kesäinen voi- mannäyte*, ?.7.1982.
- [24] Kuhmolainen, *Ruoska ja Rakkaus vie katselijat sadan vuoden takaiseen Karjalaan*, 7.7.1983.
- [25] Kuhmolainen, *Työn tulokseen ollaan tyytyväisiä, Ikilikkuja kutkutti nauruhermoja*, 6.7.1984.
- [26] Kuhmolainen, *Härkähäillä oli ensi-ilta*, 5.7.1985.
- [27] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatteri mennyttä aikaa etsimässä*, 8.7.1986.
- [28] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatterin kesä alkoi*, 30.6.1987.
- [29] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatteri valmiina ensi-iltaan, Runar ja Kyllikki herättää keskustelua*, ?.?.1988.
- [30] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatteri ei tyytynyt tavanomaiseen*, 5.7.1988.
- [31] Kuhmolainen, *Runarin ja Kyllikin roolihahmot syvenneet entisestään, Nykyaikainen Romeo ja Julia*, ?.?.1989.
- [32] Kuhmolainen, *Nuori Mylläri hauskuttaa Multikankaalla*, 13.7.1990.
- [33] Kuhmolainen, *Kissankulma herää eloon sunnuntaina*, 5.7.1991.
- [34] Kuhmolainen, *Eemeli on kesäteatteria parhaimmillaan, Kissankulman tapahtumat naurattivat pienimpiäkin*, 9.7.1991.
- [35] Kuhmolainen, *Mimmi Paavaliinan paras anti elämänviisaus*, 7.7.1992.

- [36] Kuhmolainen, *Peter Pan valaa uskoa unelmiin kesäteatterissa*, 2.7.1993.
- [37] Kuhmolainen, *Peter Pan seikkaili onnistuneesti Mikä-mikä-maassa*, 1993.
- [38] Kuhmolainen, *Kuhmolaisteatteri selviytyi kunnialla ensi-illasta, Innostuva Kätkäläinen ihastuttaa*, 1994.
- [39] Kuhmolainen, *Kätkäläinen keräsi lähes 4000 katsojaa – Yleisön pyynnöstä lisää on luvassa*, 1994.
- [40] Kuhmolainen, *Salaperäinen Simpauttaja saapui Multikankaalle*, 7.7.1995.
- [41] Kuhmolainen, *Kirjailija Heikki Turunen kävi katsomassa Simpauttajan Kuhmossa*, 1.8.1995.
- [42] Kaleva, *Aitoa kuhmolaista puskateatteria*, 6.7.1999.
- [43] Kuhmolainen, *Mies, joka ei osaa sanoa ei, osaa puhutella*, 1999.
- [44] Kaleva, *Huumorin sänkipelto*, 2002.
- [45] Lehto, Mirjami: *Taideohjaaja Satu Niiranen – Innosti lapset teatteritekoihin, osasi ohjata suuria joukkoja*. Helsingin Sanomat, 15.2.1997.
- [46] Tasala, Kauko: *Mahdollisuus myös hyvään ja kauniiseen*. Lapin Kansa, 22.2.1994.
- [47] Kuhmolainen, *“Kuhmon kesäteatteri pannaan remonttiin”*, 12.7.2019.
- [48] Kuhmolainen, *Talo ja ihmisten suhteet remontissa*, 12.7.2019.
- [49] Kuhmolainen, *Römpä kokosi yleisöä 1250 henkeä*, 12.11.2019.